

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre
7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Ágypróba.

Budapest, szeptember 18.

(C.) A legfőbb hadur ma lezárta a nagy hadgyakorlatokat és ismét visszatér békés hivatalához, átalakulván polgárok uralkodójává. A választási mozgalomnak erős hullámverése közben elenyészett az idej manőverek zaja. Pedig érdekesebb hadgyakorlatokat s a polgári közvéleményre is fontosabbakat ezeknél régen látott a világ. Érdekesek azért voltak, mert egyik fejezetük — az, amely Veszprém-ben játszódott le, a tűzértségnek éles töltésekkel való gyakorlata volt, tehát oly újítás, mely a békés hadijátéknak csaknem megadta a komoly háboru csalódásig hű színét. Fontoságot pedig e gyakorlatoknak az ad, hogy itt próbálták ki az új ágyumintákat, amelyeknek beszerzése sok milliónyi új terhet fog az adófizetőkre róni.

Kétségtelen, hogy az éles töltésekkel végzett tűzértségi manőver rendkívül gondos előkészületeket követel, mert figyelemmel kell lenni arra, hogy egyfelől, üres puffogássá ne fajuljon el, másfelől, hogy baj ne érje a résztvevők testi épségét. De a hadgyakorlatoknak a faja meg is érdemli a ráfordított fáradságot, mert bőséges és értékes tapasztalásokat nyújt egy modern fegyverekkel vivendő háboru peripetiái felől.

Feladatuk egy jól megerősített állás megostromlása, illetőleg védelmezése volt kitűzve. A háboruban sokszor fog előfordulni az eset, hogy a védelmező ráér állását műszaki módon olyképpen megerősíteni, hogy a támadás a rendelkezésre álló eszközökkel, tudniillik a tábortűzértség és a gyalogság tüzelésével alig éri célját. Példái ennek a plevnai csaták, a legújabb időben pedig az angol-boer háboru számos ütközete. Most pedig, mikor a gyorstüzelő ágyuk a maguk nagy, pástázó lőtávolságával kerültek a napirendre, szükségessé

vált egy külön, meredekebb lövedékpályával ellátott tarackágyunak alkalmazása a tűzértségi háboruban.

Még nagyon jól emlékezünk arra, mikor zsege korában a tábortűzértség az akkoriban még nem huzagos hat- és tüzenként fontos ágyuk mellett tarackokat is alkalmazott. S ime ma, a finom szerkezetű gyorstűzelő ágyuk korában, tábortűzértségünknek ismét vissza kell térnie e kétszeres felfegyverkezéshez. Sejtjük, hogy a technikai okokból szükségessé vált kétszeres felfegyverkezés hátránnyal fog járni, mert a fegyvernemek egységes és lehető egyszerű felfegyverzési taktikai és szervezési okokból egyaránt kívánatos. Ha a tábortűzértségnek az ágyuk mellett tarackokra is szüksége van, könnyen beállhat az az eset is, hogy a tarackok éppen akkor nincsenek rendeltetésük helyén, mikor szükség volna rájuk. Nyilvánvaló, hogy aki gyorstűzelő ágyukat követel — és ma az egész katonai világ e mellett szól — annak a tarackkal is meg kell barátkoznia. A gyorstűzelő ágyukkal gyorsan, biztosan és messzire lehet ugyan löni, de jól megerősített helyek ellen soha sem fognak érvényesülni. Szerencse még, hogy tarackjaink, legalább a veszprémi hadgyakorlatok alkalmából szerzett tapasztalatok szerint, kitűnően beváltak és így biztosítva vagyunk, hogy ez az ágyunem a kellő időben a kellő helyen érvényesülni fog.

A veszprémi hadgyakorlatokat tulajdonképpen már szeptember 2-ikán kezdték meg, de 6-ikáig a szokott vaktöltésekkel végrehajtott manőverekre szorítkoztak. Csak a gyorstüzelő ágyuk próba-ütege lövöldözött éles töltéssel. Természetes, hogy csak céltábla-alakok védelmezték az ellenfél megerősített állását, amelyet a támadó egész harcserű módon, éles töltések alkalmazásával ostromolt. A próba-ütegek e hó 6-án történt bemutatása ő felsége a király előtt csak megerősí-

tette azt az ítéletet, melyet a szakkörök az eddigi kísérletek révén már megformáltak. A Kropatschek-féle bronz-ágyuk teljesen beváltak, a Skoda-féle minták, valamint az Erhardt-féle ellenben nem feleltek meg a hozzájuk fűzött véleményeknek. A Skoda-gyár maga nem engedte, hogy ágyuiból ekrazit-granátokkal löjjenek, mert attól félt, hogy a cső-anyag nem fejtheti ki a kellő ellentállást. E körülménnyel fogva a Skoda-féle minta egyáltalában már nem vehet részt a versenyben, mert tábortűzértségünk, mely a földött állások ellen való küzdelemben amugy is hátrányban van, az ekrazit-lövedékről, melylyel földött állások ellen mégis némileg érvényesülhet, egyáltalában nem mondhat le. Az Erhardt-féle minta különben kitűnően működött, de éppen a legválságosabb pillanatban, meglepetések esetében, ha gyorstűzelő képességére leginkább volt szüksége, lögyorsaságában visszamaradt a Kropatschek-féle ágyuk mögött. Az Erhardt-féle ágyu talán a jövőnek az ágyuja, de jelenleg már komplikált szerkezeténél fogva sem versenyezhet a mi bronz-ágyunkkal.

Talán fölösleges, de mégis meg kell említenünk, hogy a próba-üteg, tudniillik a két Skoda-, a három Kropatschek- és az egy Erhardt-féle ágyu-minta ő felsége előtt a legnehezebb viszonyok között, szigoru harcserű feltételek mellett működött. A céltábla-alakok, 3000 lépésnyi távolságban a terepen szétszórva s a hason fekvő gyalogságot markirozva, alig voltak láthatók. Azonkívül e markirozók arcvonalai támadásán kívül, az ütegek majd jobb, majd bal szárnyán és pedig a legközelebbi távolságban mozgó gyalogság és lovasság is tünt fel, mely az üteget kényszerítette az ujonnan feltámadt ellenség ellen való mennél gyorsabb fordulásra. E váratlanul feltűnő célok ellen a mi Kropatschek-féle ágyunk még a legjobban váltak be valamennyi közül. A veszprémi hadgyakorlatok még nem

TÁRCA.

Máté nem akar dolgozni.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: *Lux Terka.*

A szobám falán árnyak suhantak keresztül és ostobaságot suttogtak a fülemben. Rég elmult dolgokról azt mondták, hogy: „csak tegnap volt” s hogy aminek jönni kellene, sohasem jön el, mert önmagukat kergetik tova, mint a hullámok egymást. Majd meglátom — gondoltam — s gyertyát gyújtottam. — Ahá! hát csak ez kell a beszélgető árnyaknak: világosság. Minél nagyobb világosság. De nekem csak egy szálgyertyám volt s ennek a kevéske, gyöngye fénye telét a szoba falának sötétben hagyta.

Kinyitottam a szobám ajtaját. A levegő, ami bejött rajta, mintha hervadt violával lett volna tele itatva, fojtó és szomorú volt. A sűrűn szitáló őszi esőt gyöngye szél hajította maga előtt s a füstölő hegyeken mintha régi, pogány istenek raktak volna tüzet. Egy-egy nyaralónak a fehér bádorgateteje konokul belevájta magát a ködbe s ennek a színtelen színnek az ereje imponáló volt.

Az ablakom alatt, lenn az eresz alá bujva, a szálloda szolgálja valami sámfára húzott eszimat pucoit és közébe az Osztrólenkát fujta: Szép az élet, de meghalni jó... S az eső, a szomorú őszi eső, mint a nagy fájdalom könnyei, vigasz nélkül fürdették meg a fenyőfáknek amugy is szomorú ágait.

És a sötétség s a vigasztalan szomorúság eme láncolatában kerestem magamat. — Hol va-

gyok? — kérdeztem s nem jött válasz a kérdésre. A lelkem fölolvadt a hervadt viola illatával telített levegőben, a szívem dobbanása egy volt az őszi eső koppanásával és akarat, erő nélkül tüntem el a hervadt temetése között, mint egy hangtalan sóhaj.

S az árnyak most már a világossá lett falakon is kísértettek, megkoskodva, megsűrűsödvé, testté válvá, kibontakozva — és a fülemben kacagtak. Gyűlölet fogott el és szerettem volna én is ártani. Kegyetlenkedni...

A gyertyámat odaállítottam az ablakba. Alig öt perc múlva az alpesi vidék masésen szép pilléi koppankatt meg egyre-másra az ablak üvegén. Nagy pettyezett szárnyu, kis apró, elmosódott színű pillangók, ugyanegy vágytól üzetve, örülten verdesték magukat a kemény üveghez. Egyetlen egy vágyuk volt: bejöhetni Körüljárni a lángot, imádni a fényt, öntudatlanul kacérkodni a halállal s azután kétségbeesetten vergődni a leragadt szárnyakkal.

És egyszerre, a legnagyobb, a legszebb pillére egy kalap borult rá... A Máté kalapja. Megismertem.

— Gyere be — szóltam ki. S a fiu bejött...

Mátét akkor láttam először, mikor az anyja pofon ütötte. Addig nem is láttam a sok száradó ruha között, amelylyel az udvar tele volt, csak a nagy veszekedést hallottam.

A gazdasszonya, akinél szolgált, az hívta segítségül az anyját, hogy szedje ráneba a fiut, mert ő már nem bír vele. S az anyja eljött. Lenn lakott a fűrészalom mellett s jó darab ut volt fel a hegyig, ahol a fia szolgált s egyrészt ezért a nagy ut miatt, másrészt a szégyen miatt, hogy panasz van a fiura s harmadszor, mert amugy is

mérges természetű asszony volt, hát nagyon haragudott. Poton ütötte Mátét.

Ekkor láttam meg a fiut a sok száradni kitétt lepedő között. Olyan volt, mint egy kis fényes szőrű hegyilől, kicsi, vaskos, erős és látszott rajta, hogy szilaj természetű. Mikor az anyja megütötte, felemelte a fejét, egy percig ránézett az anyjára s azt mondta: Jól van... Nem mondta fenyegetőleg, nem is haragosan, csak egy kicsit keserűen. Aztán fogta a fekete szekely korsót, amelylyel a kutra küldték és elment. Azt hitték, hogy vizért megy.

A kutig el is ment Máté, ott letette a korsót a kut gárdájára, aztán vágott a bieskájával egy erős nyirfabotot magának s azzal neki indult a hegyeknek.

Itt beszéltem vele először. A fűben hasalt és valami rossz újságpapírosra egy tölgyfalevelet rászorítva, vörös krétával rajzolgatta a levél formáját.

Megálltam a háta mögött s ő a nélkül, hogy megfordult volna, hogy tudta volna, kinek, felelgetett a kérdéseimre.

— Jártál iskolába?

— Jártam.

— Hány esztendeig?

— Háromig.

— Dehogy háromig, hisz nálatok az iskola-idő a marharendszer szerint van beosztva! Amikor már ki lehet hajítani tavasszal a marhát, akkor vizgáztok le s mikor már nincsen legelő, októberben, akkor kezdődik az iskola.

A fiu vállat vont. Leültem mellé a fűbe.

— Hisz te Máté vagy — mondtam — aki nem akar dolgozni.

A fiu ujra vállat vont s rám nézett.

— Honnan tudja?

öntötték el véglegesen tábori tüzérségünk jövő sorsát. A Kropatschek-féle minta sem érte még el a tökéletesség oly magas fokát, hogy rendszeresítéséről már most lehetne szó. Valószínű, hogy a hadsereg vezetősége más, időközben felajánlott mintákat is szívesen belevon még a kipróbálás körébe. E fontos kérdésben a helyes jelszó ez: »Mindent végig próbálni és a legjobbat elfogadni.« De az eddig nyert és a veszprémi hadgyakorlatok által megerősített tapasztalatok mégis a mellett szólnak, hogy jövő tavaszkor — mert a kérdés megoldását még továbbra halasztani immár lehetetlen — a Kropatschek-féle minta győzedelmesen kiállja a versenyt. Akkor aztán: fizess magyar, jön a hadiköltség tetemes emelkedése.

BELFÖLD.

A szerb egyházi vizsály megszüntetése.

Ismeretes az a disztelen tusakodás a szerb egyház két főpapja közt, amely már évek óta megszüntetett a szerb egyházi élet tevékenységét. A verseczi püspök a legulsóbb vadakkal állott elő a patriárka ellen és felhívta, hogy Brankovics azok alól tisztázza magát. A vádakból, amelyek a szerb egyházi vagyion állítólagos hűtlen kezelésére vonatkoztak, a szerb radikális demagógia politikai tőkét kovásolt és pellengérré hurcolta az agg patriárkát, az egyházi tekintély legnagyobb kárára. Mindinkább a pártpolitikai éle csuesosodott ki ennek a szomorú ügynek. A patriárka vádoló meg sem kísérlettek a vádak bizonyítását az erre illetékes bírósági fórumok előtt, hanem inkább a kongresszuson, a választásokon, a politikai testületekben, főként pedig a patriárka-ellenes sajtóban folytatták a pártoskodó harcot Brankovics ellen. Ennek következtében a kongresszus összehívása folyton halasztást szenvedett, mert semmi értelme sem lett volna az olyan gyűlésnek, hol komoly és sikeres munka helyett egymásnak a sárga földig való legyaláztatással töltik az időt az elvakult ellenfelek. Most Széll Kálmán miniszterelnök tapintatos kezének sikerült a patriárka és a verseczi püspök között dúló vizsályt megszüntetni, a mire mások hasztalanul vállalkoztak. Mint tudjuk, annak idején sem a püspöki zsinatnak, sem a szerb egyházi kongresszus állandó választmányának nem sikerült tisztázni a helyzetet sem a vádak, sem a vádakodások folytán előállott zavaros állapotok tekintetében. Miért is a magyar kormány szükségének látta azt, hogy az ügyet maga vegye a kezébe és annak legkisebb részletkérdéseit is a legalaposabban megvizsgálja. Miután a kormány meggyőződött arról, hogy a haragos felek egyikének sincs igazsága és hogy a zsinat és a kongresszus által választott lépések a vizsály megszüntetésére éppen nem alkalmasak, Széll Kálmán miniszterelnök a püspöki egyház legfőbb érdekének megóvása céljából a

vitás kérdéseket a korona elé terjesztette, ő fel-sége döntését kérvén a minden irányban jól megokolt javaslatok alapján. Széll Kálmán miniszterelnök előterjesztései immár legfelsőbb jóváhagyásban részesültek és erről a napokban a két ellenségskedő szerb főpapot értesítették. Ezen legfőbb elhatározás folytán a Brankovics-Zmejanovics-ügyben a püspöki zsinat és a kongresszus választmány által hozott határozatok végrehajtását felfüggesztették. Egyszermind felhívták mind a két főpapot, hogy az annyira kívánatos békés egyetértést a szerb püspöki karban mielőbb hozzák létre, *jövöre pedig tartékoznak hasonló összekocandástól.* Mindehhez a kormány félhivatalos lapja azt a jelentős megjegyzést fűzi, hogy a szerb kongresszus összehívása nem késheik tovább, mert számos és igen fontos feladat megoldása vár reá.

Epeömlés. A feudális nagybirtokosok apró ujságoeskája ma rá önti kis epehólyagának tartalmát Vészi József programbeszédére. Tudtuk, hogy ez a programbeszéd a latifundiumok szócsovének nem fog tetszeni. S ha jól ismerjük Vészi Józsefet, kimondhatjuk felőle, hogy, amint eddig nem pályázott, azoképpen ezennel sem fog pályázni a népboldogítás köpenyegébe burkolódzó feudális önzés tetszésére. Épp ma este kapjuk kezünköz egy elkélt magyar gazdának, gróf Hadik Jánosnak programbeszédét. Gyönyörűs-séggel olvastuk el ezt a bátor, szókimondó, minden betűjében liberális és határozottan antiagrárius programot. Gróf Hadik János, aki tudunkkal Magyarország egyik legjelentékenyebb gazdasági egyesületének a vezére, világosan hadat üzen az agrár egyoldalságnak s kimondja egyenesen nemcsak azt, hogy virágzó ipar és élénk kereskedelem nélkül a mezőgazdaság sem boldogulhat, hanem azt is, hogy az ipar és kereskedelem fejlődése nálunk még korántsem veszélyezteteli a mezőgazdasági érdekeket. Ime, a gróf Hadik felfogása teljesen egybevág az óbudai programbeszéd alapjával. Vészi József tehát elég jó társaság van. Felfogása találkozik a gróf Hadik Jánoséval. Ilyen körülmények között igazán nincs miért törődnie a *Hazánk* epeömlésével.

A választások előtt.

Budapest, szeptember 18.

A fővárosban.

Az I. kerületi szabadelvű Falk-párt elnökéhez, babarcsi Schwartzert Ottóhoz ma a következő táviratok érkeztek:

Meleg bensőséggel hoztam intézett üdvözlőtűket köszönettel és igaz örömmel vettem. Bizalmuk és ragaszkodásuk szives kifejezése hála-ra kötelez. A kerület törekvésének és lelkes sorakö-zésének nagyon örülök és benne élvezem és programom odaadó támogatását és a győzelem biztos zálogát látom.

Széll Kálmán.

Falk Miksának, pártunk nagyérdemű tagja-

— A volt asszonyod szomszédságában lakom.
— Tizenöt piculért egy hónapra nem is dolgozom.
— Igazad van, de kosztot is kaptál. Most mit eszel?
— Fogok halat, oszt' megsütöm. Meg málnát, szedret...
— Jól van, de mit csinálsz télen?
— Gondoltam valamit.
— Mit? Megint elszegődsz?
— Nem. Nem szeretek dolgozni. Elmegyek Dura Gáborhoz.
— Ki az a Dura Gábor?
— A mesélő.
— Mit mesél?
— Mindent. A fonóban, lakodalomban, keresztelőn... Meg lát...
— Lát! Mit lát?
— Amit más álmodik, meg amit maga álmodik.
Csak néztem s a fiu kacagott.
— Csalás ez, — hunyorított a szemével — tavaly télen, mikor beteg volt Gábor bátyám, sokat jártam nála s azt mondta, engem is megtanít rá. Jó mesterség. Csak szépeket kell mesélni tudni. Mesélő leszek...
Azután sokáig nem láttam Mátét. Mikor a kalapjával elfogta a pillangót, bejött.
— Adjon Isten! — mondta.
— Hol jársz erre, Máté?
— A patikában voltam.
— Minek?
— Beteg az öreg.
— A mesélő?
— Az.
— Mi a baja?
— Nem tudom. Doktor jár hozzá. Fekszik. Egész nap fekszik a házban, a szakállá nagyra nőtt, az arca megkicsinyult s olvas.

— Mit olvas?
— Bibliát. Azt mondja, kell. Sokat hazudott.
— S mivel hazudott?
— A mesékkel.
— A mesékkel? Hm. És te tudsz már mesélni?
Máté megvakarta a fejét.
— Tudnék, de... nehéz. Egy kicsit nehéz. Ki kell találni... Már találtam egyet, azzal jártam három faluba, most megest kell egy, a törökbuza-fosztókába... Nehéz!...
Es a botjával piszkálgatva a szoba padlóját, elmerülve nézett Máté maga elé. Némelykor megmozdult a szája, a szeme egyet-egyet rebent s időnként összetűggestelen szavakat mormolt maga elé. S a pillangók egyre ott vergődtek az ablak üvegén, s óvár vágygylapulva meg és néztek be a gyertya halvány lángjába. Künn pedig egyet-egyet koppant valami falevélen összegyűlt nagy ölésepp s a eszmát pucoló fiu szomorúan dudolta az Osztrólenkát. Némelykor megrázta a szél az ablakot s ilyenkor az asztalon álló könyveknek a lapjai gyöngyben megmozdultak s valami zizegő hangot adva, szinte beszéltek az ősi alkonyatban. Ránéztem a könyvekre. Három könyv volt: Heine, Petőfi s a tetején Rousseau „Contrat social”-ja. S ebben a pillanatban magam előtt láttam a fonókák öreg mesemondóját, aki a falu végén, egy rossz viskóban fekszik beteg, nagyra-nőtt, ősz szakállal, megkicsinyult, sápadt orával s a bazsajukomos mestergereándoról le-lelemeli a bibliát és gyöngye, öreg szemével imádkozik belőle ősi estéken a méces rezgő világa mellett... Mert kell neki... Sokat hazudott...
Es Máté, a rossz, lusta Máté, aki nem akar dolgozni, amint a szoba földjét piszkálgatja botjával s a fonóka meséjén tőri a fejét, azt hiszi, hogy: ő most csakugyan nem dolgozik...

nak lelkesedéssel történt újból jelölését igaz örömmel vessem tudomásul s végrehajtó-bizottságunknak is bé fogom jelenteni.

Podmaniczky pártelnök.

A főváros III. kerületében ma tartotta meg programbeszédét Vészi József ellenjelöltje, dr. Nagy Dezső is. Ez a programbeszéd is először a választások tisztázásával s ezek által a politikai élet megtulásának reményével foglalkozott. A parlament reformok kérdésében a választójog kiterjesztését kívánja ez a jelölt is. A közgazdasági kérdésekben Nagy Dezsőnek is az a véleménye, hogy az agrárius és merkantilista irányzatok közt fölmerült ellentét megoldása a jövő országgyűlés feladata lesz. A vámközösséget ő is azon pillanatban tartja megszüntetendőnek, amelyben az Magyarországra kedvezőtlen hatásúnak látszanak. A helyiérdekek előmozdítására ő is a lakosság számának növelését óhajtja gyárak, ipartelep-pek által. A forgalmat ő is új hid, a fogyasztást az olasz borvámok eltörlésével akarja előmozdítani. A közoktatásügyi politika terén az elemi iskolák fejlesztésére fordítja főgondját, mert ezek által véli csak megoldhatónak a véderőkötelezettség tartamának le-szállítását.

Nagy Dezső fejtegetéseit éljenzéssel honorálták a programbeszédet hallgatók, kiknek még élénk emlé-kezetében van Vészi József tegnap kitéjtett politikai hitvallása.

Vészi József táborában egyre jobban tömörülnek a párhívek, kik lelkesen viszik előbbre jelöltjük ügyét a kétségtelen diadal felé.

A programbeszéd elején, mikor Nagy Dezső a népről beszélt a hallgatók sorából a következő közbe-szólás hallatszott:

— A nép mi vagyunk!

Ez az egyetlen közbeszólás arra indította a fel-tűnő nagy számban megjelent rendőrséget, hogy a közbeszóló Boskovicz Ignác nevű munkásra rávesse magát s letartóztassa. Práger Károly és Weisz Ede védelmére kelték munkástársunknak, mire a rendőrség ezeket is letartóztatta. Mialatt ezek történtek, a képviselőjelölt megszaktotta előadását és visszavonult. Az utóan egygyűlt tömeg a letartóztatottakat látva, hangos *abcu*-kiáltásokkal adott kifejezést a rendőrség eljárásán való fölhaborodásának. mire a rendőrség az utóan is letartóztatott két embert. E közben még ötven rendőr érkezett meg a Nagy-párt irodája elé.

Ehhez az esethez ez idő szerint csak annyi megjegyezni valókn van, hogy Vészi József tegnapi programbeszédé alkalmával is hangzottak el a mai-hoz hasonló közbeszólások. Vészi programbeszédje alatt is ott volt a rendőrség, de azért közbelépésre nem talált elegendő okot. A rendőrség eljárásában rejlt eme különbség konstatálásával egyelőre meg-elégszünk.

A belvárosi szabadelvű Podmaniczky-párt üdvözlő táviratára Széll Kálmán miniszterelnök a következőleg válaszolt:

Nagy méltóságu Láng Lajos belső titkos ta-nácsos, pártelnök urnak, Budapest. A nagyméltó-ságod elnökiele alatt álló szabadelvűpárt nevében küldött, a bizalom és ragaszkodás közvetlen me-legétől áthatott üdvözlőtűt őszinte örömmel vettem. Midőn nagyméltóságodnak legforróbb köszö-netemet fejezem ki és kérem, hogy ezt megbizói-előt is tolmácsolni sziveskedjék, bizalommal tölt el azon tudat, hogy pártunk kiváló érdemű el-nökének győzelmét oly hazafias lelkesedéssel biztosítják. Széll Kálmán.

A VII. kerületi szabadelvűpárt üdvözlő távira-tára Széll Kálmán miniszterelnök a következő táv-iratot intézte Ehrlich G. Gusztáv pártelnökhöz:

A hetedik kerületi szabadelvűpárt részéről tolmácsoló bizalomért fogadják hálás köszönetemet. Széll.

A IX—X. kerületi szabadelvű Hindy-párt ma délután megalakult s élére Tolnay Lajos, a kerület eddigi képviselője állott. A gyűlést Horváth József nyitotta meg, aki azonnal átadta az elnöki széket Tolnay Lajosnak, hogy a párt vezetését átvégye. Tolnay indítványára azonnal megalakították a vég-re-hajtó-bizottságot, amelynek elnökei lettek: Csiky Kál-mán, Horváth József, Bálint Sándor, Madarassy József, Wagner Jenő, Tolnay Lajos, Tóth György és Seitz László.

Tolnay Lajos előadta ezután, hogy a legsürgő-sebb teendőjük, Hindy Kálmán jelölését bejelenteni a szabadelvűpártnak s biztosítja a bizottságot, hogy a legmelegebb fogadtatást fogják válaszul kapni. Az or-szágos szabadelvűpárt végrehajtó-bizottságának mult-kori ülésén az elnök indítványára a IX—X. kerület jelöltjei dolgában semmiféle állást nem foglalt s ki-mondotta, hogy nyilatkozatát későbbre tartja fenn, mert még más jelölések is lesznek. A bizottság e pro-pozíciót egyhangulag magáévé is tette. Hogy báró Podmaniczky a másik pártköz levelet intézett, az senkit se alteráljon, mert ő kötelességet teljesített csak, amikor a neki küldött üdvözlésre válaszolt. In-dítványozza, hogy az országos szabadelvűpártnál még ma jelentsék be Hindy jelölését. Minthogy

továbbá a jelöltséget *Hindynék* formaliter még nem ajánlották fel, menjen ma öttuó bizottság a jelölthöz s ajánlja el neki a kerület mandátumát s kérje meg, hogy fogadja el a jelöltséget. Indítványozza végül, hogy intézzenek levelet a kerület összes választóihoz, s kérjék el őket, hogy a IX.—X. szabadalvupárti egység érdekében csatlakozzanak a *Hindypárthoz*, melynek élén a régi szabadalvupárt vezérleírjai állanak.

A gyűlés ezután egyhangulag *Hindy Kálmán* tisztelettel kiáltotta ki képviselőjelöltnek.

Mint értesülünk, *Hindy Kálmán* a neki felajánlott jelöltséget ma este elogadta, s programbeszédét valószínűleg kedden délután fogja megtartani.

A vidéken.

Abonyban *Gulner Gyula* államtitkár, az abonyi kerület képviselőjelöltje 15-én tartotta beszámoló- és programbeszédét Abonyban igen nagy közönség jelenlétében. A választók a kerület legtávolabbi részeiből is eljöttek, hogy meghallgassák a népszerű képviselőjelöltet, akit a vasutnál a notabilitások és a választók nagy sokasága fogadott. *Gulnert* Komáromy pártelnök üdvözölte, mire a menet elindult a felbőgöző utcákon a városba, amelynek főterén *Gulner* államtitkár igen érdekes és szép beszédet mondott, amelyben kiterjeszkedett a mult országgyűlési oiklus minden eseményére. A beszéd után báró *Harkányi Frigyes* pártelnök ismét felajánlotta *Gulner* államtitkár jelöltséget, amelyet el is fogadott. Ezután a jelölt tiszteletre bankettet adott, amely alkalmából *Szell Kálmán* miniszterelnököt és báró *Podmaniczkyt* táviratilag üdvözölték. *Gulnernek* ellenjelöltje nincs.

A *Besztercebányai* kerület volt képviselője, dr. *Schmidt József* ny. államtitkár tegnap mondotta el nagy választóközönség előtt beszámolóját, melyben érdekesen vázolta a felvált országgyűlés küzdelmeit, tüzetesen foglalkozott a kuriai bíráskodásnak a szabad választást biztosító intézkedéseivel, az összeférhetlenségi törvényvel s a házszabályok módosításával. A változott viszonyok között csak egy nem változott meg — ugymond — s ez: a tiszta liberáliszmus uralma, melyet nem kell félteni a nyílt ellenségekkel, hanem inkább azoktól, akik színezetű zászlaja a szegődvé titokban más intenciókkal vannak eltele. Hosszasban foglalkozott az Ausztriával való kiegyezés, a valutarendezés kérdéseivel, az általános gazdasági bajokkal és az állami tisztviselők sorsával, amelynek javítását lelkéből kívánja. A beszámolóbeszéd után újabb felajánlották a jelöltséget *Schmidtnek*, aki a jelölést elfogadta. *Szell Kálmán* miniszterelnököt és *Podmaniczkyt* táviratilag üdvözölték és töltik már a legmelegebb hangú válaszok érkeztek. — *Schmidt* ellenfele a szintén szabadalvú dr. *Tilless Béla*.

Németújvárról táviratozzák: Az itteni szabadalvupárt *Rosenberg Gyulának* újabb jelölése alkalmából lelkes hangon üdvözölte *Szell Kálmán* miniszterelnököt, aki ma *Seybold János* pártelnökhöz a következő sürgőnyt intézte:

Meleghangú üdvözlötök igaz örömet okozott. A bizalom és ragaszkodás, melyet irántam kifejezni szívesek voltak, valamint azok a lelkes szavak, amelyekkel a szabadalvú eszmékért való küzdelmeimet méltatták, igen jól estek. Erőt és kitartást meritek azokból a jövőre. Fogadják, kérem, legmelegebb köszönetemet. Részesítésenek továbbra is szíves támogatásukban.

Szell Kálmán.

Báró *Podmaniczky Frigyes*, az országos szabadalvupárt elnöke szinte meleghangú távirattal felelt.

A *magyaróvári* kerületben a *Szell Kálmán* zászlaja alatt tömörült szabadalvupárt dr. *Günther Antal* léptette fel jelöltnek, aki tegnap érkezett meg a kerületbe. A mosoni állomásán 60 tagú küldöttség fogadta. *Günther* gróf *Bathányi Tivadart*, *Eckhart* polgármestert és dr. *Hofner* Elek kisérték. A jelöltet igen szívesen fogadták. Este a kaszinóban estély volt *Günther* tiszteletére. *Günther* ellenjelöltje dr. *Landauer Jakab* néppárti jelölt kinek érdekében a katolikus papság egy része agítál. — A *zurányi* kerületben gróf *Bathányi Tivadart* szabadalvupárti jelöltnek *Zalkai Alajos* radikális szocialista az ellenjelöltje, de kevés híve van. Báró *Podmaniczky*, a szabadalvupárt elnöke, meleghangú üdvözlötök küldött a *Günther*-pártnak.

A *nagyfügedi* választókerület szabadalvú polgárságának küldöttsége a képviselői mandátumot szabadalvú programmal csetei *Herzog Péter* nagybirtokosnak ajánlotta fel. *Herzog Péter* köszönetet mondva a megítélésért, amelyet annál többre becsül, mert manapság a kereskedelmet és ipart még nem számítják azok közé a faktorok közé, amelyek képviselőket küldhetnek a parlamentbe, kijelenté, hogy a mostani választás gazdasági helyzetben nem vállalhat mandátumot, mert előrehaladott kora ellenére is hazafias kötelességének tartja, hogy a honi ipar és kereskedelem fejlődését, föllendülését teljes erejéből és egész tevékenységével előmozdítsa.

Lugosról jelentik: *Szendé Béla* ma tartotta meg beszámolóját nagy közönség előtt, élénk tetszés mellett. *Szendét* dr. *Fraenki Nándor* ajánlására újabb egyhangulag képviselőjelöltnek kiáltották ki. *Szendé* ezután nyomban megtartotta programbeszédét, melyben *Szell Kálmán* tisztelettel felhívta híveinek vallotta magát. *Szell Kálmán* miniszterelnöknek és báró *Podmaniczky* nek üdvözölő táviratokat küldtek.

Gyöngyösön a választás október 2-án lesz. Választási elnök: dr. *Borossy János*.

A *losonci* szabadalvupárt elnökéhez, gróf *Forgács János*hoz gróf *Andrássy Gyula* tegnapi programbeszédét alkalmából a következő táviratok érkeztek:

Azok a kitartásra buzdító lelkes szavak, melyeket méltóságod a losonci választókerület szabadalvupártja nevében küldött üdvözölő sürgönyben hoztam intézni szíves volt, nagy örömet kellettek szívemben. A sürgönyben foglalt kijelentések biztos reményt nyuntanak arra, hogy az a zászló, mely alatt közösen küzdünk, diadalra fog jutni, aminek nagyon fogok örülni. Fogadják szíves megemlékezésként őszinte köszönetemet és viszonüdvözlöttemet. *Szell.*

Meleghangú üdvözlötök legszívesebben viszonozása mellett nagy örömmel vettük tudomásul, hogy ottani elvtársaink egyhangulag gróf *Andrássy Gyulát*, pártunk é kiváló, érdemdu tagját és egyik díszét jelölték.

Podmaniczky pártelnök.

Fiumében az autonomistapárt küldöttségileg ajánlotta fel a képviselőiséget *Mayländer* podesztának, aki polgármesteri teendőire való hivatkozással a jelöltséget visszautasította. A szabadalvupárt jelöltje tudvalóleg gróf *Bathányi Lajos*. — Gróf *Bathányi Tivadart*, volt képviselő nyílt levélben, számolt be a mult országgyűlés dolgaival és elbuszított választóitól.

Somogyvárról táviratilag a következő nyilatkozatok közzétételére kértünk fel:

A *Független Újság* szeptember hó 15-én kelt 88. számában közölt egy felhívást a lengyelitói kerülethez dr. *Baross János* jelölt érdekében, amely felhívás végén az én nevem van kinyomatva.

Ezenlét kijelentem: nemcsak hogy ezen programot soha nem láttam, nem hallottam és aláírást oda tudom és megkérdésem nélkül került, de egyáltalán nem tartom azt is, hogy annak több pontjával egyet nem értek, egész szövegét pedig helye ennek tartom, mert az veszedelmes félrevezetésokra nyújt alkalmat, — további felvilágosításul dr. *Baross János* ur nyilatkozatára utalok. Tisztelettel *Gróf Széchenyi Imre.*

Alulírott kijelentem, hogy a *Független Újság* 1. évi szeptember hó 15-ikén kelt 88. számában megjelent felhívás, mely alá gróf *Széchenyi Imre* ur aláírása az én megkérdése nélkül oly feltétel alatt jutott, hogy az ennek nem tetszése esetén ne publikáltassék, mégis a *Független Újságban* egy félreértés következtében akaratom, tudtom nélkül nyilvánosságra került. Megjegyem különben azt is, hogy az abban felsorolt programponctok oly szerencsétlen szövegében látok napvilágot, melyek egyáltalán nem fejezik ki az én közgazdasági elveimet; ezt épp azok bizonyíthatnák leginkább, akik eddig irodalmi működésüket ismerik. Tisztelettel

Dr. Baross János.

Iglón ma tartotta *Münich Aurél* beszámoló beszédét, amelyet a nagyszámú összegyűlt választók zajos tetszéssel fogadtak. A kerület bizalmát és ragaszkodását *Wesselényi* alelnök tolmácsolta. Nagy tetszést keltett *Horánszky Nándornak* a gyűlés elnökségéhez intézett üdvözölő távirata. *Szell Kálmán* miniszterelnököt és báró *Podmaniczkyt* táviratilag üdvözölték. *Münichnek* eddig nincs ellenjelöltje.

Táillyáról táviratozzák: *Bernáth Béla* szabadalvupárti ma tartotta *Mádon* beszámoló beszédét nagy közönség előtt. Tetszéssel fogadott beszéde után *Bernáthnak* újabb felajánlották a jelöltséget, aki azt elfogadta. *Szell* miniszterelnöknek és báró *Podmaniczkynek* üdvözölő táviratokat küldtek.

A *dédsi* szabadalvupárt ma érkezéletrre jött össze *Kiszelyi Sándor* szabadalvupárti jelölt lakásán. *Kiszelyi Ábrányi Kornél* javára a jelöltségről lemondott. A nagyszámúlag megjelent választók nagy lelkesedéssel fogadták *Ábrányi* jelöltséget.

Nagysomkútról telegrafálják: *Bamberger Béla*, a szabadalvupárt képviselőjelöltje, ki él a választók bándérummal vonulnak, nagyszámú választópolgárság előtt megtartotta programbeszédét, mely a jelenvalokra nagy hatást gyakorolt. Ezután bankett volt, amelyen számos pohárköszöntőt mondtak a képviselőjelöltre, aki sikerült pohárköszöntővel válaszolt.

A *sziécsi* választókerületben dr. *Radvánszky György*, az eddigi képviselő a szabadalvupárt jelöltje, akit rokonszenvesen fogadnak körútiban. *Turzó Iván* besztercebányai ügyvéd tegnap nemzetiségi programmal lépett fel elene, de győzelemre semmi kilátása sincs.

A *breznóbányai* kerületben dr. *Osztroucsky Miklós* az eddigi képviselő a szabadalvupárt jelöltje, aki vasárnap mondja el beszámolóját. Ellenjelöltje nincs. — A *szilyomi* kerület jelöltje, nemeskéri *Kiss Pál* államtitkár most a községekben tesz körutat, ahol mindenütt lelkesedéssel fogadják.

A *kézvársárhelyi* vidéki választókerület szabadalvupártja dr. *Sinkovits Ottó* nagybirtokost jelölté képviselőnek, aki programbeszédét nagy tetszés között fejtette ki.

A *nagy-kállói* kerületben *Mezőssy Béla* a függetlenségi párt jelöltje, akinek eddig nincs ellenjelöltje.

Az *eszterházi* kerületben a szabadalvupárt *Timon Ákos* egyetemi tanárt léptette fel a néppárti *Molnár János* apát ellen.

A *makói* szabadalvupárt mai érkezéletrre gróf *D'Orsay Olivér* kiáltották ki képviselőjelöltnek. *D'Orsay* a jelölt elfogadta. Az érkezelő táviratilag üdvözölte *Szell Kálmán* miniszterelnököt és báró *Podmaniczkyt*. A *nagy-laki* kerületben *Kristóffy József* szabadalvupártinak nincs ellenjelöltje, mert *Szinay* visszalépett.

A *görgői* kerületben a szabadalvupárt *Harsányi József* eddigi képviselőt jelölté. Ellenjelöltje dr. *Várdy Károly* Ugron-párti.

Szarvason *Kroszmarik János* szabadalvupártinak eddig nincs ellenjelöltje.

A *ó-lublói* választókerületben — mint a Magyar Távirati Iroda jelenti — *Salamon Géza* nedeczvári főbírtokost szabadalvupárti programmal képviselőjelöltül kiáltották ki.

A *nagykárolyi* kerületben gróf *Károlyi István* visszavonulása következtében *Domahidy Elemér* a szabadalvupárt jelöltje.

A *csegeri* kerületben *Nagy Béla*, a vármegyei szabadalvupárt elnöke a szabadalvupárt jelöltje, aki a választókerületben nagyon népszerű. Ellenjelöltje *Luby Béla* függetlenségi.

B-Csabán ma *Zsitvinszky Mihály* államtitkár nagyhatalú beszámoló-beszédét mondott. Az agrár és merkantil érdekek összegegyeztetését kívánja. A szabadalvupárt nevében *Varságh Béla* pártelnök az egész város közönsége nevében újabb felajánlotta a jelöltséget. A választás egyhangú lesz. — A *gyomai* kerületben *Barabás Béla* ellen *Debrezsenyi* Endre földbírtokos pártkonkivüli agrár-programmal lépett fel. — *Oroszáján Szalay József* a szabadalvupárt jelöltje.

(A miniszterelnök jelölése.)

A *szentgotthárdi* szabadalvupárt, mint nekünk telegrafálják, ma *Hambek* Alajos nyugalmazott kir. járásbíró elnöklele alatt a kerület központjában értekezletet tartott, hogy a közeledő választások alkalmából jelöltet állítson. Az elnök rövid megnyitói beszéde után *Szűcs Iván* ügyvéd a következő indítvánnyal állt elő:

Az a párt, melyhez tartozni szerencsém van, a szabadalvupárt elnökének előterjesztését kiegészítve melegen kérem a tisztelt választó polgártársakat: — tegyék a mai összejevelünket a tiszta érzelmek s a lelkes hazafiságnak szentelt ünneppévé azáltal, hogy *Szell Kálmán* újabb, pártkülönbség nélkül egyhangulag képviselőnké jelöljék.

Nagynevű képviselőjelöltünknek politikai élete elvtünk nyitott könyv, melynek minden lapját ismerjük, s melynek minden lapja előttünk a puritán tisztesség, a nemzeti erő s akarat öntudatra ébresztése, s Magyarországon az egyedül jogosult politikai irány körül idáig is már áldásos eredménnyel vívott csata. Igaz magyar szívvel s érzéssel kiáltoom is, s kérem utánam visszhangozni: Eljen *Szell Kálmán* képviselőjelöltünk!

Erre az ajánlatra a jelenlévő nagyszámú választók lelkes éljenzésbe törtek ki, egyhangulag kikéltve a kerület szabadalvupárti jelöltjének *Szell Kálmán* miniszterelnököt. Határozatukról a miniszterelnököt a következő táviratban értesítették:

Nagyméltóságú *Szell Kálmán* m. kir. miniszterelnök urnak *Pécsett*. A *szentgotthárdi* választókerület választói által megtartott mai népes értekezleten pártkülönbség nélkül nagy lelkesedéssel kikéltetőség egyhangulag képviselőjelöltnek kikéltették. *Hambek* Alajos elnök.

A pártértekezlet határozatából szeptember 23-án tizenhattagú küldöttség utazik Rátótra, hogy a miniszterelnököt a jelöltség elfogadására felkérje.

(Gróf Hadik János programbeszédé.)

A *szini* választókerület szabadalvú választói tegnap tartott népes értekezletükön, amelyen többek között gróf *Serényi Béla*, *Semsey László*, *Darvas Béla* országgyűlési képviselők, gróf *Zichy Károly*, *Szathmári-Királyi Pál* nagybirtokosok is jelen voltak, egyhangú lelkesedéssel gróf *Hadik János* nagybirtokost, az Abauj-Tornavármegyei gazdasági egyesület elnökét, a szabadalvú eszmék régi hívet jelölték. Gróf *Hadik János* kijelentve, hogy a jelölést elfogadja, nyomban megtartotta programbeszédét, melyet a választók nagy lelkesedéssel fogadtak. Nagyérdekű beszéde, amely az aktuális politikai kérdések egész sorozatát felöleli így szól:

Tisztelt választó-közönség! A szabadalvú kormánypártnak vagyok tagja és mint ilyen támogatni fogom a kormányt minden az ország kőjzávat előmozdító törekvésében, mert bizalommal viseltem a kormány élén álló miniszterelnök iránt, kirol meg vagyok győződve, hogy a jövő országgyűlési tolyamán tárgyalás alá kerülő nagy horderejű kérdések elintézésénél meg fogja találni a megoldásnak az ország érdekeire nézve elérhetőleg legelőnyösebb módozatát.

Nagyon természetes azonban, hogy elhatározó nagy kérdéseknél egyéni meggyőződésem teljes függetlenségét meg fogom őrizni mindenivel és így a kormányval szemben is.

A pártfegyelmet én magamra csak annyiban kívánom alkalmazásba hozatni, hogy részletekdeknél alárendelem a magam esetlegesen eltérő nézetét a többség határozatának. Ez természetes folyománya minden pártszervezetnek.

Az ország érdekeire mélyebben kiható kérdések tárgyalásánál azonban sohasem fogok habozni állást foglalni oly eljárás ellen, amelyet az országra károsnak vagy veszélyesnek tartok. (Élénk tetszés és helyeslés.)

Az osztrák-magyar monarchia alapját képező 1867. évben létesült kiegyezés alapjait megbolgogattami nem kívánom.

Az uralkodó személye közösségből folyó közös külképviselet és a pragmatika sanction alapulá kölcsonös védelem kérdésének alkotmányos kezelését az 1867. XII. törvénykiki szerencsénen oldotta meg és nincs elogadható ok, hogy a kiegyezési törvények

megváltoztatására irányzott kísérlettel Magyarországot egy beláthatatlan alkotmányválságba sodorjuk.

Ami viszonyaink Ausztriához egy százados történelmi fejlődésnek az eredménye, mely a nemzet öntentartási ösztönén és azon a meggyőződésen alapszik, hogy a magyar állam egyik biztosítékát az a szövetség képezi, mely a pragmatika sankciójában és az 1867. évi kiegyezési törvényekben jutott kifejezésre.

E törvények kétségtelesen nagy áldozatot követeltek Magyarországi állami önállóságából, midőn közösség téve a külképviseletet és a hádsereget, a delegációra ruházott ezek szükségleteinek megállapítási joga.

Annál nyomatékosabban követelhetjük a törvényhozástól, hogy — miután e törvényeknek a közgazdasági kérdésekre vonatkozó intézkedései erre elég támpontot nyújtanak, — az Ausztriával megkövetendő egyezkedéseknél Magyarország érdekei minden irányban megőrvassanak.

Nem akarok e kérdésben léleértetni. Én nem kívánom azt, hogy az Ausztriával kötendő vám- és kereskedelmi szerződéseknél Magyarország oly előnyöket vívjon ki magának, amelyek az osztrák íél megkárosítását idéznék elő; ellenkezőleg, én minden nemzetközi szerződés első kellékének azt tekintem, hogy a kölcsönös engedelmények igazságosak és olyanok legyenek, hogy azok egyik fél boldogulását se akadályozzák. Ausztria részéről — sajnos — ezt a méltányosságot és óakaratot nem tapasztaljuk; ellenkezőleg oly követelésekkel állunk szemben, amelyek egyértelműek Magyarország kizsákmányolásával és amelyekkel most, midőn az általános depresszió minden termelési águnkat a válság szélére juttatta, előfordani bűnös könnyelműség volna, mely végromlásunkra vezetne.

Attól függ tehát minden, hogy sikerül-e Ausztriával az egészség megkövetése méltányos alapon, a mihez két nélkülözhetlen előfeltétel szükséges. Egy az, hogy a kormány teljes ismeretvel bírjon minden egyes termelési ág megvándó érdekeinek. A megbízható termelési és forgalmi statisztika egész anyagának feldolgozása nélkül elővívó egységességet oly ellenféllel, aki saját érdekeinek összes szárait ismeri, kötni nem lehet. A másik követelmény az, hogy a kormány azt a határt, amelyen túl az ország vagyoni érdekei veszélyeztetve vannak, semmi körülmény közt át ne lépje. (Élénk helyeslés.) Ha pedig ily módon az egészség meg nem köthető, akkor a kormány legyen előkészítve arra, hogy a külön vámterületet azonnal életbeléptethesse. Remélhető, hogy az ide vonatkozó előmunkálatok már megtörténtek.

Nagyon jól tudom azt, hogy a külön vámterület létesítése a magyar mezőgazdaságot esetleg válság helyzetbe sodorhatja. De meg vagyok arról is győződve, hogy a külön vámterület okozta átmeneti nehézségeket — ha sulyos áldozatok árán is — a magyar mezőgazdaság túl forja éni. Magyarország földbirtokosai soha sem riadtak vissza nagy lemondással járó áldozatoktól, meg fogják hozni az áldozatot most is, ha a haza létérdekei azt tőlük követelni fogják.

En tehát nem akarom politikai dogmaként felállítani a közös vagy külön vámterület kérdését. Hanem annak a nézetnek hódolok, hogy ha egy igazságos és Magyarország érdekeivel összhangban álló egység megkövetése által megkiméltethető az ország a külön vámterület leállításával járó átmeneti válságoktól, akkor kössük meg az egészséget a közös vámterület alapján ezentúlra is — ellenben ha Ausztria önzésén hajótörést szenvedne e törekvésünk akkor állítsuk fel minden bizonnyal a vámsorompókat köztünk és Ausztria közt és igyekezzünk vállvetett erővel legyőzni az avval járó nehézségeket. (Élénk tetszés és helyeslés.)

A jövő országgyűlés egyik legfontosabb teendőjét a külállamokkal kötött kereskedelmi szerződés megújítása és ezt megelőzőleg az autonóm vámterület megállapítása fogja képezni.

Az osztrák kormányval egy irányban folytandó tárgyalások eredménye fogja képezni próbakövet, vajon van-e kilátásunk a jövőben a közös vámterület alapján Ausztriával egy méltányos és igazságos egyezmény megkötésére.

Hiszem, hogy a törvényhozás ezeket a megállapodásokat nemcsak közjogi vonatkozásaikban, de az ország gazdasági és kereskedelmi érdekei szempontjából is szigorú bírálat tárgyává fogja tenni, úgyve arra, hogy a külállamok részére nyújtandó rekompenciációt ne egyedül Magyarország fizesse meg. (Zajos helyeslés.)

Magyarország 1848-ban összes állami intézményeit oly gyökeresen változtatta meg, hogy ma még mindig az 1848-iki törvényekben leltet elvek kifejezésének munkáját folytatjuk. Természetes fejlődés tehát csak e törvények szellemében azaz szabadelvű irányban képzelhető.

A szabadelvűségi alaptörvényei pedig, melyeket én magamnak vallok: a jogegyenlőség és annak a garanciája, hogy az államhatalom minden polgára irányban egyenlő mértékű alkalmazzon, hogy egyes osztályokat kiváltságokban ne részesítsen és hogy az államélet terén osztály- és valláskülönbség nélkül nyitva álljon mindenkinek minden pálya és minden állás, ha arra jelleme és tudása érdemessé teszik. (Lekes taps és éljenzés.)

Ezeknek az elveknek az érvényesülése képes egyedül nálunk a nyugodt fejlődést biztosítani és az egész nemzetet nagy nemzeti célokra egyesíteni. Minden más irányzat, mely ez elveket megtagadja, mely egyes társadalmi osztályoknak kiváltságos jogokat akar biztosítani más osztályok rovására, osztályharora vezet és a nemzetet széttagozza.

Ez pedig minden nemzetet meggyengít. Magyarországra pedig egyenesen végzetes volna.

Magokat túlélt intézményeket az államélet terén életbeléptetni csak erőszakkal lehet, mely mindig erőszakos ellentétet idéz fel és az ilyen harc megöli minden fejlődést és haladást.

A fokozatos fejlődést egyedül biztosító liberális politika mindig tudott számolni a nemzet általános érdekeivel és ezeket a tényleges igényeket megfelelő mérvben kielégíteni. (Zajos Ugy van! és tetszés.)

A reakció embereinek az a jelszava, hogy a szabadelvűség egyértelmű a radikálizmussal, nem felel meg az igazságnak. Mert az, hogy akár az elmélet kedvéért, akár taktikai érdekből radikális intézmények léptetessenek életbe, melyek beogadására a nemzetnél az előfeltételek hiányoznak, melyek csak azért létesíthetnek, mert azokat más előrelátható nemzetek már életbe léptették, merőben ellenkezik a magyar liberálizmus nagy tradíciójával.

A reakciónak az a másik jelszava pedig, hogy a szabadelvűség a korrupciót terjeszt, szinte nem igaz.

A világtörténelem lapjai tesznek róla tanuságot, hogy a korrupció jelenségevel minden kormánytorma és minden politikai irányzat kebelében találkozzunk kivétel nélkül. De amíg a reakciónak kormányok alatt a korrupció egy kiirhatatlan féklyét képezett úgy nálunk, mint más nemzeteknél, addig a szabadelvű irány uralma mindig megtalálta a gyógyoszert, hogy elterjedésének gátat vessen. (Nagy tetszés.)

Nem akarom egyes példák felsorolásával illusztrálni ezt az elvitázhatlan tény, csupán az az egyet kívánom kiemelni, hogy a most berekesztett országgyűlésen nem egyedül a szabadelvűpártnak de Magyarországnak egyik legnagyobb fia, a nemzet megmérhetlen vesztségére elhunyt Szilágyi Dezso, tekintélytelen egész sulyával szerzett érvényt az inkompatibilitási törvény ama szigorú rendelkezésének, hogy a törvényhozó testületben senki se aknazhassa ki képviselői állását magánérdekeinek előmozdítására. Pedig Szilágyi Dezso volt Magyarország a szabadelvű eszmék egyik legnagyobb előharcosa.

A korrupció ellen nyílt barcot folytat minden tisztességes ember és én meg vagyok győződve, hogy a szabadelvű kormány és pártja messze el fogja magától távolítani annak látszatát is, hogy kormányzati eszközökben részesül a korrupcióra.

Természetesnek fogják találni, hogy a jelen választási mozgalom alatt teivetett ugnevezett agrárkérdésekről nézetemet önk előtt elmondjam és ezekre nézve álláspontomat körvonalaom.

Magyarországon nem létezhetik oly számbavehető ember, legyen az mezőgazda, kereskedő vagy iparos vagy bármely más foglalkozással bíró ember, akinek nem állna érdekében a magyar mezőgazdaság felvirágozása és produktív erejének minél nagyobb kifejezése.

És ez nagyon természetes. Hiszen Magyarországon az ipartermékek belföldi fogyasztóinak túlnyomó részét a mezőgazdák szolgáltatják és így ezek boldogulása képezi az ipar fellendülésének első feltételét.

Követelnünk kell tehát mindnyá unknak osztály- és pártkülönbség nélkül a törvényhozástól hogy nemcsak a földművelési tárca keretében iordítson állandó figyelmet a mezőgazdaság érdekeire, de hogy céltudatos pénzügyi politikával és egy igazságos adóreformmal igyekezzék megerősíteni a magyar állam jennállásának feltételét képező kisbirtokosoknak és középbirtokosoknak az általános gazdasági depresszió által veszélyeztetett existenciáját és igyekezzék főleg a rendelkezésre álló minden eszközzel megakadályozni, hogy a külügyi politika terén ne létesülhessenek oly elhatározások, melyek a magyar mezőgazdaság létérdekeit veszélyeztetik.

A szabaddá tett, jól berendezett népiszkolák segítségével műveltségben előrelátható és avyulag virágzó magyar földműves-osztály képezheti csak a magyar állam megintáthatatlan taapatát és csak annak egészséges elemeiből újítható meg a nemzet intelligens középosztálya. És ezért kiváló nemzeti érdek, hogy a magyar nemzetnek ez a szikla-talpacza semmi körülmény közt meg ne inogjon. (Zajos helyeslés.)

A most elmondottak értelmében minden magyar ember agrárius, amint viszont minden józanul gondolkodó előtt nem lehet kétséges, hogy egy virágzó ipar és élénk kereskedelem nélkül sem a mezőgazdaság magas kiejelődést nem érhet el, — mert miniszki terményeinek belforgasztása és evvel legbiztosabb piaca, — sem az állam a többi európai művelt nemzettel lépést nem tarthat, mert elő nem teremtheti azokat a pénzeszközöket, amelyek a jelenkor által elébe szabott igények kielégítésére és nagyhatalmi áltásának biztosítására szükségesek.

És miután nekünk — sajnos — virágzó iparunk még nincs, az államnak igenis elodázhatatlan kötelessége, hogy egy helyes ipar- és tarifális politikával, sőt közvetlen közbelépéssel és segélyvel minden lehetőleg megtegyen a magyar ipar megerősítésére és felvirágztatására.

Mi még messze vagyunk attól, hogy az egyes termelési ágak egyike olyan tulsulyt ért volna el, hogy a másikat existenciájában veszélyeztetné. Indokolatlan lenne tehát, külföldi jelszavak után indulva, nálunk támadólag lépni tel a megkarirotot vagy akár a külföldről beözönló tőke segélyével létesítendő iparvállalatok ellen, holott nekünk mint tökeszegény államnak csak örülnünk kell, ha a külföldi tőke felénk fordul már csak azért is, hogy segítségünkre legyen azokat megkarirotot kisebb tőkénket is a helyett, hogy saját a pénzintézetekbe befektetni helyezzük el, a részvényekre alakult nagyobb iparvállalatokba fektetheti és a befektetés nagyobb jövedelmezősége által a nemzeti vagyont gyarapítani. (Viharos taps és éljenzés.)

Ezen a természetes fejlődésen ment át minden civilizált nép és mi sem kerülhetjük el e fejlődési folyamatot, ha ösztintén óhajtjuk egy erőteljes magyar ipar kifejlődése által az általános nemzeti vagyonosodás előmozdítását.

Még néhány oly speciális kérdéstről akarok beszédem befejezése előtt megemlíkezni, melyekre nézve óhajtanunk kell, hogy azokkal a jövő országgyűlés behatóan foglalkozzék. A közgazdaság rendezésének reformja, mely egy évtized óta állandóan napirenden tartatik, teljesen megért a közvéleményben arra, hogy

gyors egymásutánban vitessék keresztül. Az iránt nincs nézeteltérés, hogy a mostani viszonyok tartáthatatlanok. Ez a népéletbe oly mélyen belevágó reform azonban meggyőződésem szerint csakis a magyar törvényhatóságoknak kilenc századon át kifejtett önkormányzati jogai teljes épségben tartásával alkotható meg. — kiindulási pontja tehát csakis a törvényhatóságok politikai és a helyi közgazdaságra vonatkozó autonóm jogainak biztosítása és minél szélesebb alapokra fektetése lehet. Kivánatos az is, hogy a municiplumok felügyeleti joga minden közgazdasági ágra kiterjesszessék ily előfeltétel mellett csak jótékony hatással lesz a közgazdasági szervezet pontos működésére nézve, ha az állami közgazdaságot közvetítő tisztái állások kinevezés útján töltetnek be, evvel karöltve pedig gondoskodás történik arra nézve, hogy a kinevezett tisztviselők függetlensége a megalkotandó szolgálati pragmatika és a legyelmi eljárás reformjával biztosítsassék. (Nagy tetszés.)

Hangsúlyozni kívánom azonban, hogy e reform a községek közgazdasági szervezetének gyökeres megújításával vegye kezdetét. Az egészségügy és a közegjéző intézményi államostlása, ugy szinte a községi közterhek kivevési módozatainak szabályozása, valamint az autonóm községi képviselői tevélségének szigorú törvény által hatályossá tételével minél hamarabb könnyíteni kell azokon a terheken, melyek a községi pótdók címén a földműves lakosságra elviselhetlenül nehezdednek.

A tanügy terén is az a meggyőződésem, hogy az állam elsőrangú feladatai közé tartozik e népnévelés ügyének folytonos ápolása és lehető magas kifejlesztése. A jó népiszkola az országok legnagyobb áldása! Csak a műveltség képes az egyént erőssé tenni a létentartásért vívott nagy életharoban és minél szélesebb körre terjed ez ki egyes néplapnál, annál biztosabb részére e győzelem. Az ügyesnek győzelmé az ügyetlen felett, az erősnek a gyenge felett egy oly általános természeti törvény, melyet semmiféle represszív törvény a világból el nem tűntethet. Arra kell törekedni tehát minden igyekvő népnek, hogy fiai a műveltség segélyével erőssé tegye erre a küzdelemre és képessé a győzelemre. (Lekes éljenzés.)

Követelnünk kell, hogy az állam törvénynevelő bizottsága mindenekelőtt a tanítók tisztességét megilletésé.

Az állami hatalom felügyeleti jogánál fogva szigoruan követelje meg minden iskolatantartó testületől, hogy iskolában az állam által megállapított tanterv szorosan betartassék, hogy az állam nyelve, a magyar nyelv, ebben a törvény által előírt módoan tanítsassék, hogy végre az iskolától szigoruan távol tartassék minden olyan tan hirdetése, amely a magyar állam egysége ellen tör.

Még az ipar állami segélyezéséről kívánok néhány szót mondani.

Amig vámszerződésünket Ausztriával a közös vámterület alapján kötük meg, nem lesz kikérülhető, hogy az egyes újból keletkező iparvállalat az állam segélyképpen ne részesítse törvény által szabályozott kedvezményekben. Kiemelni kívánom azonban, hogy nézetem szerint a segély megadásánál a kormánynak figyelemmel kell lenni arra, hogy új gyári vállalatok alapításánál azok részesüljenek első sorban állami segélyben, akik magyar honpolgárok, vagy Magyarorszába teszik át állandó lakásukat hogy az iparvállalat nyereségéből alakult új tőke a magyar nemzeti vagyont szaporítsa. Kivánatos azonban hogy a kormány kiváló gondját kepezze mindenkor hogy létező magyar ipartelepek és a kezi ipar terén működő magyar cégek, amelyek a jelenlegi mostoha viszonyokból túlsúlyba nehezen versenyre kényszerül Ausztria hason iparával, de a mellett életképesek első sorban részesüljenek az állam segítő támogatásában, nehogy a jobb idő eléréskézté bevárni képtelenek lévén, elbukni legyenek kénytelenek. (Élénk helyeslés.)

A földműves-és terén is számos igen fontos kérdés várja a jövő országgyűléstől elintézését. E terén, igaz hogy az utolsó években igen sok történt és ezért elismeréssel kell adoznunk a jelenlegi földművelési miniszter urnak e terén kifejtett tevékenységéért — Nem akarom ez alkalommal jelen beszédem keretében egyenként és részletesen felsorolni azokat a teendőket melyek a földművelés és közvetve az ország érdekeiben nézetem szerint minél hamarabb teljesütnök, csupán egy fontos kérdést emelek ki: azt, hogy az államnak a teadátát képezi a tudomány evvont tanait a tapasztalat terén kipróbálni, hogy a kísérletek eredményéből a gazdák oklájának és azokat aaját javukra felhasználhassák. Az egyes gazda ily kísérletezésre nem képes, mert tekintve ennek költségét voltól, balsiker esetén érzékeny károsításnak is lehet kitéve. Csak a szőlőtelepítés terén egyeseket ért csalódásokra hivatkozom, mikőlők megkiméltethők lettek volna, ha az állami közegyek részéről biztos tapasztalatokon alapuló utbagazdaságot nyerne. — Egyedül az állam rendelkezhetik elégséges pénzeszközökkel és szakított közegyekkel, hogy vidékenként felállítandó nagyobb mintaleteleken, első sorban a gazdasági intézetek által kezelt birtokteleken ily alkalos és szolid kísérleteket megtegyessen és ezzel alkalmat nyújtson minden tudványgyal bíró gazdának, hogy magának gyakorlati oktatást és utbagazdaságot szerezhesen és ne álljon be az a visszás helyzet, hogy egyes szaknál alkalmazott kormányközegyek a gazdák birtokain tegyék meg kísérleteiket és ezek balsikerin szeressék meg maguknak a gyakorlati tapasztalatokat. Ezek azok, tisztelt választók, miket önöknek elmondani szükségesnek tartottam, hogy pártállásomból folyó nézetem felől tájékozva legyenek. Ami azonban Magyarországon felül áll minden pártkérdésen, az a magyar állam egységének felbontathatlansága és a magyar államot megalkotott magyar faj vezérlő szerepének a biztosítása.

Mi mindig igazságosak és méltányosak akarunk lenni az ország határán belül lakó nemzetiségek iránt és nem akarjuk útját állani fajuk és kulturájuk ki-

lejlődésének. Ha azonban bárhol és bármely téren olyan jelenségekkel találkozunk, melyek a magyar állam egysége ellen törnek, melyek akár a nemzetiségek lebutításával, akár vallási vihangások felidézésével a magyar állam erejét meggyengíteni akarnak: akkor kívánni fogjuk, hogy a kormány körülhatárolt szigorral vesse latba törvényadta hatalmát. Hogy ily kísérleteket csirájukban elnyomjon és megtoroljon. Annak egyedüli biztosítéka, hogy ezen aknamunkák eredményeket el ne érhesse, a liberális irány fennmaradása a kormányzatban.

A választásokon áll, hogy a törvényhozásban a szabadelvűség maradjon ezután is az uralkodó irány, melynek hívei teljes odaadással támogathassák a miniszterelnök minden kételyen felül álló hazafias és szabadelvű kormányzatát. (Hosszantartó, lelkes taps és öljenzés.)

(Az izgatások ellen.)

A félhivatalos *Budapesti Tudósító* a következő kommunikék közli:

Míg a kuriai bíraskodásról szóló 1899. XV. t. c. fenyegetésével és magvarázataival most, hogy a választási küzdelem országsszerte megindultak léptenyomon találkozunk, addig a házszabályoknak a választási izgatásokkal foglalkozó szakaszai jóformán teljesen figyelmen kívül maradnak, pedig a házszabályok is erre vonatkozólag nagyon is fontos intézkedéseket tartalmaznak. Az új házszabályok 71. §-a szerint ugyanis a választás érvénytelenségének megállapítása panasz után kérhető, ha az 1899. évi XV. törvények 3-ik szakaszának 7-ik és 8-ik pontjaiban meghatározott eseményeket nem a képviselő, hanem más valaki követte el és a fellemerült és bebizonyított tényekből alaposan következtethető, hogy azok a események a választás eredményére döntő befolyással bírtak, vagy ha a választás kerületben elkövetett erőszak vagy fenyegetés a választók körében oly mérvű megfélemlítést keltett mely a választók bár számszerűleg meg nem állapítható részét választási joga szabad gyakorlatában korlátozta és ennélfogva alaposan következtethető hogy a megfélemlítés olyan terjedelmű volt, hogy az a választás eredményére döntő befolyással bírt.

Míg tehát az 1899. XV. t. c. §-ának 7. és 8. pontja abban az esetben mondja érvénytelenné a választást, ha maga a képviselő intéz a választást megelőzőleg 3 hónapon belül felhívást bűntett, vagy véttség elkövetésére, avagy ő izrat engedétségre a törvény vagy a hatóságok rendelkezése, meghagyása, illetve határozata ellen avagy ha mindezen eseményekben maga a képviselő részes: továbbá (3. §. 8. pont) ha a nemzetiség, vagy hittekezeti gyűléseire illetve a magyar államot képező országok között fennálló államszövetség vagy a magyar állam területi épsége és egysége ellen, nemkülönben a nemzet polgári egysége a tulajdon vagy a házasság intézménye elleni izgatásban maga a képviselő a bűnös addig a házszabályok idézett szakasza mindezt abban az esetben is érvénytelenségi oknak minősíti ha mind e eseményeket nem a képviselő, hanem más valaki követte el. Utóbbi esetben azonban az itélő fórum természetesen nem a magyar kir. Kuria, hanem a képviselőház bíráli bizottsága.

Nem időszertelen erre a figyelmet felhívni, amikor minden részről panaszok merülnek fel a mérték nélküli duló izgatások ellen.

Választási naptár.

Október 2-ikán választ: Aradmegye, Csanádmegye, Hajdúmegye, Szabolcsmegye Zemplénmegye. Arad, Besztercebánya, Budapest Baja, Czegléd Debreczen. Eger, Esztergom, Győr, Hajdu-Böszörmény, Kolozsvár, Kecskemét, Makó, Maros-vásárhely, Nagy-Kőrös Pozsony, Sopron, Szamosújvár, Szarvas, Szeged és Újvidék városok.

3-ikán: Borsodmegye, Hevesmegye, Zályommegye. Hódmező-Vásárhely, Kassa, Miskolcz, Nagyvárád, Nyiregyháza, Seimeozbánya városok.

KÜLFÖLD.

Mac Kinley halála.

Budapest, szeptember 18.

Az *Egyesült-Államok* nagy elnökének utolsó óráiról hiteles leírást olvasunk egy londoni lapban. Az elnök halálós órája sok tragikus jelenetnek volt az előidézője. Az elnök övegévtől hátszer bocsátották a haladólag ágyához, de a halál pillanatában nem volt ott. Este nyolc óratól kezdve *Mac Kinley* eszméletlenül feküdt és azt hitték, hogy már meghalt, de dr. *Rixey* mindig megállapította az érvességet. Reggel hét órakor *Mac Kinley* egész sereg rokona volt a halálós ágyánál: testvére, *Abner* és ennek felesége, testvérei: *Helén* és *Duncan* Sára asszony, unokatestvérei: *Barber* Mary kisasszony, *Mac Kinley* hadnagy, *Duncan* és *Barber* és még egy rokona, *Osborne*. Ott volt még *Webb* ezredes, *C. Hays*, *Cortelyon* György titkár, *Brown* ezredes, dr. *Rixey*, a család orvosa és *Alyzier* orvosok a mellékszobában voltak. Hét óra után öt percet mutatott az óra. A csónok csak az elnök ágya körül levők sóhajlása törte meg.

Dr. *Rixey* lehajolt a beteghez, azután kezét figyelemzetlenül fölemelte. A szív ekkor szűnt meg dobogni. Dr. *Rixey* fölemelkedett és fojtott hangon jelentette:

— Az elnök meghalt.

Elnök *Cortelyon* hagyta el a halottaszobát. Lement a lépcsőn egy nagy szobába, ahol a kabinet tagjai, szenátorok és előkelő hivatalnokok voltak együtt.

— *Uraim*, jelentette, az elnök meghalt.

Egy pillanatig halálos csönd volt, azután, bár az egybegyűlteik el voltak készülve a rettenetes hírré, megnyilvánult a katasztrófa hatásá azokon a férfiakon, akik az elhunytak bizalmasai és tanácsadói voltak. Néhányan sriak, mint a gyerek és sirva távoztak el a háztól. A legnagyobb izgatottság *Mark Hanna* szenátort fogta el, akit kétszer bocsátottak be a halotthoz. Amikor másodsor ott járt, egy pillanatig megállt az ágy mellett, azután térdre rogyott és az eszméletlen *Mac Kinley* arcára meresztve szemét, kiáltotta:

— Elnök ur, elnök ur, nem lát már engem? Nem ismer engem?

Felület nem kapott, kínos csönd volt és a szenátor könyörgő hangon mondta:

— *Vilmos*, *Vilmos*, beszéld hozzám.

Ugy látszott, mintha az elnök emlékeznék az ismerős hangra, de határozott jelet nem adott. *Henrick* ezredes fölemelte a síró szenátort és kivezette a szobából. Nagyon kellemetlen hatást keltett, hogy több mint harminc ember fotográfó készülékekkel áttörte a rendőrségi kordont, hogy a házból kijövő gyászolókat lefotografozza.

Washington, szeptember 18.

A gyászmenet délelőtt tíz órakor hagyta el a Fehér Házat s elindult a Kapitólium felé. Az utcán díszbe öltözött csapatok álltak sort. Legelől mentek a polgárság képviselői, azután következett a hatlovas halottas kocsi, amelyet katonák és matrózok kísértek. A koci után ötven tisztból álló díszőrség következett. Azután zárt kocsiban jött *Mac Kinley* özvegye és öcsöje, a következő kocsiban pedig *Roosevelt* elnök és a miniszterek; körülöttek titkos rendőrök haladtak. Ezután következtek a diplomaták, a parlament tagjai és a hivatalnokok. Az utca mindkét oldalán óriás tömeg állott. A Kapitólium rotundáján a koporsót ugyanarra a ravatalra tették amelyen *Lincoln* és *Garfield* megvilkolt elnökök koporsója is volt. A menet megérkezésekor ugyanaz a szerenás ment végbe, mint a buffaloi városban. Az imádság után bebocsátották a közönséget s a megszámlálhatatlan tömeg mind egyszerre akart bejutni a rendőrség őrlületes intézkedése következtében nagy pánik támadt s harmincnál több ember több-kevésbé veszedelmesen megsérült.

Washington szeptember 18.

Mac Kinley özvegye ma este Kantonba utazott. Azt hiszik, hogy abban a tömegben, amely a Kapitóliumba tódult *Mac Kinley* koporsójához, vagy ötven asszony és gyermek sebesült meg. Legnagyobb részük azonban haza tudott menni.

London, szeptember 18.

Az angol trónörökös, aki most *Csanádban* van, nem fog megjelenni *Mac Kinley* temetésén, mert megjelenése az udvari etikette ütköznék.

Washington, szeptember 18.

Roosevelt elnök a minisztertanács első ülésében megkérte a minisztereket, hogy tárcáikat tartsák meg elnöksége tartamára.

Buffalo, szeptember 18.

Czolgosz senkivel sem akar beszélni, még védőjével sem. Püret e hónap 23-án fogják tárgyalni.

London, szeptember 18.

Egész Amerikában a körül csoportosul az érdeklődés, hogy mi lesz *Czolgosz* büntetése. Tegnap a nyilvános tárgyaláson a vizsgálóbíró előtt a gyilkos nem akarta levenni a kalapját. Végre is rendőrök vették le a fejéről. A tárgyalás elején a védő bejelentette, hogy kelleltenül fogadta el ezt a rányerve kellemetlen szerepet, de még is kénytelen kérni a vizsgálóbíró, hogy rendelje el *Czolgosz* elmebeli állapotának megvizsgálását. A vizsgálóbíró helyt adott a kérésnek. Hétfőn kezdődik a végtárgyalás. A mai kihallgatás során *Czolgosz* egyetlen egy kérdésre sem felelt.

London, szeptember 18.

A *Pall Mall Gazette*nek jelentik Brüsszelből, hogy az anarkhista-ellenes kongresszus ez év végére Brüsszelbe vagy Bernbe fogják összehívni.

Róma, szeptember 18.

Az *Agenzia Italiana* értesülése szerint egyetlen kormány sem tett még lépéseket anarkhista-ellenes kongresszus összehívására.

A cár francia földön.

Budapest, szeptember 18.

Örömmámorban uszik Franciaország. Földjére lépett immár a cár, bájos hitvesével s minő a ketten a legmelegebb barátsággal üdvözölték a köztársaság elnökét és minisztereit. Ez a kitüntetés nem marad hatás nélkül a francia népnek még arra a részére sem, amely készséges fülle hallgatott a köztársaság-ellenes, reakcionárius pártok szövívőire, kiknek minden alkalom, még a cári pár látogatása is jó volt arra, hogy a köztársaság kormányfőit gyalázzák. *Loubet* elnök személye mostantól fogva tiszteltbű lesz, mint valaha, *Waldeck-Rousseau* kabinetjének állását pedig még erősebb teszik a cári kézsorítások. Hazafias francia nem támadhat meg könnyedén olyan férfiakat, akikkel a cár parolázik. A cári pár látogatása a *Loubet* és *Waldeck-Rousseau* által képviselt liberális köztársaság diadala a reakció fölött.

Dunkerqueben a cár jövetelét már tegnap este nagy ünnepelel előzte meg. A város lakossága és az odasereglett százegyzernyi idegen lelkes ovációkkal vette körül a köztársaság elnökét, ki az új városához felavatta. Ejjélig mozgalmal, szinte délszakiasan eleven élet uralkodott a különben álmos északi városban. Az összes utcák ki voltak világítva, a hadiflotta hajóinak óriási reflektorai nappali fényt árasztottak az öbljre és az egész városra s az elnököt és a minisztereket, mikor a városi bárlól a zsufolt utcákon át hazatértek, mindenfelé örömrivalgás köszöntötte. Eltették a köztársaságot, Oroszországot, a cárt, sőt a francia kormányt is.

Dunkerque napja.

Dunkerque, szeptember 18.

Dunkerquebe folyton özönlik a nép. Az éjjel is ezrével érkeztek idegenek. Az eső korán reggel elállt, de erős északi szél fújt. Hat óra tájban a kikötő-állomáson megjelentek azok az előkelőségek, akik a Cassini hadihajón élje mennek a cárnak: *Loubet* köztársasági elnök, *Fallières*, a szenátus elnöke, *Deschanel*, a képviselőház elnöke, *Waldeck-Rousseau* miniszterelnök, *Delcassé* külügyminiszter, *Montebello* pétervári francia nagykövet, *Fournier*, *Hunan*, *Bienaimé* tengernagyok és *Lucas* tábornok. Hét óra 20 perckor érkezett *Loubet* elnök és a tömeg lelkes ováció között a Cassinire szállt, amely erre kitűzte az elnöki lobogót. Utána hajóra szálltak a többiek is, mire egy vontató gőzös a Cassinit kivezette az öblből, mi alatt a parton összegyűlt tengernyi sokaság lelkes örömrivalgásba tört ki és a parti útgy üdvözléseket tett. Azután a Cassini két sorhajótól és hat torpadózótól kísérvé, elindult a cár yachtja elé.

Délelőtt 10 órakor erős ágyudörgés hangzott a tenger felől. Itt azonban még nem tudják, hogy az elnök és a cár találkozásá már megtörtént. Az idő javult. A parton megszámlálhatlan néptömeg gyűlt össze.

Dunkerque, szeptember 18.

Reggel 7 órakor mindenfelé katonazene-karok játszottak a nagy nap öröme, amely Franciaország virradt. A zenekarok üdvözölték *Loubet* elnököt, aki dacolva széllal és viharral, pontosan megjött, hogy 7 óra 10 perckor a gyönyörűen fölékesített *Cassini* torpedó-hajón elébe menjen a cári yachtnak. A parton ezernyi nép örömrivalgása köszöntötte az elnököt, aki nem törődött a hatalmas orkánal, pedig az erősen táncoltatta a hófehér Cassinit. Már egyszer kiállotta *Loubet* a tengerész tüpróbáját. Ot évvel ezelőtt történt *Cherbourgban*, mikor *Loubet*, mint a szenátus elnöke, egy kisebb fajta partihajón ment a cár elé viharzó tengeren. A kis hajón akkor többször átesaptak a hullámok s mindenki megkapta a tengeri betegséget, csak *Loubet* nem. Azóta nem egyszer dicsekedett el ezzel az elnök.

Tengernyi nép zarándokolt már hajnalban a molóhoz, hogy a hajóhad fényes szemléjében gyönyörködjék. A kocsisoknak bő aratuk volt. Azért az alig 10 percnyi utért, miattal esöndes ügetéssel a molóhoz értünk, hat frankot követelnek. Az ablakokból ezer meg ezer ember könyököl ki s a háztetőket is ellepte a kíváncsi közönség. A molón a messzelátók megszámlálhatatlan sokaságát irányítja a közönség a hadihajók felé, amerre a cári yachtnak kell feltűnnie.

9 órakor három hajót fedezünk föl a távolban. Ezek a hirnökei a *Sentardnak*. Megdördulnek a hadihajók ügyi és hamarosan sűrű füstfelhő takarja el a messzeséget. Nem segít már a legjobb messzelátó sem. Puskalövésnyitve sem lát el a szem a nagy füstöl.

10 óra 40 perckor dördült el az utolsó ágyulövés. Kezdődik a hadihajók fölvonulása a cár előtt.

Loubet alaposan átnevődött, mire könnyű sajkáján a Sztandarhoz ért és fölment a cár hajójára. Az üdvözlés után maga mondotta a cárnak, hogy nem lesz tanácsos a csolnokon a viharzó tengerre bocsátkoznia.

A szemle után a Sztandart és a Cassini a kikötő felé fordultak s méltóságosan közeledtek. A vasmacska-eresztés nagyon nehezen ment. Délben kellett volna a két hajónak kikötnie, de csak egy órákor siklott el a Cassini a Freycinet-szoroson.

Nagy csalódás érte a közönséget, amely a cári párt várta és a Cassiniról csak Loubet elnököt látta partra szállni kíséretével. A Sztandart még akkor a sik tengeren járt. (N. W. T.)

A programot halomra döntötte a szélvész, amely pillanatra sem szünetel. Valószínűleg csak 2 órákor lesz az ebéd, amely fél 1 órára volt kitűzve.

Dunkerque, szeptember 18.

Délben ágyulövés jelezte, hogy közeledik a hajó, amely az orosz cári párt hozza. A cári pár Loubet elnökkel a Sztandart fedélzetéről szemlét tartott a hajóraj fölött.

A találkozás.

Dunkerque, szeptember 18.

A Cassini délelőtt 9 órákor találkozott az orosz cári jachttal, amely megállt és 21 ágyulövést tett. A Cassini viszonzta az üdvözlést és az orosz yacht mellé került, de a nagy hullámverés miatt Loubet elnök nem szállhatott át a Sztandartra. A hajók erre a Cassinival és a Sztandartról élőkön elindultak.

Dunkerque, szeptember 18.

Loubet elnök 10 óra 15 perckor Waldeck-Rousseau miniszterelnökkel és Delcassé külügyminiszterrel a Cassini egyik csolnájában átmant a Sztandartra. Miklós cár meleg kézzorjával üdvözölte az elnököt, ki azután a cárnéhoz fordult, kezét csókolt neki és kifejezte hódolatát. A két kíséret bemutatása után a cár és a cárné ismételt örmét nyilvánította, hogy újra Franciaországban vannak, amelynek 1896-iki lelkes fogadását még nem felejtették el. A cári pár azután Delcassé külügyminiszterhez fordult és örmét fejezte ki, hogy őt újra láthatja. Azután a hajóraj a legénység lelkes hurrája mellett elvonult a Sztandart előtt. Miklós cár és Loubet elnök ezalatt egymás mellett álltak a fedélzeten, míg Waldeck-Rousseau miniszterelnök a cárné mellett maradt.

Dunkerque, szeptember 18.

A hajóraj szemléje alatt a hadihajók a szokásos üdvözléseket tették meg, mialatt folytonosan *Éljen Oroszország! Éljen a cár!* felkiáltások hangzottak a kellő távolságban tartott yachtok és gőzösök közönsége részéről. Loubet elnök és a miniszterek a szemle után körülbelül fél óráig a Sztandart fedélzetén maradtak a császárral és császárnéval beszélgetve, ezután visszatértek a Cassinira. Az orosz császári pár az erős hullámzás miatt nem ment át a Cassinira, hanem megvárta a Sztandartra, míg a kikötőbe behajózhattak. A parton egybegyűlt óriási közönség lelkes tüntetése között vetett két óra felé horgonyt a Sztandart. Miklós császár a hajóról való távozása előtt ellépett a matrózái előtt. A kikötő lépcsőjén a felségeket Loubet elnök, a miniszterek, az orosz nagykövet, a szenátorok és a képviselők, valamint a megyei hatóságok fejei várták. Előbb Alexandra császárné szállott le a hajóról. Utána jött Miklós cár. Loubet elnök a császárnét kézzel, a császárt kézzorjával üdvözölte. Ugyanígy üdvözölték a császári párt a kamara és a szenátus elnökei. Loubet elnök azután bemutatta a cárnak a minisztereket és a többi előkelőségeket. A polgármester kenyeret és söt nyujtott a felségeknél. Loubet elnök, a polgármester és az alprefektus virágoskokrokat nyujtottak át a császárnak, mire a halásznők egy gádzagon diszített ládikában aranyhalat adtak át neki. Most Loubet elnök karját nyujtotta a cárnénak és a felségeket a közönség folyton meg-megújuló óvációi között a kereskedelmi kamarában berendezett lakásba kísérté. Háromnegyed három felé a császár és a császárné ebédre ment a kereskedelmi kamara, ebéd után pedig Loubet elnökkel s a kísérettel a kereskedelmi kamara épülete előtt álló különvonatra szállottak. Négy óra 5 perckor indult el a vonat Compiègnebe, ahol este 8 órákor érkezett meg.

A pohárköszöntők.

Dunkerque, szeptember 18.

A kereskedelmi kamara dejeunerjén Loubet elnök általános figyelem között a következő pohárköszöntőt mondotta, mialatt a jelen voltak mind felálltak:

Sire! Franciaország nevében, amely idejével elnök hirtelen híre óta imént választott megve-tanácsai utján adott kifejezést örömeinek, kérem felségedet, fogadj a szives üdvözlésünket. Ebben a látogatásban, amelynek, mint öt évvel ezelőtt, annyi bajt kölesönöz a császárné ő felségének kegyes jelenléte, a francia köztársaság bizonyosságát látja annak a jó benyomásnak, amelyet közöttünk való első időzése alkalmával nyertek. Az egész ország annál inkább meg van hatva, mert ez az újabb látogatás különösen hadseregének és haditengerészetének szol. Egyik is, másik is állandó gondoskodásának tárgya és az ország tudja, hogy oltalmuk alatt biztonságban és méltósággal szentelheti magát a szüntelenül termékeny munkának. Az az óváció, amelyben tengerészeink önöket elvonulások alatt részesítették, hasonló ahhoz, amely Franciaország minden pontján üdvö-zőlné annak a nagy nemzetnek szeretett uralkodó párját, amelyet a miénkkel közös szim-pathiák és a kormányok napról-napra bensőbb politikájának egybehangzó érdekei fűz-nek össze.

Sire! A francia kormány mely hálát érez azért a tisztelért, amelyben most részesítették és amidőn ezeket az érzelmeiket tolmácsolom, poharamat felséged dicsőséges uralkodására és a császárné ő felsége egészségé-re, Mária császárné ő felsége és a császári család egészségére és az orosz haditengerészetnek, amely még tegnap a miénkkel test-vériesült a szélső Kelet vizein, dicsőséges si-kerreire emelem.

Az elnöknek bizonyos meghatottsággal mondott szavai mely hatást tettek a jelen voltokra, amely csün-des bravozásban jutott kifejezésre. A cárné, akit az elnök reá vonatkozó szavai láthatóan kellemesen érin-tették, nyájias mosolyival emelte meg poharát.

Miklós cár gyöngé, de nagyon határozott hangon ezt válaszolta:

A császárné és magam rendkívüli örö-mét érzünk, hogy ismét Franciaországba jöttünk és a barátságos és velünk szö-vetséges nemzet körében időzhetünk. A rokonszenves fogadás, amelyben része-sültünk, mélyen meghatott bennünket. Legnagyobb meglepéssel bámultam a fényes északi hajórajt. Öszinte hálával tartozom önnek, elnök ur, hogy nekem a francia vizeken való megjelenésemkor ezt a pompás képet mutatta. Poharamat irtem a francia hajórajra, amely az enyémmel a szélsőkelet vizein testvériesült, az ön egészségére, elnök ur és egész Franciaországra.

A cár szavait nagy tetszéssel fogadták a je-lenlevők.

Páris, szeptember 18.

Párisban a középületek mind fel vannak lo-bogózva, este pedig kilvilágítás lesz. Sok magán-ház is zászlódszt öltött. A rendőrökönk rende-létere az értékösödés 21-én, a bethenyi szemle napján, zárva lesznek.

Brüsszel, szeptember 18.

Aligha fog teljesedni az a remény, hogy a cár Compiègne-ben fogadni fogja Krüger elnököt. Jó forrásból közlik, hogy Krüger nem tett lépé-seket e célból.

Három császár-találkozás. Még csak az imént találkozott Miklós cár Vilmos császárral, s már is híre jár, hogy a német uralkodó legkö-zelebb viszonzni fogja a látogatást. Boroszlóbból jelentik, hogy Spalában előkészületeket tesznek a német császár fogadására, aki néhány napon át mint a cár vendége részt vesz az ottani vadászato-kon. Franciaországból a cár Darmstadtba megy s onnan egyenesen Spalába utazik. Egy berlini újság szerint a cár a szomszédos Skierneziec-ben találkozni fog Ferenc József királlyal is.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

HIREK.

Csendes részvét kértik.

Tavaly Kolozsvárt szomorú ki-men-telű párbaj volt. Előbb kávéházi összeszólal-kozás, aztán pofok ígéretése s másnap reg-gel emberhalál. A bűnös már el is vette bü-n-tetését. Ha jól emlékezem, háromheti állam-fogházát kapott. Mielőtt azonban idáig jutott, megpróbálta ő is a gyászos ember szerepét eljátszani. Elvegyülni azok között, akik az ő golyója nyomán — sirnak. Ilyenforma lett volna a grupp: — az özvegy, az árvák, a halott apja, anyja — és közöttük a lovagias gyilkos. Ennek az igyekezetnek persze utjába állottak s a koszorút, a minék a szalagjára semmi se volt írva és a melyről éppen ezért sejtini lehetett, hogy ki küldi, visszautasi-tották. — Ez a történet jut eszembe, amikor azt olvasom az újságban, hogy Ketteler báró özvegye nem fogadta annak a valóságos khinai hercegnek a látogatását, aki pár udva-rias szóval sajnálatát akarta kifejezni a felett, hogy az ő földjükön meggyilkolták a család kenyérkeresőjét. — Hát persze hogy nem fo-gadta. Mit tudott volna a herceg mondani a gyászos asszonynak? Valami olyat, ami meg-nyihitene a fájdalmát, valami olyat, ami vi-gasztalja? . . . Semmit. Sőt belehasogatott volna újra a sebzett szívébe azzal a bizonyos éles késsel, ami az emlékeztetés. Már a meg-jelenése, a khinai habitusa, a copfos feje fájdalmas lett volna annak az asszonynak. Azt látta volna benne, hogy valami ilyenforma figura lehetett az is, aki meggyilkolta az urát. Ezen az érthetetlen nyelven beszélt, éppen ilyen sárga volt az arca s abban a háztömeg-ben lakott, amiből ez az ember megindult — újra meggyötörni egy asszonyt. — Persze, hogy nem fogadta.

Szomorúan emlékezem vissza egy sze-rancsétlenségre, ami az én családomban tör-tént meg. Valaki véletlenül, egy makaes fog-yer kakasával babrával, agyonlőtte a bátyá-mat. Majdnem belelért ebbe a csapásba, de se akkor, se azóta eszébe nem jutott az, hogy az én szegény anyámat megvigasztalja. Ez az ember megérezte azt, hogy ez számára lehe-tetlen. Mindenkinél lehetséges talán, de neki nem. Ennek az embernek finomab a lelke, érzékenyebb hurokkal van berendezve, mint amilyenekkel a diplomácia dolgozik. — A kolozsvári özvegyasszony és Ketteler báróné kioktathatnak a diplomatákat arra, amit az én szerencsétlen kezű emberem tud, hogy a gyásznak pihenőre van szüksége. Ujra meg újra folkavarni nem szabad még nemes intenciókkal se. Mert hogy mi-lyen az intenció, az mindegy, végeredmé-nyében zaklatás és lelketlenség odaállani a vesztés elé és mentegetőzni, hogy: — nem akartam a vesztésedet. Sajnálom. Nem te-hetek róla. — Mindegy: A halott embert föltámasztani nem lehet s a hogy a boncolási jegyzőkönyvben nem foglaltatik semmi vizasztalás, úgy nincs vigasz a kondoleálásban se.

Mi a részvéttel nagy kegyetlenséget tűzünk valamennyien. Mi uriemberek, akik egy bizonyos sablonba préselt formák szerint élünk és érintkezünk a társadalmi téren. Be-beszéljük magunknak azt, hogy a részvéttel megjelenni a gyászos házban — illik. Pedig nem illik, mert a csapás egymagában éppen elég ahhoz, hogy lesújtson egy férfit vagy egy asszonyt. A folytonos emlékeztetés rá: ke-gyetlenség. Hát még mennyivel nagyobb ke-gyetlenség az, ha az jön a részvéttel, aki az oka a csapásnak. Vagy közel áll ahhoz az okhoz, mint például az a selyemszoknyás khinai fenség. — Le kellene szoknunk erről a lelketlenségről. Ha mindenben bele tudunk nézni a dolgok mélyébe, ha fölvilágosodott, modern emberek vagyunk, hát miért szolgál-juk ezt a gyilkos, rossz szokást olyan nagy odaadással. Nem értem — s persze csak szubjektív módon magyarázhatom meg azokat az okokat, amelyek az én álláspontom erős-ségei. Ez a mód azonban a legalkalmasabb

arra, hogy megérttesse magát valaki, aki csak írásban beszél.

Van az embernek az életében sok olyan momentum, amit nagyon szeretne kitrúlni. De nincs mód rá s nem tehetünk egyebet, mint hogy rettenetesen pirulunk, ha rá gondolkunk arra, hogy ez vagy az velünk megesett. Egy ilyen momentum a én életemnek az, hogy ezeltől vagy tizenhárom évvel a fehér asztal mellett egy írótrámnak nagy, meleg részvétet nyilváníttam abból az alkalomból, hogy meghalt a felesége. Sohase felejttem el azt az isszonyú fájdalmat, ami azon az arcon megjelent. En kvartam föl benne a bánatot a részvétellel. — Azóta, tizenhárom év óta senkinek se tetéztem a bánatát azzal, hogy a már valamiképp lecsendesedett lelkületébe beledobjam a magam neki egészen fölösleges részvéteinek követ. Nem zaklatom meg újra és újra az amugy is háborgó gyászos embert. Tessék elhinni, hogy okosabban cselekednénk valamennyien, ha nemcsak a megboldogultakat hagynók békeséggel pihenni, hanem az utána elmaradt boldogtalankokat is.

(Th.)

Budapest, szeptember 18.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** Szeptember 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hír.** Dr. *Balkányi* Miksa ausseói fürdőorvos ismét megkezdte Budapesten szakmunkáját a gyógygyimnastika és massage terén.

— **A román trónörökös Budapesten.** *Ferdinánd* román trónörökös tegnap este a Baranyamegyében tartott nagy hadgyakorlatról, ahol királyunk vendége volt, *Budapestre* érkezett és a Hungária-fogadóba szállott meg. A trónörökös kíséretében van hadsegéde, *Averescu* ezredes és a melléje nálunk tartózkodása idejére beosztott *Rowadowzky* lovag cs. és kir. őrnagy. A trónörökös ma reggel korán kelt, reggelijét a közös reggeliző teremben fogyasztotta el és azután szárnysegéde és az őrnagy kíséretében előbb a Városligetbe, majd a Margitszigetre hajtatott. Délben visszatért lakására a Hungária-szállóba, ahonnan délután 2 órakor hazautazott *Bukarestbe*.

— **Főrangú tiszték nyugdíjazása.** Egy estlap kolozsvári tudósítás alapján írja a következőket: A kolozsvári helyőrség két főtitkárját báró *Salis-Salmaden* vezérőrnagyot és *Perathoner* János ezredest, az 51. gyalogezred parancsnokát — mint megbízható magántróféból értesülünk — a közel jövőben nyugdíjazják, sőt penzionátusuk iránti kérvényüket már be is nyújtották báró *Waldstätten* tábornagynak *presszionálására*, ki a hadgyakorlaton bemutatott képességeikről *licensyölőleg* nyilatkozott, sőt azokat felette *csékélyeknek találta*.

— **A bolgár fejedelem elutazása Pöstyénből.** *Ferdinánd* bolgár fejedelem négy heti fürdőtartózkodása után Ethenthalba utazott ahonnan pár nap múlva Budapesten át visszatért Szófiába. Elutazása előtt magához kérte a fürdő intéző köreit, megelégedésének adott kielégést előtűk s rendjelekkal tintette ki dr. *Fodor* egészségügyi tanácsost, *Machovich* főszolgabíró, *Tersztyánsky* uradalmi-, s *Winter* fürdőigazgatót, valamint a posta és vasút főnökeit is. A fejedelem esküvel folytat magyarul beszél és megígérte, hogy a jövő évben ismét felkeresi Pöstyén kitűnő forrásait.

— **A budapesti új olasz konzul.** Olaszországi budapesti étkonzuljául tudvalevőleg *Cusani-Confalonieri* márkát, a bécsi nagykövetség követéségi tanácsosát nevezték ki. Ebből az alkalomból föllevenitük, hogy a márkai egyik őse magyar főrendi méltóságot és indigenátus nyert. Egy VI. Károly császár parancsára kiadott és Pozsonyból, 1715. június 14-ről kiadott oklevél tanúsága szerint *Cusani* János Jakab őrgúr, udvari hadügyi tanácsos és lovassági tábornok, a kezesítésében a *László* gőzösön átment Abbáziába, ahol a *Stefania*-szállóba szállt. A miniszter négy napig maradt Abbáziában, de a családja hosszabb ideig ott maradt. Holnap a kormányzó az *Előre* gőzösön kirándulást rendez és ebédet ad a miniszter tisztelőire.

— **Natalia és Draga.** *Belgrád* népének, amely az utóbbi években ki sem fogyott a szenzációkiból, most ismét van miről beszélni. *Natalia* királyné, aki Biarritz fürdőhelyen, Franciaországban tartózkodik, hosszú hallgatás után ismét akcióbá lépett és minden követ meg akar mozgatni, hogy *Draga királynét lehetetlenné tegye*. A belgrádi jelentés szerint ugyanis *Natalia* egyik Belgrádban élő bizalmasának levelet írt, amelyben *Szerbia romlását egyedül Draga királynénak tulajdonítja*. Azt írja, hogy *Draga királynéról* le fogja rántani a leplet és előéletéből olyan dolgokat fog elárulni, hogy a cári udvar sosem fogja többé fogadni. Elmondja, hogy *Draga királyné* régebben egy mérnököt akart rábírní, hogy feleségül vegye, de az nem ült fel neki. A legérdekesebb része a levélnek, hogy *Natalia állítolag* azt írja, hogy a cártól engedélyt kapott, hogy *Párisban audienciára* jelentkezék nála. *Natalia* az orosz cárt ezen az audiencián fel akarja világosítani, hogy milyen viszonyok vannak most Szerbiában, de különösen, hogy *Draga királynét* olyan leleplezni, aki minden bajnak a kuforrása. Csöndesen, de annál sikeresebben dolgozik azonban *Draga királyné* is terveinek megvalósításán. Ezek közt nem az utolsó az, hogy *Nikodém* öcsesét, aki mint hadnagy szolgál a hadseregben, trónörökössé tegye. Hír szerint már legközelebb, mikor a királyi pár *Takovában* fog tartózkodni, ki fogják kiáltani a fiatal hadnagyot trónörökössé. Az udvarhoz közel álló körökben a királyné e sikerével hozzák összeköttetésbe azt a hírt, hogy a kormány tegnap *Sabáciban* benyújtotta lemondását a királynak.

— **Falk Miksa díszdoktorsága.** A budapesti tudományegyetem tanácsa, mint már jeleztük, díszdoktori oklevéllel tiszteli meg dr. *Falk* Miksát, a magyar közélet nagynevű kitűnőségét, aki ötven évvel ezelőt, 1851. szeptember 30-ikán nyerte el a pesti egyetemen a bölcsészettudori oklevelet. A bölcsészeti kar már megindította az eljárás az oklevél kiállítására vonatkozólag. A jubiláris díszoklevelet az egyetemi tanács küldöttségileg fogja átnyújtani az ünnepeltnek. Az átadás azonban nem a jubileumi évforduló napján, hanem későbbi időben történik meg.

— **A franciák és a cár.** A párisi rendőrségnek ugyancsak sok dolga akadt a múlt éjjel, hogy meg kellett tisztítani Páris város falait azoktól a vörös plakátoktól, amelyek a proletariátust a cár ellen tüzeltek és felhívták, hogy a fejedelmi vendéget *Éljen Tolstoj!* kiáltásokkal fogadják. Ugyanily tartalmu plakátokat már *Dunker* kerében is letépték a rendőrség. A *Petit Sou* egyébként nap-nap után a forradalmi csoportok újabb határozatait közli, amelyek élesen tiltakoznak oly ember ünneplése ellen, aki a nép törekvéseinek ellensége. A külföldről Párisba érkezett idegenek mind panaszoknak, hogy mily szigorúan ellenőrzik a határon az idegenforgalmat, a legszigorúbban a svájci határon, mert attól félnek, hogy onnan özönlenek be az olasz anarchisták. A rendőrbiztosok minden utast megállítanak, kikérdezik nevét, foglalkozását, lakását és utjának célját, ami sok ártatlan polgárt zavarba ejt. S mialatt ez a határon történik, a fanatikus franciák azon tanakodnak, hogy milyen ajándékkal lepjék meg a cárt. Sokan a kormányhoz fordulnak az iránt, hogy milyen módon nyújthatnák át a cárnak szánt ajándékokat. Mindenki azt a választ kapja, hogy a cár olyan gyorsan utazik, hogy nem ér rá ajándékokat elfogadni.

— **Jubiláns postafőnök.** *Józsa* Lajos posta- és táviratfőnök ma üte meg 25 éves szolgálati jubileumát, mely alkalomból az összes posta-, távirat- és telefon-személyzet üdvözölte a jubilánst. *Glock* felügyelő mondotta el az egész személyzet nevében annak kívánásait és szíves érzelmét, mire díszes albumot nyújtottak át Józsnak. Az ünnepelt meghatva köszönte meg a kitüntést. A postások és táviratfőnököknek este a lakásán üdvözölte Józst.

— **Mária Immaculata-intézet.** *Herczegh* Teréz, a fiúmei ismert zárdatőnök, *Mária Immaculata* internátus és szanatórium címmel új intézetet nyitott Fiumében, ahol leányok magyar tannyelven és hazafias szellemben végezhetik tanu manyakat az állami elemi és felsőbb leányiskolában. Az új intézet szeptember elsején nyílt meg.

— **A Vöröskereszt-Egyesület bokréta-ünnepé.** A magyar Vöröskereszt-Egyesület dísztéri bérpalotájának építése már annyira előrehaladt, hogy tegnap megtarthatták a bokréta-ünnepet is. Délután hatodíél órakor jelt adtak a munkásünetre és a munkások a pallérok vezetése alatt a feldíszített állványok közt fölvonultak a harmadik emeletre, ahol *Hauber* Henrik pallér áldást kívánt az eddig végzett munkára és felkőszöntötte a királyt és *Mária Valéria* főhercegnőt, mint a magyar Vöröskereszt-Egyesület védőnekeit, *Lajos Győző* főherceget és *Klotild* főhercegnőt mint védőnők-helyetteseket, gróf *Csekonics* Endrét, mint elnököt, *Babarczy* *Schwartz* Ottó főgondnokot a központi igazgatóságot és építési bizottságot, végül az építézeteket. Erre *Havel* Lipót építőmester körülvette az állványokon a meghívott vendégeket, akik soká

gyönyörködtek a Dunára nyíló nagyszerű kilátásban. Végül az egyesület megbízásából *Argay* János irodafőnök kiosztotta a jutalmakat.

— **A magyar helyesírás.** Az orsz. közoktatási tanács állandó bizottsága e hó 17-én tartotta dr. *Beöthy* Zsolt elnöklésével az új iskolai évben első ülését, amelyen folytatta a magyar helyesírás szabályainak tárgyalását. Napirenden volt az idegen szavak helyesírása: az a kérdés, amelyben legnehezebben egyeztetethők össze a vélemények és legegyszerűbb a gyakorlat. Az állandó bizottság határozatai lényegökben véve a következők:

1. Magyaros kiejtés szerint kell írni azokat az idegen szavakat, amelyek a nép nyelvben is meghonosodtak, például eklézsia, prédikáció, március, kánikula, kolera dikói, fillokszera stb. és amelyek az irodalomban közhasználatban vannak, például akadémia, próza klasszikus, írázis, muzeum, reakció, delegáció, kvóta, fizika filozófia stb.; ez utóbbiak közül a teljesen magyaros írástól csak azoknál térünk el, amelyekben *ch* vagy *x* van; ezt a két idegen betűt megtartjuk, például technikus, monarchia, anarchista, expedició stb. c) amelyek nem latin vagy görög betűvel író népek nyelvéből valók, például cár, számum khán, sejk, kalifa stb.

2. Az idegen írásmód szerint írjuk: a) az idegen fogalmak, intézmények, szokások stb. neveit, pl. renaissance, cercle, cinquecento, highlife, lady, dejeuner, fin de siècle stb.; b) a tudományos és egyéb nem közkeletű műszavakat, pl. praetor, quaestor, circulus vitiosus, adagio, fortissimo stb. A 2. a) és b) pontba tartozó görög szavakat latinosan írjuk, de a c betű helyébe, mikor k-nak ejtjük, k-t teszünk, pl. archon, palestra, akropolis stb.

3. Az idegen tulajdonnevek írásánál a latin betűkkel író népek tulajdonneveit megmaradjuk változatlanul, egyéb népeket a kiejtés szerint írjuk le. A görög nevek közül azokat, amelyek a római irodalomból kerültek hozzánk, latinosan írjuk; de a tudományos irodalomban megtartjuk az eredeti görög betűket. A görög nevek és a latin betűs nyelvek nevei közül is magyarosan írjuk azokat, amelyeknek magyaros kiejtése a közhasználatban megállapodott.

— **Az állami tisztviselők kongresszusa.** Az állami tisztviselők kongresszusát megelőző értekezlet folyó hó 21-én délelőtt 10 órakor lesz a budai vígadóban. A kongresszus a következő napon, 22-én délelőtt 10 órakor kezdődik. Az előbbi megállapodástól eltérőleg, a jelentkezők nagy számára való tekintettel, a keleti pályaudvarral szemben lévő *Tattersallban* tartják meg az országos értekezletet.

A budapesti posta- és távirat-tisztikar számos tagjának aláírásával a következő nyilatkozatot kaptuk:

Nyilatkozat. A folyó évi szeptember hó 17-iki napilapok a budapesti posta- és távirat-tisztviselők helyzetének javítása tárgyában folyó hó 16-án az *Elite-kávészab*ban megtartott magánértekezletét úgy tüntették fel, mint a budapesti posta- és távirat-tisztikar értekezletét. Ezzel szemben kijelentjük, hogy a budapesti magyar királyi posta- és távirat-tisztikar mint testület magsem tud az „Elite-kávészabban 1901. évi szeptember 16-án tartott értekezletéről és az értekezletet összehívó *Barkóci* Jusztin postatisztai számvizsgáló a székesúvárosi tisztikartól nem kapott megbízást arra nézve, hogy képviselje. A posta- és távirat-tisztikar, mint testület ha esetleg annak szükségét látja látni, maga fog annak idején méltó képviselőségéről gondoskodni.

— **A mézes bomba.** *Zágrábban* különös riadalom történt egy-két nappal ezeőtt. Már-már azt hitték, hogy egy meghiusult bombamerényletről van szó, de aztán szépen kisült, hogy mulatságos tévedéssel van dolga *Zágráb* népének. Az eset pedig ez: Egy zágrábi pékmester műhelyébe tegnapelőtt délután egy cseléd kenyeret hozott sütés végett. A péknek föltűnt, hogy a kenyér szokatlanul nagy, s ezért egy kötötűvel beleszúrta a puha tészta. A tü kemény tárgyba akadt, mire a legnagyobb elővigyázattal lejejtette a pék a tészta. Kiderült, hogy a kenyérben zöld színű üveg volt, benne sötétes folyadék. A pékmester rögtön anarchista merényletre gondolt, s a rendőrséghez szaladt, ahonnan két detektívet küldtek ki, akik a legnagyobb óvatossággal a kémiai laboratóriumba szállították. A pékműhely előtt az anarchista merénylet hírére nagy tömeg gyülekezett össze, amely zajosan üdvözölte a szerencsés pékmestert megmenekülése alkalmából. A cselédet pedig, aki a kenyeret hozta, a detektívek elfogták, amikor másodsor is megjelent a pékműhelyben, hogy a megsüött kenyeret elvigye. E közben a kémiai intézetben a legnagyobb vigyázattal kinyitották a „bombát.” Az üvegben sűrű, sárgás folyadék volt, amelyről alapos vizsgálat után kiderült, hogy — egyszerű méz. Az ellogott cseléd aztán el is mondta, hogy mire való volt a méz a kenyérben. Urával valaki elhitette, hogy a kenyérbe süött méz kitűnő szer a *szebzaj ellen*. Így kerül az üveg a kenyérbe.

— **Waldstätten tábornagy Romániában.** A romániai hadsereg az idén nagy király-gyakorlatot tart Rimnic-Sarat város környékén s azon báró *Waldstätten* tábornagy, hadsergünk főfelügyelője és sok osztrák-magyar vezérkari tiszt lesz jelen. Az idei gyakorlat olyan nagyszabású, amilyen még Romániában nem volt. Körülbelül ötvenötezer ember vonult be csak a gyalogsághoz.

— **Kiábrándulás.** Furcsa hangok üdvözlik a minden oroszok cáriját a francia köztársaság ellenségeinek sajtójában. Amíg nem pattant ki a dunkerquei és reimsi látogatás híre, a nacionalisták és antisemiták váltvetve azzal támadták a gyűlölt Waldeck-Rousseau-kormányt, hogy a hadsereg ellen indított hejlesztésével elkeserítette a cárt és megrontotta a francia-orosz szövetséget. Mikor aztán a cár látogatása hivatalosan közzététetett, a köztársaság-ellenes újságok a nagyjelentőségű esemény kicsinyítésén buzgólkodtak, izgatva a kormányt ellen az is, hogy a cár elkerüli Páris városát. A danzigi látogatás és a hozzáfűzött német és orosz kommentárok végképp megvidították *Loubet* és *Waldeck-Rousseau* ellenségeit és most már a francia-orosz alliance ellen dühöngenek, túltve a szocialistákon is. Így *Cassagne*, a monarchista sajtónak ez a kétségtelenül leghetőségesebb képviselője is keserves csalódásról, kiábrándulásról beszél.

Az orosz-francia szövetségnek, ugymond, az volt a feladata, hogy Franciaországot ne csupán a német támadás ellen védje meg, hanem Elzász-Lotharingia visszahódítását is megvalósítsa. Ez volt III. Sándor cárnak is a szándéka, akit azonban előbb ragadt el a halál, mielőtt ez a terv megvalósulhatott volna, az orosz diplomácia pedig, mely a hiú és korlátolt *Faure* Félixszel került szembe, csakhamar rájött, hogy minket olesón és veszedelem nélkül egyszerűen kihasználhat. Csak hizelegni kellett a mi hiúságunknak, amely a köztársasági érásban még bujában kifejlődött nálunk. Monárkiákban megszokták királyok és császárok látogatásait. Nálunk, a köztársaságban parvenük megböndülnek és a tányérgyalás nem ismer korlátokat. Ezt láttuk, mikor a cár először jött Franciaországba. Az ünnepély egy 4–5 milliárdos kölcsönünkbe került. *Faure* Felix pétervári utja egyenes porhintés volt a nemzet szemébe. Ennek fejében elmehettünk Chinába és örült öszzegeket áldozhattunk azért, hogy Oroszország Mandzsiárit megkaparíthassa. Oroszország hálával tartozik nekünk azért, hogy a kínai expedícióból egyesgyedül neki lett haszna.

A mi pénzünkkel tudta befejezni Oroszország a kaspi vasutat, mely elvezeti Indiáig, a mi pénzünkkel tudja kiépíteni a transz-szibériai vasutját, mely elvezeti Peking kapui alá. És a mi hadseregünk kaparintotta el Mandzsiárit. A mostani cári látogatás, — még ezt is megérjük — ismét sok pénzünkbe fog kerülni. Igaz, hogy a köztársaság hamar kilábolja, de szívesen odaadja a mije van, mert meg van róla győződve, hogy a cár rendkívül megfizeti Franciaországot, mikor tönkretesz. Egy pár csillagot rendeljél, egy pár dekorációval a mi köztársasági államférfiainknál mindent el lehet érni. Hiszen olyan tulbodogok szegények, ha spanyol öszvérek módjára föl vannak cifrázva a monárkizmus csecebecséivel. De mindez figyelembe se vennők, sőt az orosz szövetség módját is készségesen elhallgatnók abban az esetben, ha nemzeti érdekeinkkel szemben kimélet volna tapasztalható és ha csak egy kicsikét hizelegnének a mi hazafias reményeinknek. De a danzigi találkozás teljesen eloszlatta még azokat az ábrándokat is, melyek a kieli utazás után még fönmaradtak és egyenesen megütjta még azt is, hogy valaha elvesztett tartományainkra gondoljunk.

— **Egy római vár küszöbköve.** A verseczi városi muzeum *Varadián*, az ottani br. *Baich* Milán-féle uradalom intézője *Gemesy* Károly előzetkenységé tolytán az uraság réjtjén lévő *Arcidava* nevű római állótábor (castrum) romjaiban ásást rendezett, melynek igen érdekes eredménye volt. Megtalálták ugyanis az északi váral közepe táján a két toronnyal védett porta praetoriának a küszöbét mely hatalmas kinagyolt kövekből állott. Az ezekben levő sarkok és reteszlyukak mutatják, hogy a különben 4. 5. százes kapu két szárnyú volt. *Milleker* Bódog muzeumi ór, ki az ásást vezette, ezen küszöbköveket, a római világ eme érdekes emlékeit, a verseczi muzeumba akarta átszállítani, de a kövek oly nehezek, hogy elszállítani nem lehetett.

— **Páris katonai kormányzója.** Párisból jelentik, hogy *Faure-Biquet* tábornokot, a montpellieri 16. hadtest parancsnokát *Florentin* helyébe Páris katonai kormányzójává nevezték ki.

— **Félezerdes érdemek.** Vilmos német császár egy főúri nemes családát készült megjutalmazni azokért az érdemekért, amelyeket a *Hohenzollern* család érdekében lélezerdes éven szereztek. Az *Eulenburg* hercegi és grófi család az amely iránt a császár kegyességét és háláját kimutatja. A császár ugyanis a Siegesalleeban föllállított első német választófejedelem had-

segédének. *Indurgnak* mellszobrát bronzba öntette s azt az *Eulenburg*-családnak fogja ajándékozni.

— **Közmondások a cárról.** A franciák nagyszerű emberek. Cári vendégek tisztelőre megtanulták valamennyi orosz közmondást, amelyikben a cárról van szó. Pedig szép számban vannak e közmondások, a francia lapok hasáboakat töltenek meg velök. Ideiktatunk közülök néhányat.

— A korona nem menti meg a cárt a fejfájástól.

— A cár sem tudja kioltani a napot.

— Ha a cár bérkocsin megy, minden lépésért egy mértföldet fizettet meg vele a kocsis.

— A cár nem lakik viskóban, ezért nem ösmeri a szegény ember nyomorúságát.

— A cár sem tudja az ecetet mézes sziruppá változtatni.

— Hosszu a cár karja, de még sem ér az égig.

— A cárnak is csak öt uja van, mint a legközönségesebb halandónak.

— A Halál mérlegén a kövér cár sem nyom többet a sovány jobbágynál.

— A cár hangja akkor is visszhangra talál, ha nincs is a közelben hegy.

— A cár könnyei az alattvalóknak sok zseb-kendőbe kerülnek.

— Ha a cár elhidegül a népe iránt, náthát kap az egész ország.

— A meghalt cárral a muzsik se cserélne.

— Ha tojjással ajándékoz meg a cár: tyukot kér érte viszonzásul.

— A cár a szíjjaihoz a parasztek hátáról hasítja a bőrt.

— A cárné tyukja se költ hattyujóst.

— **Németország és az idegen munkások.** Poroszországba a tavasszal egy esomó idegen földmunkást csábítottak be mindenféle be nem váltott ígéretekkel. Most azonban, hogy kevesebb lett a munka, igyekeznek megszabadulni tőlük. A hatóság nem igen váogat az eszközökben, hogy minél radikálisabban szabaduljon meg a külföldi, különösen a lengyel munkásoktól. A napokban ismét egy huszonöt főből álló csapatot toloncoitak Potsdam környékéről kényszer-utlevéllel haza, azért, mert állítólag szerződészegést követtek el s otthagyták munkaadójukat. — Poroszország különböző vidékein ez idő szerint összesen hatvanhárom esetben utasítottak ki orosz és lengyel munkásokat hasonló módon.

— **A béke fanatikusa.** *T. Stead*, a *Review of Reviews* kiadója, ugyancsak fanatikus védője a békének. Aki csak egy kissé is kételkednék ebben, azt eléggé meggyőzi az a beszéd, amelyet *T. Stead* a glasgowi békekongresszus harmadik napján mondott. Angol ember létere szítja a délatrikai háborút hát már ez is valami. De ami ezután következett, azt érdemes még csak elolvasni. Azt kívánta, hogy a kongresszus *explodáljon*; mert hogy képzélhető, — ugymond — hogy a nép lelkesedésre gyulón, ha még a bekekongresszus sem képes erősebb kitörésre. Azt kívánta, hogy a kongresszus ne is forduljon a kormánykhoz, hanem egyenesen a népekhez és azt indítványozta hogy fogadjon el a kongresszus határozatot, melynek értelmében az az ország, amely a döntő bíróság mellőzésével háboruba kezd, veszítse el azt a jogát, hogy a kulturnépekhez számitassék s az ilyen ország az emberiség kebeléből exkommunikáltassék. Azután annak a véleményének adott kifejezést, hogy az olyan országban, mely a döntő bíróság ellenére háborút kezd, ne tarthassanak többé istentiszteletet. A délatrikai háború tolytán Anglia tényleg kiközösítetett az emberiségtől és kell, hogy bátorisan legyen ez országot elátkozni. — A beszéd után mr. *Evans Darby*, a londoni Peace-Society titkára, mondott nyugodt és tiszta békés szelleműl áthatott beszédet Szavai során ama reményének adott kifejezést, hogy a kongresszus nem fogja követni *Stead* urat az explodálás mezejére s az általa képviselt ügynek sem ártani nem fog, sem nevétségessé tenni azt nem engedi.

— **A zálog.** Párisban a rue Faubourg-St.-Martin egy hoteljében még uliusban megjelent egy fiatal ember, hogy elvigye sógornője ládáját, aki ott lakott. Átadtak neki egy ládát s amikor ezt felnyitotta, különféle ruhák között egy kis gyermek feloszott holttestét találta. A ládát erre, amely nem is volt a sógornőjé, átadta a rendőrségnek, ahol visszaemlékeztek, hogy azt még 1899-ben egy leány hagyta az említett hotelben zálogul. A holttest tehát másfél esztendőnél is régebb idő óta volt a ládában, de azért a rendőrségnek mégis sikerült kinyomoznia a gyermekgyilkos teremtést *Josephine Coué* személyében. A huszonkét esztendő teremtés bevallotta, hogy 1899. november 15-ikén életet adott a kórházban egy fiúcsának, s azzal a szóban lévő szállóba szállott. Semmi pénze nem volt, s menedékháza nem tudta elhelyezni a gyermeket, azért két napi ingadozás után elhártozta, hogy megölje. Párnák között tolytotta meg a gyermeket

gy, hogy ráült s mindaddig ránehezedett, amíg csak el nem csúndesült és mozdulatlan nem lett. A holttestet aztán elcsomagolta a ládába, amelyet zálogul adott a fogadósnak.

— **Leó.** Párisban a St. Honoré-utca egyik hotel-tulajdonosának a felesége éppen toaletjtét végezte a tükör előtt amikor a szomszédos hálószobában gyanus zörög hallott.

— Ki az? — kiáltotta kissé ijedten.

— Én vagyok asszonyom! — felelte egy némileg szepegő hang. Én *Leo*. Ne tessék lélni, semmi gonosz szándékomban nincsen.

Es ezzel bejött *Leo*, a szálló legfiatalabb pincéje és urnőének a lábához vetette magát.

— Olyón meg, tipurjon el — kiáltotta srenvedélyesen — de nem tudok kegyed nélkül élni. Imádom... Tudom hogy borzasztó oeseleksem, de a szerelem, mint a villám sújtott le rám.

Az asszony mosolygott is, nem is, de azt mondta *Leónak*, hogy hordja el magát, különben az uráért kiált.

— Nem, csak ezt ne tegye. Ugyis szót fogadok, még ha belepusztulok is.

Es *Leo* távozott. Es egyszerűen eltűnt. A szegény asszony már aggdott, hogy *Leo* kárt tett magában. De aztán megnyugodhatott eziránt. Kisült ugyanis, hogy nemcsak *Leo*, hanem ezerötszáz frank is eltűnt a hotelből.

— **Házasság.** *Horváth József* főgimnáziumi tanár eljegyezte Nagy-Körösön *Adám* Gerzson királyi tanácsos, főgimnáziumi igazgató leányát, *Tinka* kisasszonyt.

— **Gondok.** Rég ment olyan rosszul a török szultán dolga mint mostanában. Csupa baj és kellemtelenség éri áldás helyett mizéria szakad tömegesen a nyakába. Más országban az állam urakodója semmi esetre sem érezné ugy ezeket a bajokat de ami Törökország baja, az egészen össze van forrva a szultán személyével. A francia-török konfliktus még javában fennáll, s hiába akarják török részről azt mutatni, hogy vége van az öszzekoccanásnak, a takargatás nem használ. Így a szultán hogy kimutassa a török-francia diplomáciai viszony fenállását, egy török tisztet küldött a francia hadgyakorlatokra, de a francia kormány bizony nem bocsátotta ezt a törököt a hadgyakorlatára. Így áll a dolog a franciákkal. Sok gondot okoz *Ellen Stone* amerikai hölgy ügye is, akit Szaloniki közelében egy rablóbanda elfogott. Eddig semmi hír sem érkezett a fogoly nő sorsáról, de azt hiszik, hogy biztonságban van s a rablók a követelt váltságdíj fejében szabadon fogják bocsátani. Ezt a váltságdíjat is majd a török kormánynak kell megfizetnie. Mindehhez báró *Calice* osztrák-magyar nagykövet tegnap jegyzéket adott át a portának, megemlítvén, hogy a szaloniki osztrák-magyar postahivatal által a szerb határon levő Zibestoseba küldött csomagokból értéktárgyak tűntek el. Szalonikiból Zibestoseba a török posta tisztviselői továbbítják a küldeményeket. Ezért báró *Calice* a török postagazgatóságot tette felelőssé a hiányokért s tolyszólította a portát, hogy intézkedjék, hogy a postaszállítás Szaloniki és Zibestese között biztosítva legyen.

— **Ujabb kirakatrombolások.** Megirtuk a napokban, hogy egy *Miklósi* Béla nevű fiatalembert fogtak el azok miatt a kirakatrombolások miatt, amelyeket a Muzeum-köruton követtek el. *Miklósi* kihallgatása alkalmával erősen tiltakozott az ellen, hogy ő követte volna el a kirakatok pusztítását, s még azt az egy kirakatot sem karcolta meg gonosz szándékkal, amely miatt elfogták. Ezóta ujabb kirakatrombolások történtek s már egy másik embert fogtak el mint tettest. Az eddigi bejelentett kár felül van a *harminchétezer koronán*. Ujabban a következő ögeek tettek följelentést: *Lux* drogériás (Muzeum-körut), *Dawm-wald* testvérek, *Keller* Lipót (Kerepesi-ut) és *Dirnfeld* férfiruhakereskedő (Károly-körut), *Heller* utóda (Károly-körut) máihatok-kereskedő, *Breuer* (Erzsébet-körut), *Gross* és *Löwenstein* (Deák-utca), *Székely* férfiruhakereskedő (Károly-körut). Az utóbbi üzlet kirakata ellen este hét órakor ujabb merényletet kísérelt meg egy negyven-ötven évesnek látszó, meglehetősen zölött külsejű ember, aki a zsebéből kiállo hegyes acélszöggel esett neki a kirakat üvegjének. Két uriomber aki véletlenül tanuja volt a jelenetnek, közre akarta fogni, a merénylő azonban az utolsó pillanatban körül nézett és futásnak eredt. Az egyik urat, *Rabz* Ödön magánhivatalnokot, aki elébe állott, késsel melibe akarta szurni, de idejékorán félrehajlott s a szurás csak a ruháját érte. Nagy hajsza keletkezett erre, a kirakatromboló kétségbeesetten szaladt a Wesselőnyi-utca felé, egy sorreg ember utána. A Wesselőnyi-utcában még kergették vagy öt percig, de aztán hirtelen eltűnt. Miután ilyen merényleteket és eredménytelen hajszákat más helyről is jelentettek, a nagy üvegtáblás kirakatu szerttulajdonosok azon gondolkodnak most, hogyan megelőzzenek valami *napptól őrséget*, hogy több ezer forint é-

lákú vagyontuk megóvhatók. A biztosító-intézetek ugyanis a szándékos rombolásért semmiféle kártérítést nem adnak.

— **Hivatásának áldozata.** *Mátray Ferenc*, Esztergomvármegye tiszti- és a hercegprímási udvar főorvosa ma délután Budapesten meghalt. Az elhunyt orvos a múlt héten a Vöröskereszt-kórházban amputációit végzte, közben egy csontszilánk megszurta. A munkájában erről egészen megfeledkezett. Két nap múlva vérmérgezés jelei mutatkoztak a derék orvoston, mire Budapestre hozták s itt ma délután a vérmérgezés következtében meghalt. A nemesszívű, nagyképzettségű orvos iránt, aki így áldozata lett hivatásának, általánosan a részvét.

— **A pozsonyi gyermekgyilkos letartóztatása.** *Gödöllőről* táviratozzák nekünk, hogy az ottani szolgabíró, *Szántó Pál* ma délután letartóztatta *Rusznák János* munkást, azt az embert, aki szeptember 8-ikán Pozsonyban meglojította *Jung Rudi* hat éves gyermekét, miután előbb vadállati merényletet követett el ellene. *Rusznák* a fűt szeptember 8-ikán délelőtt tíz óra tájban osalta el a Harsch-tele gyár közelében levő kőbányából, ahol kis testvérkéjével s több más leánnyal játszadozott. A gyermekek csak annyit tudtak arról az emberről mondani, hogy egy barna papirososag volt nála. Több gyanus embert letartóztattak, de mindegyikről kiderült, hogy ártatlan. Végre szombaton délután megjelent a rendőrségen *Czipár János* tisztiszoja és azt vallotta, hogy a kritikus időben egy *Rusznák János* nevű embert látott a Jungék lakása közelében. *Czipár* még elmondta, hogy *Rusznák* azelőtt utaszkalona volt. Egy másik tanu is látta *Rusznákot*, *Beranek* asztalos, aki ugyanazon a napon reggel találkozott vele. A rendőrség megállapította hogy *Rusznákot* vasárnap délután három órakor a rendőrségre kísérték, mert egy mulatóhelyen összeveszett egy rendőri felügyelet alatt álló leánnyal. A rendőrségen kihallgatták, de ismét szabadon eresztették. A hely, ahol a kis Jung legtestét megtalálták, igen közel van az említett mulatóhelyhez, s valószínű, hogy *Rusznák* csak azért csinálta a botrányt, hogy esetleg alibijét igazolhassa. Ma délután *Rusznák* a gödöllői szolgabírói hivatalba ment és ott munkakönyvét kérte. *Szántó* szolgabíró *Aszód* község előjáróságához utasította őt. Távozása után olvasta a szolgabíró a pozsonyi gyermekgyilkosság történetét és azonnal táviratilag értesítette erről az aszódai előjáróságot. Ezután a szolgabíró Hépar t csendőrmesterrel és egy másik csendőrrel kocsiba ült és *Aszódra* hajtott. *Rusznák* már ekkor a szőlők felé távozóban volt a községből. A szolgabíró a csendőrmesterrel utána ment és a szőlőkben sikerült is őt eloljni. *Rusznákot* megvala vitte *Gödöllőre*, ahol kihallgatták és töredelmesen bevallotta bűnét. A letartóztatásról a szolgabíró táviratilag értesítette a pozsonyi rendőrséget. *Pozsonyi* levelezőnk táviratozza, hogy *Albel Gyula* rendőrkapitány ma éjjel egy polgári rendőr kíséretében *Gödöllőre* utazott.

— **Uj siketnéma-intézet.** Egerben új siketnéma-intézet nyílik meg október 15-ikén. Az első évben hat künnlakó és hat bennlakó növendék vesznek föl: ellátási díj egy évre 240 korona, a felvételt iránt való kérvények október 1-ig a bizottság elnökéhez, a vármegye főispánjához nyújthatók be.

— **Meggyújtotta a szeretőjét.** Borzalmas módon akarta megoljni az éjszaka egy *Sinkó Mária* nevű leány a szeretőjét. *Hermann József* 23 éves bérkocsis régebbi idő óta szeretője volt *Sinkó Mária*nak, aki azt akarta hogy vegye feleségül. A legény az utóbbi napokban kijelentette, hogy nem bázisodik meg s a leánnyal minden összekötést megszakított. Tegnap éjszaka részegen állított be *Hermann* a leány Szövetéség-utca 26. szám alatti lakásába. A leánynak látszólag szívesen fogadta a legényt és éjszakai szállást adott neki. Amikor azután *Hermann* elaludt a leány spirítusszal leöntötte és meggyújtotta, azután elmenekült. A legény már lángokban állott amikor felébredt. Látna rettenetes helyzetét, kirohant az udvarra és segítségért kiabált. A házban lakók már későn érkeztek. *Hermann* annyira összeégett, hogy haldoalokba került a Rókus-kórházba. Az elvetemült leányt a rendőrség körözi.

— **Életuntak.** *Farkas József* borbélysegéd Német-utca 42. szám alatti lakásán löbe lötte magát. A mentők életveszélyes sérüléseivel a Rókus-kórházba szállították. Tettesek okát nem tudják. — *Hulló Kamilla* 22 éves cselédleány *Hernád-utca* 32. szám alatti lakásán marólugot ivott. A mentők a Dolog-kórházba vitték.

— **(x) Ha őszül a haja,** használja a *Stella*-vizet mely nem fest, hanem a haj eredeti színét adja vissza. Úvegje 2 korona *Zoltán B.* gyógyszerárban, Budapest Sétány-utca és Szabadság-tér sarkán.

— **(x) A fiataloknak** tudnia kell, hogy egészségre helyreállítására nem szükséges külföldi szerekhez fordulni, mert valamennyit felülmúlja biztos és gyors

gyógyító erejével a *Santal Egger* 1 üveg 3 kor. Postán bérmentve 3.40 kor. Főraktár a Nádor-gyógytár, Bpest, Váci-körút 17.

A király Pécsen.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Pécs, szeptember 18.

Magyar szívvél, hódoló szeretettel fogadta ma Pécs város derék közönsége a királyt, a ki a görögországi hadgyakorlatok végeztével ma délután 1/3 órakor a feldisített szép városba érkezett. A vidékről óriási számban özönlött be a nép, hogy üdvözölhesse királyát. A szomszédos törvényhatóságok rendkívül lényes küldöttségeket menesztettek Pécsre, hogy ott bemutassák ő felségének hódolataikat. Küldöttségleg képviselve van *Tolnavármegye, Somogyvármegye, Ujvidék* szab. kir. város, *Bács-Bodrogvármegye, Szabadka és Baja* kir. városok, továbbá *Somogyvármegye*. A küldöttségeket ünnepiesen fogadták. Megérkezésük-nél *Majorossy* polgármester a tanács tagjaival üdvözölte őket.

Még az utolsó pillanatban is nagy előkészületek folytak a király fogadására. A pécsi honvéd-hadapródiskola udvarán a király állószobrát virágokkal és lombfűzerekkal aggatták tele. A pompás épület is zászlódsít öltött. Budapestről 40 rendőr érkezett ide. A honvéd-hadapródiskolán túl fölláított diadal-kapu teljes díszben várja ő felségét. Az országot mentén levő cserfűzérrel díszített, magasba nyúló árcocokról zászlók lengenek. A *Kardos Kálmán*-utcán, *Széchenyi-téren*, *Irgalmas-utcán*, a siklósi országuton és az *Indóház-utcán* át le a központi pályaházig nemzetiszínű és a város színeit viselő lobogók sűrű erdeje hirdeti a királyváros közönség ünnepi hangulatát. A *Katholikus Kör* helyiségében emelt várkapu tornyáról szintén zászló leng. A székesegyház előtti térség hatalmas obeliszkjével, a sétatér rácsa előtt fölláított árcocok lengő lobogókkal festői látványt nyújtanak. A pompa központja a térség, mely igen gazdagon van díszítve. Főszékes látványt nyújt a díszes gazdag, szép pompájával az *Indóház-utca*, *Pécs sugár-utja*, mely közel egy kilométer hosszúságban teles-tele van cserfűzérrel, kis és nagy zászlókkal díszített árcocokkal. Az összes házakról zászlók lengenek.

Délután 1 órakor az összes városi nép, a középiskolák növendékei, fiúk és leányok sorakoztak a hosszú utvonalon mentén, melyen a király végigvonul. 7500 tanuló állott fel igazgatóik és tanáraik vezetése mellett.

Délben érkezett meg Budapestről *Szék Kálmán* miniszterelnök, akit a főispán és a polgármester fogadtak a pályaudvaron.

Az üdvözlő szavakra *Szék Kálmán* köszönetet mondott és hangsúlyozta, hogy mily örömmel jött el, hogy tanuja legyen annak a tölemelő jelenetnek, amidőn ő felsége egyenesen abból a céliből érkezik Pécsbe, hogy a város és a szomszédos törvényhatóságok üdvözlését fogadja.

Görögországból ő felsége, ahol ma délelőtt még résztvett a hadgyakorlatok kritikai megbeszélésén, majd pedig a hadgyakorlatok szerencsés bevezetéséért tartott hálaadó istentiszteleten, félkettőkor ment el kocsin. A községi lakosság, amely elepte az utcaikat, nagy lelkesedéssel éljenzte a királyt. A község határán *Eglen a király!* főhíttal diadalivolt föllátna. A király szűkebb kíséretel utazott. Előtte haladt *Tormay Károly* alispán és *Vaniss Sándor* főszolgabíró fogata.

Délután félkettőkor állt meg ő felsége fogata a pécsi hadapród-iskola előtt. Utána leszálltak gróf *Paar* főhadsegéd, *König*, a kabinetiroda főnöke és báró *Apor* szárnysegéd.

(A király üdvözlése.)

A bejáratnál *József* főherceg, *Szék Kálmán*, báró *Fejérváry Géza* és *Klobcsár Vilmos* adlátus fogadták. Az óriási közönség lelkes élénzésben tört ki, amikor a felség elhagyta kocsiját. A király üdvözölte a főherceget a minisztereket, végighaladt a 400 hadapród-növendék sorai előtt, majd *Baranya vármegye* és Pécs város törvényhatósági tagjainak küldöttségét fogadta, amelynek nevében báró *Fejérváry Imre* főispán üdvözölte a királyt e beszéddel:

Császári és apostoli királyi felség! Legkegyelmesebb urunk! *Baranya vármegye* és Pécs szabad királyi város küldöttségünk jeleintünk meg felséged legkegyelmesebb színe előtt, hogy legalázatosabb hódolatuinkat tejezzük ki. E testvér-törvényhatóságok flaj, mint édes magyar hazánk igaz polgárai, egytől-egyig híven állják az ösöktől hagyományosan örökölt hűséget és tántoríthatatlan ragaszkodást koránis királyunk szentséges személye iránt, de ezen nemzedékről-nemzedekre átszállott érzelme mellett elemi erővel tört elő s ivenkőből a határán a hála és rajongó szeretet érzete is, amelyve minden magyar szíve és lelke teie van lesegéd iránt. A hűség, ragaszkodás, hála és szeretet érzelmeivel tesszük te tenát lesegéd elé legalázatosabb hódolatuinkat és legmélyebb tiszteltel kérvük lesegédet, hogy ezt kegyesen fogadni,

minket pedig küldöinkkel együtt továbbra is legmagasabb kegyeiben megtartani méltóztassék. A Mindenható áldja meg és tarisa meg feleséges királyunk drága életét soká! (Lelekesült élénzés.)

Ő felsége a király a hévvel előadott üdvözlőre a következőket válaszolta:

Baranya vármegye és Pécs szabad királyi város hódolattal és hű ragaszkodása biztosítását köszönettel fogadom. Mint mindig, úgy ez alkalommal is igen szívesen időztem ezen szép vármegye területén, hol, mint örömmel értesültem, katonáim is hagyományosan vondegszeretettel fogadtattak. Legyenek meggyőződve, hogy boldognak érzem magamat, ha alkalom nyílik ezen testvér-törvényhatóságok lakosságának érdekeit és jólétét előmozdítani.

A tisztelgés után *Sorsich Béla* órnagy parancsnok vette át a király kalauzolását, aki nagy érdeklődéssel szemlélte meg a hadapród-iskola berendezését és az ifjak menetelő-, torna- és vívógyakorlatait. Háromgyedőrai időzés után a király a legteljesebb elismeréssel szólott az iskola kitünő berendezéséről és a hadapródok jó magatartásáról.

Azután *József* főherceggel kocsira ült és a fel-díszített utakon egyesbelegelt néptömeg élénzésétől kísérve, a vártemplomba, illetőleg a püspöki palota ele hajtott. A Habsburg-várat ábrázoló diadal-kapunál megálltak a haronások, fiatal leányok virágot dobáltak a király kocsijába és a közönség lelkesen éléngett. A király kocsija után *Szék Kálmán* miniszterelnök és báró *Fejérváry Géza* honvédelmi miniszter hajtottak.

A vártemplom előtti térségen sorakoztak a nőegyletek és a küldöttségek, az összes állami hivatalok fejei, az ügyvédek, a kereskedelmi- és iparkamara tagjai és a felekezeti deputációi is. A pécsi egyházmegye papságát *Hettyey Sámuel* püspök, a dunamelléki ev. rel. egyházkerület küldöttségében résztvettek: *Cseh Ervin* miniszter, *Szilády Áron* egyházkerületi főjegyző, *Baksay Sándor* esperes, gróf *Teleki József*, gróf *Dégenfeld Lajos*, *Dányi Gábor* esperes, *Varga Nagy István*. A budai görög-keleti szerb egyházmegye küldöttségét *Bogdanovics Lucian* püspök vezette és résztvettek benne a kerület összes piébánosai és zárda-főnökei. Az ágostai evangélikus egyházkerületet *Horvát Sándor* paksi evangélikus lelkész főesperes, a pécsi izraelita hitközséget dr. *Perls Armin* főrabbi vezette. Ugyancsak a püspöki palota előtti téren foglaltak helyet Pécs városának legszebb hölgyei, asszonyok, leányok.

Mikor a király leszállott a kocsiról, a vártemplom nagy harangja elhallgatott és elcsendesült az élénzés is, mire *Majorossy Imre* polgármester elmondotta a következő üdvözlő beszédet:

Császári és apostoli királyi felség! Legkegyelmesebb urunk! Ősi nagyományok által sugálat érzelmekkel üdvözöljük császári és apostoli királyi felségedet, a királyt és hazáért minden áldozatra képes és kész városunkban, mely felséged atyai jószágának számos és lélekemelő tanuieit birja. Bizvást mondhatuk, hogy nincs város ahol több ima szállna a mindenek alkotójához felséged áldásos, minden magyarnak drága életéért s ahol a szivekben mélysegebb hála honolna atyai véghetetlen jó-ságáért, amidőn felségednek utabbi legkegyelmesebb látogatásáért, amelyet ezuttal különös legteljesebb kegy nyilvánulásának tekintünk, hódolatteljes köszönetünket tejezzük ki egyetértő szívvél és lélekkel biztosíthatjuk szent eskü gyanánt felségedet arról, hogy városunk minden polgáranak szívében a törhetetlen hűség felségedhez és trónjához változatlanul és örökké éni fog. Adja az ég, hogy felséged még igen soká uralkodjék hazánkban és boldogítsa nemzetünket!

A király ezután messze hallható hangon olvasta föl ezt a választát:

Szívemből szólt polgármester ur, midőn mai újabb látogatásomat Pécs szabad királyi város iránt táplált különös kegyelmem nyilvánulásának nevezte. Szívélyes fogadtatásuk valóban meghatott; fogadják ezért egyenként és összesen legbensőbb köszönetemet.

Most a hölgyek sorából előlépett báró *Fejérváry Imréné*, aki a pécsi és baranyai hölgyek nevében remek csokrot nyújtott át. A király igen barátságosan fogadta a honvédelmi miniszter menyének figyelmét s megköszönte a hölgyek szívesességét. Ezután a király a püspöki palotába ment be. A palotán a király lobogó mellett két nemzeti zászló is leng. A bejárat biborral és hermelinnel volt díszítve. Ezeket a nemzeti, a Habsburg és a püspöki címerek voltak. A bejáratnál a papság élén *Hettyey Sámuel* püspök fogadta a királyt, aki lement lakosztályába, ahol rövid ideig megpihent.

Délután 4/4 órakor kezdődött a küldöttségek fogadása. A helyőrség tisztikarának fogadása után ő felsége együttesen fogadta a felekezeti és vármegyei törvényhatóságok küldöttségeit és hozzájuk a következő szavakat intézte:

Igen örökök és hű ragaszkodásuk felettes becses bizonyítékának tekintem, hogy üdvöz-

lésemre ily nagy számmal jelentek meg. Fogadják mindezt legbensőbb köszönetemet és vigyék meg, kérem, küldöiknek szívélyes üdvözlőmet.

Ő felségét egy a terembe való belépésekor, mint szavai elhangzása után a jelenlévők hosszasan, lelkesülten megéljenzették. Azután cserélt tartott, amely alatt ő felsége hosszabban beszélt a püspökkel, a káptalan tagjaival, Bogdanovics Lucian szerb püspökkel, a törvényhatóságok főispánjaival, Gross Antal és Ország Lajos földbírtokosokkal, dr. Peris Armin főbírbíval. Különös szívéllyel üdvözölte a király Percel Dezsőt. Ő felsége különös előzeretelle beszélt a küldöttségek földmívelő-gazda tagjaival. A vármegyék után következtek az összes állami hivatalok, az egybegyűlt városi törvényhatóságok küldöttségei. Miként az előbbi küldöttségeknél, itt is maga Széll Kálmán gondoskodott róla, hogy az együvé tartozó küldöttségek együtt legyenek.

Mikor a király belépett, a lelkes éljenzés elhangzása után egyenesen a pécsi polgármesterhez ment, megköszönve neki a lelkes fogadást s örömet fejezte ki, hogy a szép város utolsó ittélte óta még szebbé fejlődött. Vaszary Gyula főkapitánynak a tapasztalt szép rendet köszönte meg. Sorban megszólította azután a király Erreth Jánost, a pécsi ügyvédi kamara elnökét, Jobst Lászlót, annak alelnökét, Little József kereskedelmi kamarai elnököt, akitől a kereskedelmi és ipari viszonyokról kérdésközdött. Schmaus Ede bajai főispán meghívta ő felségét Bajára. Mamusits László szabadkai polgármesternek azt a jelentését, hogy Szabadkának immár 85.000 lakosa van és hogy a város szépen fejlődik, örömmel hallotta a király, aki ezután Péter Pál ujvidéki főispánt szólította meg és szintén a helyi viszonyokról kérdésközdött tőle. Rohonyi Gyulát régi ismerősként üdvözölte ő felsége, Blaskovics István pécsi itélőtáblai elnököt, Balogh Károly tanfelenököt, Sável Kálmán főügyésztől, Hardy Sándor törvényszéki elnököt és Zankay Aladár járásbírótól a bírói ügymenetről, Opris Péter posta- és táviradaigazgatótól a telefon elterjedéséről kérdésközdött, míg Kaffka József pécsi posta- és táviradaigazgatótól azt kérdezte:

— Sok volt-e most a dolog? Képelem, mennyi munkát okoztak a nagy hadgyakorlatok.

Még Halász Géza erdőfelügyelőtől Baranya, Somogy- és Tolnamegyék erdészeti viszonyairól, Salamon József tanfelügyelőtől pedig a tanítás eredményeiről kérdésközdött a király, aki ezután főhadsegédével és Könyg kabinetiroda-főnökkel visszavonult. József főherceg és báró Fejérváry honvédelmi miniszter már előbb, most pedig Széll Kálmán miniszterelnök is szállására ment. Fél 6 órakor ő felsége elbucszott a püspöktől és a pályaudvarra hajtott.

(Az elutazás.)

A pályaudvaron időközben már elhelyezkedtek a hőlgyek és a törvényhatóságok küldöttségei, melyek ő felsége fogadására itt megjelentek. Mikor Széll Kálmán miniszterelnök a vasútra hajtatott, az irtalmasok utcájának sarkán egy ötven éves ember a királynak nézte és kérvényt dobott be a kocsijába. Az illetőt letartóztatták, de igazolás után szabadon bocsátották.

Ő felsége 1/6 órakor érkezett a pályaudvarra. Az egész uton beláthatatlan néptömeg várta a királyt, akit kitörő lelkesedéssel üdvözöltek mindenütt. A pályaudvaron már ott voltak József főherceg, Széll Kálmán miniszterelnök és báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter. A király a pompásan díszített pályaudvar várótermén átélve, első sorban Tormay Károly alispánt szólította meg, kijelentvén, hogy kitünően érezte magát Baranyában, és kérte az alispánt, hogy ezt megfelelő módon tudassa a vármegye lakosságával. Majd ismételt meleg hangon mondott köszönetet a város polgármesterének az igazán jóleső fogadásért és felhatalmazta, hogy köszönetét közölje a város lakosságával. Külön köszönetet mondott még báró Fejérváry Imre főispánnak, kinek — ugymond — sok fáradságot okozott. Még többeket megszólított ő felsége a megjelent urak közül, azután Ludwig Gyula máv. elnökigazgatót jelentette, hogy a vonat indulásra készen áll.

Ő felsége a két hatalmas vilamos reflektorral világított pályaudvarban felszállt a vonatra s a vonat a megjelent lelkesült éljenzése között megindult. Ő felsége a koci ablakánál állt, míg csak el nem tűnt a vonat katonásan megköszönve az ovaóit.

Ő felsége nyolc nap távollét után holnap reggel visszaérkezik Hetzendorffba. Barcsig Ludwig Gyula elnökigazgató, Főris Hiaodor pécsi forgalmi főnök és Szommer Gyula főmérnök kísérik az udvari vonatot, hol a vezetést Bram Miksa lovag veszi át. Ferencz Ferdinánd és Lipót Szalvator főhercegek délután a 3 órai vonattal utaztak Budapestre át Bécsbe, míg Széll Kálmán miniszterelnök dr. Hazay osztálytanácsossal az éjjeli vonattal utazik Budapestre.

Mikor a király Görcsönyből Pécsre ment, utközben megállt Pellérdén, hol a kastélyban meglátogatta

ifjabb Bráza Kálmánt és megköszönte neki, hogy oly szívesen látta vendégeül az attasékat és gondoskodott arról, hogy jól érezzék magukat.

Pécsen este a nemzeti kaszinóban fényes táncestély volt az idegen küldöttségek tiszteletére.

(A király elismerése.)

Görcsöny, szeptember 18.

A király József főherceghez a következő kéziratot intézte:

Kedves rokonom, József főherceg ur! Megelégedéssel láttam a Magyarország délnyugati részében imént befejezett hadgyakorlatokon a magyar honvédség tekintélyes részének hareszerü kiképzését és biztos vezetését. Ezek a kedvező eredmények kiváltképpen annak a lankadatlan, adadó gondoskodásnak tulajdoníthatók, amelyet Kedvességged a kipróbált parancsnoksága alatt álló honvédsapatok kiképzése minden ágának szentel. Ez kellemes alkalmul szolgál nekem arra, hogy Kedvességgednek legmelegebb köszönetemet fejezzem ki, azzal a megbizással, hogy az 1., 5. és 7. honvédkörület és az említett hadgyakorlatokban résztvevő honvédlövasság tábornokának, törzs- és főtisztjének, ugyszintén összes legénységének teljes elismerésemet adja tudtára.

Görcsöny, 1901. szeptember 17.

Ferenc József, s. k.

Lobkowitz herceghez, a 4. hadtest parancsnokához a következő kéziratot intézte ő felsége:

Kedves herceg Lobkowitz tábornagynak! Az év folyamán tartott szemlék, valamint a Magyarország délnyugati részében tartott hadgyakorlatok örömdetes bizonyítékok szolgáltattak nekem arra, hogy a parancsnoksága alatt álló összes csapatok teljesen egységes és alapos módon hadszerüen kiképezettek és kitünő magatartással ügyesen vezettek. Harekéességük az ön tíz évet meghaladó céltudatos és fáradhatatlan értelmű tevékenységének rendkívül kiélejtő eredménye. Ezért legmelegebb köszönetemet fejezem ki önnek és megbizom, hogy a 4. hadtest tábornokai, törzs- és főtisztjeivel, valamint legénységével teljes elismerésemet közölje. Görcsöny, 1901. szeptember 17.

Ferenc József, s. k.

Báró Bechtolsheim lovassági tábornokhoz, a 13. hadtest parancsnokához a következő kéziratot intézte a király:

Kedves báró Bechtolsheim lovassági tábornok! A Magyarország délnyugati részében imént befejezett hadgyakorlatokon rendkívül megelégedésemre meggyőződtem az azokban résztvevő csapatok egységes, alapos és hareszerü kiképzéséről, valamint jó maguktartásáról és ügyes vezetésükről. Ebben annál is inkább látom az ön tíz évet meghaladó céltudatos befolyásának és a mindenrendü parancsnokok fáradhatatlan, értelmű tevékenységének eredményét, mert ön sajátlatomra egészségi viszonyai megakadályozták abban, hogy a hadgyakorlatokon személyesen vezesse a 13. hadtestet. Ez arra indít engem, hogy mindenekelőtt kifejezzem önnek legmelegebb köszönetemet és megbizom, hogy a parancsnokságban való helyettesének, hornthali Hersetzky Károly altábornagnak, továbbá az alája rendelt összes csapatok tisztjeinek és legénységének teljes elismerésemet adja tudtára.

Görcsöny, 1901. szeptember 17.

Ferenc József, s. k.

Görcsöny, szeptember 18.

Az ő felsége jelenlétében báró Beck vezérkari főnök által tartott két órai megbeszélésen a hadgyakorlatok vezetőségén, a döntő bírákon és tudósítokon kívül jelen voltak mindkét fél hadtestének összes parancsnokai, vezérkari főnökeikkel egyetemben. A megbeszélés beejtével ő felsége legteljesebb megelégedését és örömet fejezte ki a gyakorlatok nagyon sikerült kivitele felől és különösen kiemelte, hogy nehéz viszonyok sa kedvezően időjárás rendkívül megneghezítette a csapatok vezetését és mozdulatait s rendkívül feladatokat rótt a csapatokra. Azután sajátkölással konstatalta ő felsége, hogy báró Bechtolsheim lovassági tábornok betegsége miatt nem vezethete maga hadtestét. Azután megemlékezett a két hadtest csapatainak kitünő állapotáról, továbbá a magyar honvédség kiképzésében az utóbbi időben elért haladásról s e mellett utalt a József főherceghez, báró Bechtolsheimhoz és Lobkowitzhoz intézett hasonló szellemű kéziratára. Azután ujra kiemelte a hadgyakorlatokon alkalmazott utász-csapatok kitünő közreműködését, majd legteljesebb elismerését fejezte ki báró Beck vezérkari főnöknek azokrét az újításokrét, amelyeket a hadgyakorlatok kivitelében, a parancsnokokra háruló feladatokban alkalmazott, a vezérkar összes tisztjeinek,

különösen a hadművelési osztály tisztjeinek fáradhatatlan szorgalmukért és a döntő bíráknak gyors és korrekét döntésükért és adadó tevékenységükért. Kolozsváry Dezsőnek, a hadműveletek és különösen vezérkari munkálatok irodafőnökének a Lipót-rend lovagkeresztjét adományozta ő felsége.

FŐVÁROS.

A főváros közgyűlése.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, szeptember 18.

A polgármester távollétében Matuska Alajos helyettes polgármester ma választott Gelléri Mór interpellációra, amely a minap méltán számon kérte Palóczy Antal mellötzetését a lelső iparrajziskola igazgatói állásának betöltésénél. Matuska a védekezés könnyebb módját választotta, azt választva, hogy a tanács egyszerüen a jogváit élt amidőn ennek az érdekes szakembernek mellötzésével a negyedik helyen jelölt fiatal kollegáját választotta meg igazgatónak. Ezt a jogát a közoktatásügyi bizottság adta meg neki. A tanács szintén komoly meglontolás tárgyává tette a választást s ámbár a szavazatot nem tartozik megokolni, mert a tanács szavazása titkos és csak a saját lelkiismeretének felelős, mégis kijelentheti a tanács nevében, hogy a többség azért választotta meg Agotait, mert a legalkalmasabbnak találta. Az ő megválasztásával az intézet vezetése jó kezekbe van letevé. Az iparrajziskolánál pedig éppen az a ódolg, hogy olyan férfú legyen az élén, aki kizárólag az intézet fejlesztésével foglalkozzék és semmi egyébbe. Meg van győződve róla, hogy Agotai ennek a várokozásnak teljes mértékben meg fog felelni.

Gellérinek arra a kérdésére, hogy szándékozik-e a négyes jelölést helyteleníteni s így a választást vagy megsemmisíteni, vagy az első három helyen jelölt szakfériaoknak nyilvánosan elégtételt adni: Matuska h. polgármester kijelenti, hogy a hármas és négyes jelölést helytelennek nem ismerheti el. A választás megsemmisítéséhez sem járulhat hozzá, mert az teljesen szabályszerűen folyt le. Elégtételt sem nyújthat a meg nem választottaknak, mert sérelem rajtuk nem esett. Ha az ellenkező történének, abból szükségképp az lenne következethető, hogy csak az első helyen jelölt lehet megválasztani. Ez a választást teljesen illuzóriussá tenné. Es hozzá jutnánk akkor, ha minden választás után annak, akit nem választottak meg, elégtételt kellene adni. Kéri a választának tudomásulvételét.

Gelléri Mór néhány megjegyzést tesz az ügyre vonatkozólag s aztán kijelenti, hogy a mai választási rendszerrel más alkalommal kíván foglalkozni és nem most, mintegy incidentaíter s így a választ ezutal tudomásul veszi.

A helyettes polgármester választást a közgyűlés tudomásul vette.

Felelt azután a helyettes polgármester Kiss Károlynak a gellérthezgyi vízmedence megépítése tárgyában a multkor tett interpellációjára. A polgármester kijelentette, hogy az ügygyel már foglalkozott a vízművek építése ügyében kiküldött végrehajtó bizottság s ma már a terv a megvalósulás stádiumában van, amennyiben a munkálatokra legközelebb kihirdetik az árlejtést. A választ tudomásul vették.

Dr. Csillag Zsigmond sürgeti az interpellációjában, hogy az egyiptomi szembetegség terjedése ellen tegyék meg a kellő intézkedéseket. Az interpellációt kiadták a polgármesternek.

Dezsenyi József, főemlévte azt az esetet, hogy a közelebbi napokban az egyik tanácsos, az árlejtés alkalmával, mert hamarjában nem tudott rendet csinálni rendőrököt hivatott s ezzel megsértette az árlejtésben résztvevő tisztos polgárokat, — kérdi a polgármestert, hajlandó-e az ügyben a vizsgálót elrendelni.

A helyettes polgármester kijelentette, hogy a vizsgálót folytatban van.

Boross Soma, aki ugyanebben a tárgyban akart interpellációt intézni a polgármesterhez, kéri, hozzák be azt a rendszert, amely az államnár szokásos: hogy az árlejtéskor szakok szerint felosztott csoportokban mennek be az illető vállalkozók az eredmény kibírdetéséhez.

Matuska polgármester megjegyezte, hogy ezt a szokást régóta behozhat a fővárosnál is. Az egész multkori eset különben csak abból a téves jelentésből származott, hogy a tanácsotermely amely egyé volt volna az összes jelenlévő vállalkozók beogadására, el van togalva más téra.

A helyettes polgármester választást tudomásul vette a közgyűlés.

A napirendre téve, gyorsan tárgyalják le az ügyeket. Nagyobb vita csak a patika-jog engedélyezés kérdésében támadt.

A tanács idevonatkozólag azt a javaslatot terjesztette elő, hogy a VI. és VII. kerületekben két-két új patikát engedélyezzenek, a VIII. kerületre tervezett pedig mellötze, mert itt az utóbbi évtizedben annyi új patikát nyitottak, amennyi teljesen megfelel az igényeknek. A tárgyhöz hozzászóltak: Göös József, Csillag Zsigmond és Hecht Ernő s aztán elfogadták a tanács javaslatát Csillagnak azzal a módosításával,

hogy az egyik VII. kerületbeli patikát a Wesselényi- és Akácfa-utca sarka helyett a Wesselényi- és Nyár-utca sarkára engedélyezzék.

A borbélyüzletek vasárnapi munkaszünetével kapcsolatosan az az indítvány merült föl, hogy intézzenek fölterjesztést a kormányhoz, hogy vagy tiltáná el a fűrődokbeli borbélyoknak is a vasárnap délután 2 óráig tartó működését, vagy engedje meg ezt a többieknek is. Az indítványt a közgyűlés elvetette.

Kisebbségi jelentésük ügyek elintézése után Rényi Dezso főjegyző Fenyessey Adolf és társainak a következő indítványát terjesztette elő.

A magyar tojás kivitelének fő gyűjtőpiaca és vásárlója Bécs, Rudolfsheim. Sok millió magyar tojás exportáltatik onnan mint osztrák termék. Hazánkban a földművelési kormány hatályos intézkedései folytán évről-évre tömegesen gyarapszik a külföldre szánt és a külföldön megbeszélő magyar tojás.

Már pedig a gazdák és a főváros egybehangzó érdeke azt ajánlja, hogy ezen kiviteli cikknek itt Budapesten legyen központi vására, itt a központi vásárosarnokban legyen szervezett tojástőzsde, itt a fővárosban egyenkek meg a gyűjtésre, osztályozásra, raktározásra konzerválásra, hitelezésre s előnyös elszállításra szükséges berendezések és intézetek. E nagy feladat megoldása végett indítványozom, hogy a polgármester hívja minél előbb tanácskozásmányra az illetékes hatóságok, gazdák és kereskedők képviselőit a: idevágó összes teendők megvitatása végett.

Az indítványt kiadták a tanácsnak.

A közgyűlés ezzel véget ért.

(*) **A vásárosarnokok.** A vásárosarnokok igazgatója hosszabb jelentésben számolt be ma a tanácsnak a vásárosarnokok tervai működéséről. A statisztikai adatok fősorolásán kívüli az egész közlelemzési ügyről nyilatkozik a jelentés. A mostani rendszert csak átmenetinek tekinti az igazgató de szükségesnek mondja, hogy a lejeztelés munkáját megkezdjék. A vásárosarnokokba a múlt évben behoztak vasuton 542.668 métermáza, haőn 91.028 métermáza árut, kivitték vasuton 30.127 métermáza árut. A behozatal nem emelkedhet, mert a vásárosarnok nem tud több árut begyűjteni. A központi vásárosarnok kibővítését tovább halasztani nem lehet. A közlelemzés javítása és olcsóbbá tévése érdekében szükségesnek tartja a jelentés, hogy a vásárosarnokban helyet adjanak a nagy vállalatoknak, s hogy a központi vásárosarnokot az élelmiszerkivitel géocpontjává tegyék. Módot kell keresni arra, hogy Berlin, London, Bécs s a többi nyugati város Magyarországból Bédapesten át kapja a kivitt élelmiszert. Szerbiát eddig Budapesten át szállított nyugatra, az utóbbi időben azonban Szerbia is igyekszik Budapesten elkerülni. Szerbiát ebben a törekvésében meg kell akadályozni. A vásárosarnokok igazgatója megmondja azokat a módokat is, amelyeknek segítségével Budapest közlelemzésén javítani lehet. Szükségesnek tartja, hogy a fogyasztási adót az áru értékével arányosítsák, még fontosabb, hogy az államvasutak a szállítási tarifát módosítsa s a tarifát új állapotba tegye, hogy a magyarországi kivitel lehetőleg Budapesten át történjék. A helyi intézkedések között szükségesnek tartja a jelentés, hogy a főváros módot keresen arra, hogy a háziasszonyok a vásárosarnokban vásárolt árut alkalmas közlekedési eszközön olcsón hazaszállíthassák. Másrészt a termelők a vicinálisok felhasználásával közvetlenül vihbessék az árut a vásárosarnokba.

(*) **A Gellért-part.** A Gellért-part alsó sájkának megépítését a város magára vállalja. Időközben azonban a főváros pénzügyei válságba jutottak s a város szerette volna ehalasztani a part építését. A földművelési miniszter ma küldött leiratában megtagadta a halasztást. Azt mondja a miniszter, hogy a part nagyobb részét, 668 méter hosszúságban a hidépítéstől függetlenül építheti. Az, hogy most csak egyik részét építi meg, az építést nem drágítja. A hid csak 1902-ben készül el, amikor a környékét is rendezni kell. A part építése így 1904-re maradna. A miniszter elvárja, hogy a partot a város a saját érdekében sürgősen megépítse.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Operaház.** Ma este az Operaházban Hubay Jenő: *A cremonai hegedűs* című dalműve került színpadra és *Giannina* szerepét ezúttal először Szilágyiné-Bárdossy asszony énekelte, aki Ferrari bájos leányát énekben és játékban egyaránt kitűnően adta. Filippot Beck Vilmos énekelte, akinek ma este tulajdonképpen a bécsi udvari Operaházban Az álarcosbál Renatóját kellett volna énekelnie. A jeles énekese megható alakítására ma este is sok tapsal honorálták. A dalműv után *Vióra* került színpadra és Balogh Szidi az Operaház bájos primaballerinája finom művészetével ismét elragadta a közönséget.

** **Fővárosi Nyári Színház.** Ma este Budán a *velencei kalmár* került színpadra. Az előadás alkalmát adott arra, hogy egy fiatal művészember összes kva-

litásainak erősségében gyönyörködhesünk. *Sebestyén Géza*, aki Shylockot játszotta, már régen figyelmet keltett folyton erősödő tehetsége iránt. Ez az alakítása is a fiatal művész komoly készségéről, nagy intelligenciájáról tett bizonyosságot és gondosan kidolgozott játéka e nagy és nehéz szerep legjobb részeiben kitűnő volt. Oszlatlan, nagy és megérdemelt siker követte játékát az egész est folyamán. A társulat összejátéka mintaszerű volt. A szereplők teljes erejükkel arra törekedtek, hogy ennek a klasszikus darabnak megfeleljen legyen a játéknak. Ezt az elismerésre méltó törekvést nagy részben siker követte. *Horváth Paula*, *Szentmiklóssy Irén*, *Tóth Ilonka*, *Pethes, Kléovits* ma is jelesen játszottak. Külön kell még megemlékeznünk *Faragó*ról és *Krémer*ről, akik a két Gobbót bőséges ragyogó humorral adták. A színház zsulolóság tömve volt és a közönség többször nyílt színen és a felvonások után is viharos tapsokkal honorálta a szereplők kitűnő játékát.

** **A Vígsház vigjáték-pályázata.** A Vígsház igazgatósága tudvalevőleg pályázatot hirdetett prózabán írt egyfelvonásos vigjátékokra. Az 500 koronás jutalmát, a Budapesti Nemzeti Társaság adományát, a viszonylag legjobb műnek okvetlenül kiadják. A határidő vasárnap, e hó 15 én járt le és a színházhoz összesen százegy vigjáték érkezett be.

** **A Népszínház eredeti operett-premiérje.** A Népszínház legközelebbi újdonságából, *Béldi Izor és Fejér Jenő Katalin* című eredeti operettjéből, ma tartották meg az első nagypróbát teljes zenekarral és balettel. A második felvonásba beszóit táncszámok nevezetesen egy polonaise, egykor orosz eredeti motívumokból és népdalokból vannak véve és igen hatásosak. E felvonás Katalin cárnő vadászskatélyában játszik s dekorációja is, mint általában az egész darabé, teljesen korhű s eredeti rajzok és festmények alapján készült.

** **Dalnoki Viktor fellépése.** *Audran* bájos operettjét, amely ma este először került színpadra ebben a szezonban, vesztély jenyegette és műsorváltozás állott volna be, ha dr. *Dalnoki Viktor*, a jeles baritonista, aki súlyos operációja után ugyszólván még ágyban levő beteg, ritka ünféladózással be nem ugrik. A művész leküzdte heves fájdalmait és a közönség, amely zavar nélkül gyönyörködhetett izlése énekében és elegáns játékában, lelkes tapsokkal ünnepelte a duett után.

** **Állami zeneigazgatás.** *Wlassics Gyula* közoktatásügyi miniszter már régebbi idő óta tervezi az állami zeneigazgatás behozatalát. A tömérék magánzeneiskola és intézet ugyanis egységes szervezet s központi igazgatás híján sok gondot okozott a közoktatásügyi kormányának. A miniszter megbízásából a művészeti osztály vezetője, dr. *Lippich Elek* osztálytanácsos a nyár folyamán Franciaországban és Belgiumban tanulmányozta az állami zeneigazgatás ügyét és tapasztalatai alapján reorganizációt fog kidolgozni.

** **A Porzell-főle népszínmű pályázat.** A Porzell Kálmán népszínházi igazgató által népszínműre kitűzött száz aranyos pályázat határideje szeptember 30-ikán déli 12 órakor lejárt. A pályázati kívánók darabjokat a lepecsételt jellegű levelel együtt a mondott nap déli órájáig átnyújthatják a Népszínház titkári hivatalában, mindennap délelőtt 11 és 1 óra közt. A kitűzött határonapon túl érkező darabok már nem fogadhatók el. Postán beküldött daraboknál a postabélyeg kelte érvényes.

** **A Várszínház bérletiridőse.** A Várszínház, melyben október 1-én újra megindulnak az előadások, bérletiridőse bocsátástól az 1902. évi március 31-ig terjedő időszak alatt tartandó 48 drámai és 24 operai, összesen 72 bérletifolyamos előadásra. Havonként rendszerint 8 drámai és 4 operai előadás lesz. Ha bármiféle akadály miatt az előadások száma a hirdetélt időszak alatt be nem tölthető, az igazgatóság az éves bérlet részére áprilisban pótolja az elmaradt előadásokat, a hónapos bérletnek pedig a megfelelő bérletnyújtást visszafizeti. Az igazgatóság a bérlet helyeit, az esetleg rendezendő bérletszünetes előadásokra is, fenntartja; ezekre az előadásokra bérlet az előadás napjának déli 11 órájáig válthatják meg jegyeiket a színpadon hirdetélt napi helyár lefizetése mellett. Pályólvé, zártszék és erkélyszék létevére és egy hónapra bérlet. Bérlet lehet a mai naptól kezdve naponként délelőtt 10-11 óráig a Várszínház pénztáránál.

** **Karozag Vilmos a királynál.** *Karozag Vilmos*, a bécsi *An der Wien*-színház igazgatója és bérlet-társa, *Lange* tanácsos szombaton kihallgatásos lesznek a királynál. Arra akarják kérni a királyt, hogy jelenjék meg a színház legközelebbi megnyitó előadásán.

** **Barsescu kisasszony betegsége.** *Barsescu Agátha*, a bécsi Burg-színház volt román származású, drámai művésznője aki ez idő szerint *Berlin*-ben vendégzerepel, kénytelen volt vendégzereplését megszakítani, mert megbetegedett. A művésznő baja különben nem komoly.

** **Rejane asszony Hamburgban.** *Rejane* asszony, az ismert francia színművésznő a jövő hónap közepén *Hamburgban* fog társulatával vendégzerepleni.

** **Hírek a Népszínházról.** A Népszínházban holnap, csütörtökön 68-adszor kerül színpadra *Audran* népszerű operette, a *Baba*, a címszerepben *Kury Klára*val. *Lancelot* kispap szerepét, mint mindig, *Hegyi Aranka* fogja játszani. Az előadásban közreműködnek még: *Krecsányi Sarolta*, *Németh József*, *Solymosi Elek*, *Tollagi Adolf*. — Holnapután, pénteken a múlt szezon második angol operette, a *Cirkuszélet* kerül színpadra. *Dóra* szerepében *Kury Klára*val. — Szombaton a 18-ujított *Járat 12 felesége* című énekes bohózat kerül színpadra negyedszer, a női szerepben *Fedák Sára*val, ki több betétet és eredeti kuplét is énekel. — A szezon első délutáni előadása most vasárnap, 22-én lesz a Népszínházban. Színpad kerül a *Milliók a hó alatt* című regényes, látványos színmű, a főszerepekben *Fedák Sára*val, *Szirmai Imrével*, *Szabó Anni*val, *Kovács Mihály*val, *Tollagi Adolffal* s a korcsmárosnő táncos szerepében *Kápolnai Irénnel*. Ez lesz egyuttal a darabnak is első délutáni előadása. — *Blaha Lujza* asszony vasárnap, 22-ikén este lép föl, az új szezonban másodszer, a *Piros ügyelléris* bírónőjében. A tündető óváció, melylyel a művésznő hosszabb távolléte után első föllépése alkalmával fogadták, nagy érdeklődést keltett a közönségben a második Blaha-est iránt is.

** **A német császár sziemlék-ajándéka.** A Bécs közelében lévő *Badenben* érdekes sziemlék állítottak a napokban *Dederich Miksa* német színésznek, aki annak idejében részt vett a német-francia háborúban. A sziemléket a német császár állította a *Badenben* 1895-ben elhunyt művésznék.

** **Ermete Novelli Münchenben.** *Ermete Novelli*, a világhírű olasz színművész, most Münchenben vendégzerepel. A művész *XI. Lajos*sal kezdte hat estére terjedő vendégjátékát és óriási sikert aratott.

** **Ibsen-színház Párisban.** *Lugú-Poë*, a megbukott *L'oeuvre*-színház igazgatója, a jövő évadban *Ibsen*-színházat akar Párisban létesíteni. *Lugú-Poë*-nak jó neve van Franciaországban, mint *Ibsen*-kommentátornak s mint ilyen rendelt is kapott a svéd királytól. Egyelőre *Soines építőmester-t* és *Peer Gynt*-et akarja a párisi közönségnek bemutatni.

** **Kisfaludy-Színház.** Holnap, csütörtökön kerül színpadra a *Folt*, amely tisztit, *Echegaray* nagysikerű drámája, *Matide* szerepében *Taksonyiné Hadrik Annával*. A budai Nyári Színház és kiváló drámai hősnőjének fellépését nagy érdeklődéssel várja a közönség. Előadás előtt *Kossuth*-ünnepet rendez a *Kisfaludy-Színház*, *Zilahy János* elszavalja *Taksonyi Józsefnek*, *Kossuth születési évforduló*-jára írt alkalmi ódáját.

** **Az Elektra betiltása.** Megemlékeztünk róla, hogy *Galdos* spanyol drámaírónak *Elektra* című híressé vált drámáját két bécsi színház is bemutatni készült. A darab most egyikben sem fog színpadra kerülni, mert a bécsi cenzura nem engedte meg előadását.

** **A párisi színházak az idei évadban.** természetesen ismét egész sereg új darabkal lépnek elő. A *Theatre Francais* most *Paul Hervieuxnek Enigma* (A talány) és *Guiches Gusztáv Deux passé* (Két múlt) című darabjára készül. Itt fog színpadra kerülni *Brieuxnek Petite amie* (Kis barát) és *Lavedannak Le marquis Priola* című darabjai is. Mindezeket azonban meg fogja előzni a sorban *Gaston Schefernek Le roi* (A király) és *Francis de Croissetnek Cherubin* című darabja. A nagy opera *Wagner: Siegfriedjére* és *Saint-Saënsnek A barbárok* című dalműve készül. Mind a kettőt erősen tanulják már. Az évad egyik újdonsága lesz *Alphonse Duvernoisnak Bacchus* című baletteje és *Ernst Reyer* új dalműve: *La Statue* (A szobor). Az *Opera Comique*, amely szeptember 14-ikén *Bizet: Carmen*-jével nyitja meg évadját, a következő újdonságukat készíti elő: *Arthur Coquard: La troupe Jolicoeur*; *Edouard Lalo: Le roi d'Ys*. A *Gymnase* első újdonsága *Manouche* lesz, melynek *Jeanne Marni* asszony a szerzője; a *Porte-Saint-Martin*-színház pedig *Emile Bergeret* új drámáját, *La Pompadour*-ral kezdi meg újdonságai sorát; ezt *Paul Delair: Falstaff*-ja fogja követni. A *Vandeville*-színház *Maurice Desvalliers*-nak egy öt felvonásos vigjátékát mutatja be, az *Odeon* pedig *Theuret*-től, *Loiseau*-tól és *Georges Mitchell*-től ígér új darabokat.

** **Vidéki színházak.** *Szeged*-ről írják nekünk, hogy *Krecsányi Ignác* tarsulata október 1-én kezdi ott meg működését *Bródy Sándornak Hoféherke* című színművével.

** **Gyermekhangverseny a Telefon Hírműködésben.** Ma, csütörtökön, délután 5 órakor rendezi a nyári szünet után első gyermekhangversenyt a Telefon Hírműködés. E gyermekhangverseny, amelyet most is *Zörgő* bácsi fog rendezni, élénk tanúbizonysága lesz annak, hogy a Hírműködés hangversenyigazgatósága nagy sújt fektet a hangversenyekre, amelyet eredeti hivatásához képest, hogy mintegy zenélő gyermekjáratot nyújtson az előzetők gyermekeinek, mindeketől szót elment tartja. Közreműködnek a hangversenyen a következők: *Margó Zelmá* a Magyar Színház és *Kecseri Irén* a Nemzeti Színház tagjai, *Cserény Irma*, *Léay Margit* és *Szilassi Juliska* urhölgyek, *F. Szántó Lajos*, a kiváló meseíró, *Hetényi Béla* és *Zilahy Gyula* a Nemzeti Színház tagjai, *Feld Mátyás*, *Kéry Gyula*, *Ódry Zsuzs* és *Sajó Izó* urak. — Este a Telefon Hírműködés előzetőinek szórakoztatására a Magyar Királyi Operaház előadását fogja követteni lakásai. Előadásra kerül az *Aida*, *Verdi* operája. Az operakövetítés után az est folyamán érkezt legújabb híreit olvastatja fel a beszélő újság, majd annak bevégezte után 11 óráig még cigányzene lesz hallható a kagylókon keresztül.

Magyar művészet a Varietében.

Budapest, szeptember 18.

Waldmann Imre, a Fővárosi Orfeum igazgatója azzal a kérelemmel fordult a Színészegyesület tanácsához, hogy engedjék meg kivételképpen és próbaképpen két esztendőre, hogy az egyesület tagjai a Fővárosi Orfeumban vendégszerepelhessenek.

Az Orfeum igazgatója mint magyar állampolgár s mint színészviselő ember fordul a tanácshoz kérésével, mely érdemes arra, hogy a Színészegyesület a legkomolyabban fontolná a vegye.

Elofvastuk a kérvényt s nagy meglepéssel tapasztaltuk, hogy a Fővárosi Orfeum igazgatója olyan tisztelettel és kegyelettel közeledik a magyar színpadi muzsa adminisztrátoraihoz, aminőt eddig arról a helyről nem tapasztaltunk.

Oszintén, becsületesen tárja fel azt a ferde helyzetet, amelyet az orfeum a magyar kultúrával szemben elfoglal. A helyzet az, hogy eddig csupán rendőri kényszer szorította a magyar szót és dalt az orfeum színpadára. Láttuk, tapasztaltuk és szégyeljük, hogy ez a viszony hová fajult. Cégéres botrányok folytonosságra lett a magyar művészi invázió a fővárosi orfeumban. Az idegen művészi elem lenézte és kinevette.

Ezek az állapotok olyan kronikussá váltak, hogy a magyar sajtó is csak kellelenül érintette a tárgyat. A hatóságok tisztában voltak azzal, hogy az orfeumok vezetésében hiányzik a becsületes szándék, hogy ezeket a szegénytelen állapotokat megszüntessék, ék maguk az idegenek (némekek) voltak nyelvben és szellemben. Most hogy Waldmann Imre kérvényét elolvastuk, azt a meggyőződést nyertük, hogy épp oly örvendetes, mint korszakos fordulóhoz jutottunk. A kérvényező igazgató kétséget kizáró világossággal írja körül álláspontját. Felveti a kérdést, hogy van-e a magyar színészetnek és a magyar kultúrának érdeke abban, hogy az orfeum keretében a magyar művészet állást foglaljon és tért hódítson?

Különböző helyzet, hogy ezt a kérdést felvetni kelljen. De hát különös helyzetek nélkül mi sohasem szükköködtünk. Mit szólnának, ha egy berlini vagy párisi igazgató hasonló kérdéssel hozakodnék elő?

A kérdés a színészegyesület tanácsához van adressálva, mely nézetünk szerint az egyszer nem térhet ki a kérdés elől, s nem menekülhet a lehetetlenül alta paragrafus mögé, hogy a mostani lehetetlen állapot fenntartása.

Tudunk kell ugyanis, hogy a színészegyesület alapszabályai tiltják a színészeknek az orfeumokban való fellépést. A kik ezt az alapszabályt csinálták, azok egyszerűen ignorálták azt a kérdést, hogy a fővárosi orfeumok milyen eszközök segítségével magyarosodhatnak meg. Vegyen művészi eszközöket, a honnan tud. Művészi eszközök alatt első sorban az előadókat értjük, akik nélkül természetesen művészi feladatot megoldani nem lehet.

Mi azonban nem vehetjük olyan pedánsul ezt a kérdést, mely a magyar főváros végleges megmagyarosodásának a kérdése. Legkévesebb akkor, mikor az Orfeum igazgatója azt írja erre vonatkozó kérvényében: *ottont akarok adni, ottárt akarok emelni anyanyelvünknek.*

Lehetséges-e, hogy erre a Színészegyesület azt válaszolja, tessék ottárt építeni, de mi téglákat nem adunk hozzá. Nem, mert a Színészegyesület nemzeti lelkesedése és hazafias érzése eléggé ösmeretes előtűnik.

Csak ennyit óhajtottunk a kérvény benyújtása alkalmából elmondani. S hogy a Fővárosi Orfeum igazgatójának milyen tiszteletteljes a közeledése, arra nézve kérvényének következő passzusát igitatjuk ide: *Mig a programmba beillesztett magyar előadás tart, addig megszűntetném a vendéglőt kiszolgálását.*

MŰVESZET.

□ **Báró Wenkheim Béla szobra.** Közben az állami mentélep parkjában szeptember harmincadikán leplezik le báró Wenkheim Béla szobrát. *Dardányi Ignó* földmívelési miniszter ma meghívta a fővárost a szobor leleplezésére, mert báró Wenkheim Béla Budapesten született.

□ **Eldölt pályázat.** A Magyar Iparművészet szerkesztője a Révai testvérék irodai mintázat megadásából pályázatot hirdetett egy díszbeállítás táblára. A pályázaton 62 művész 126 pályaművel vett részt. A bíráló-bizottság: *Fittler Kamil, Györgyi Kálmán, Révai Mór és Gottermayer Nándor* az első kétszáz koronás díjat *Bugács Imrénnek* (Nógrádmegye), a második százötven koronás díjat pedig *Török Ernő* tanár pályaművének ítélte oda. Megvásárolták egyenként ötven koronáért *Rintel Géza* és *Szalmási János*nak pályaműveit, *Halbing Ferenc*nek pedig három rázat. Valamennyi pályaművet e hó 20-ig az Iparművészeti Múzeumban kiállítják.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Telekönnyvi mintatár.** A Telekönnyvi Tisztviselő Országos Egyesülete íőhívat bocsájt ki, hogy az egyesület választmányi, illetve szakbizottsági tagjai *Sági János* és *Vajda Adólf Telekönnyvi Mintatár* című munkáját rendeljék meg. A zakkörökben rég óhajtott munka a telekönnyvi bejegyzések egyöntettségét célozza. A munka 7 korona. A megrendeléseket az egyesülethez (Budapest, V., Alkotmány-utca, törvénykezési palota) kell intézni.

○ **Honvédségi lietek szótára.** Ilyen címen adta ki *Spieck Mór* honvédszámízt az honvédségnél főlmerülő összes illetek betűrendes ismeretését. A kütűnően összeállított, hasznos könyv ára fűve 7 korona, kötve 8 korona.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A tanító bécsi.** *Csizmadia János* perlaki állami tanító egy napon így szolt tanítványaihoz:

— Gyerekek. holnap hozzon mindenki egy-egy krajcárt, majd veszek levélpapírosokat és megpróbálok levelet fogalmazni.

A gyerekek másnap beszoállították a krajcárokat és néhány nap muíva megtűrűnt a verseny-levélírás. Résztveit benne az egész osztály, csak a szegény kis *Szavitsék* Ignác nem. Nem pedig azért, mert aznap az atyja a iskoláon fektűd. A temetés után mégis feljűtt az iskolába s azt kérdezte a tanítótól:

— Tanító ur. hát én nem írok levelet?

— Nem, mért nem jűttél el akkor, amikor a többi írt.

— Azért, mert az édes apám meghalt.

— Az mindogy, most már nem írsz.

— Hát akkor tessék visszazadni a krajcároimat.

A tanító haragra lobbant és mikor a kis fiu legalább a papírosát kérte, odaugrott hozzá, egy kulcsal szájba ütötte. *Majd torkon ragadva rugdosni kezdte.* A kis fiu sírva ment haza az anyához aki könnyű testi sértés miatt fejelentést tett a tanító ellen a perlaki járásbírósnál, amely el is ítélte *öt napi fogházra és ötven korona pénzbűntetésre.* A nagykanizsai törvényszék a bűntűnbűntetést 120 korona pénzbűntetésre változtatta. *Csizmadia* semmisségi panaszszal élt a bűntűnbűntetést kizáró ok miatt, amennyiben a perlaki járásbírósnál, amely el is ítélte *öt napi fogházra és ötven korona pénzbűntetésre.* A nagykanizsai törvényszék a bűntűnbűntetést 120 korona pénzbűntetésre változtatta. *Csizmadia* semmisségi panaszszal élt a bűntűnbűntetést kizáró ok miatt, amennyiben a perlaki járásbírósnál, amely el is ítélte *öt napi fogházra és ötven korona pénzbűntetésre.*

Az ékszer-üzletben.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 18.

Mailot Irma, az a csinos, fiatal leány, ki ma vőlegényével együtt a vádoltok padján űlt, igazóan érdekes bűntűnyí alany. 22.000 korona értékű ékszerű lopott a gazdájától csak azért, hogy egy léha, korhely írárt, ki még házasságot is csak immel-ámmal ígért neki, jól tarison. Nem is kérdezte, hogy a gavaléria s *Schmidt János* fuvaros hová teszi a lopott áruk ből származó pénzt. Vakmerően lopta meg gazdáját, *Kriegler György* Károly-körtű ékszerész és bebunyit s. emmel adta oda a pénzt *Schmidtnek*. Az ember nem képes megérteni, hogy ennyi naivság hogy íér össze ennyi romlottsággal. Ezt a rejtélyt a mai íő tárgyalás sem derítette ki. Pedig *Mailot Irma* töredelmesen vallott, nem kezdőzte a bűnét egy szóval sem. Elmondta, hogy igenis lopott. Nem a nyomoruság kényszerítette, hanem a *Schmidt János* rábeszélése. Mintta csak azt mondta volna: ilyen csekélységet nem tudtam tőle megtagadni. Ezt is szere emnek nevezte. Arról nem tudott felvilágosítást adni, hogy *Schmidt* mit csinált a pénzzel. Elkűttötte, ivott, íőversenyzett és járta az éji mulatókat.

És ez így tartott, míg rajta nem vesztettek. A szerelmeseik ma a tárgyaló-teremben látták egymást viszont. A törvényszék *Mailot* írmát íőpásért, a gavalíért orgazdasáért vonta íőlelősségre. Az íő íőtanácsban *Bakonyi* bíró elűkűlt a vádat dr. *Keserű Lajos* képviselte. Védők dr. *Pollacek Sándor* és dr. *Gleichenmann*.

A tárgyalás kevés érdekességét nyűtott. *Mailot Irma* az elűkű kérdésre bűnűsnek mondja magát. Elmondja, hogy kűrbűlűlű négy esztendeje szolgált *Krieglernél* mint elűrasító. Az elűt a nénye volt ott, mikor pedig az íérjnez ment, ő foglalta el a helyét.

— Hogy jűttott arra a gondóatra, hogy meglopja a gazdáját? kérdezte az elűkű a vádítottat.

— *Schmidt* volt az oka.

— Hogyan?

— Neki adtam az első lopott gyűrűt.

— Mióta ismeri *Schmidt*et?

— Másfél esztendő óta.

— Mikor lett a menyasszonya?

— Karácsony elűt.

— Nos, mikor odaadta neki a gyűrűt, mondta neki, honnét való?

— Mondtam.

— Hát a második alkalommal mit vitt el?

— Arra már nem emlékszem.

— Mindent nem adott, amit elvitt?

— Mindent.

— Miért adta neki?

— Ha nálam maradt volna, otthon feltűnt volna.

— Megbeszéltek elűre, hogy mit íőgnak az ékszerrel csinálni?

— Nem beszűltük meg. Ō csak arra kért, hogy vigyázzak, hogy rajta ne érjenek a íőpáson.

— Hová tették a pénzt, amit a zálogházban kaptak?

— Ō kűttötte el, hogy mire, azt nem tudom.

— Mikor adta át neki a tárgyakat?

— Amikor elűjtöttem az üzletbe.

— Szűksége volt önnek arra, hogy a máséhoz nyűljon?

— Nem volt rá szűkségem.

— A zálogcűdűlak szerint 11.500 koronát kaptak. Nem mondta *Schmidt*, hogy mit vett ezen a pénzen?

— Mondta egyszer, hogy kocsit, lovat vett, a többit elmulatta, vagy a íőversenyen vesztette el.

— Mondta *Schmidt*, hogy szerezzen annyit, amennyit csak tud?

— Azt mondta, hogy szeretne önálló lenni.

— Talán ahhoz kűttötte, hogy elveszi magát?

— Azt éppen nem mondta.

— Akkor mért nem vette el magát elűbb?

— Az édesanyám nem engedte.

— Miért?

— Mert sokat lompolt.

Hogy tudta ezeket a tárgyakat feltűnés nélkül elvinni?

— Az ékszerék rendezése közben tűntettem el hol egy gyűrűt, hol egy láncot vagy más ékszer.

Sokkal silányabban viselkedett *Schmidt János*, ki a bűnét szeretőjének a terhére igyekszik rűni. Ezen elű egy kűsít meg is rágalmazta azt a leányt, ki miatta esett bűnűbe. Azt mondta hogy kikapós volt, s hogy a íőpott pénzt mind rá kűttötte.

A kiballigatott tanuk csak lényegtelen kűrűlműnyekrűl tudnak felvilágosítást adni.

A tárgyalás további íőlvámán a kárvallott ékszerész visszavonta panaszát *Mailot* írmával szemben, amire megsűntettek az elűjárás t a leány dolgában. Kedvesét, *Schmidt Jánost* azonban másfél évi bűrtűnűre íőtite a törvényszék orgazdasáért.

SPORT.

•• **Bécsi íőversenyek.** A Nil Desperandum-verseny és a Verneuil handikap kűre csoportosulnak a íreudenauai turf hoinapi eseményei. Mind a két nagy verseny kűtéveseknek szól s kűrűlbűlű mind a kűttűrt egyíformán jó klasszis íog ezumal is mérkűzni. A Nil Desperandum-verseny résztvevűi sorában találjuk a nagyon kűtartónak bizonyult *Hans Heilingot*, a Derby-lónak tartott *Originalt*, a sebes *Pumust* és *Lodicuort*. A kűzdelmet elűreláthatólag *Hans Heiling* vívja ki *Original*nal, megíőpetést legíőlebb *Lodicuor* okozhat. A Verneuil-handikap már sokkal nehezebb dolog. Ít a súlyelosztás olyan kűtűnűnűnű sikerűlt, hogy a fogadó kűrűlelű beíőszűlhetnek a chauceok kiszámításába. Kedvező a terhe *Faixnek*, *Lebaudernek* és *Vestal Virginnek*. Valószínű, hogy kűzűlűk íőg a gyűztes kűkerűlni. A többi versenyek tekintetűben csak az alábbi típekre utalunk.

I. *Montezuma*—*Booky*.

II. *Hans Heiling*—*Springer* istálló.

III. *Faix*—*Lebauder*—*Vestal Virgin*.

IV. *Babám*—*Lidictrip*.

V. *Karmester*.

VI. *Kosmopolit*—*Kigrídic*.

VII. *Ponytásy*—*Sári* volt a neve.

•• **A bécsi íőversenyek eredményét** ezuttal is, minden más orgánomtól megíőve, a Telefon Hírmondó utján tudhatja meg a sportkűzűnség, mert a Telefon Hírmondó kűkűldött tudósítója két futamomkint telefon-értesítést ad a Freudenauai íő versenyek íőlejárásrűl. Így az első két futam eredményét már delűtán fél 4 órakor, az első négy verseny eredményét fél 5 és az összeszedményt 6 óra tájban íőlelvasva. Minden versenyeredmény íőlelvasására kűzteszer *riadójelűl* hívja fel elűzűtűtű íőlyeműt a beszélő újság.

Nyílttér.

Egyéves önkéntesek
legjobban és legolcsóbban szerethetik be felszereléseiket az eddigies ismert

BLUM ÉS TARSA
szereb kir. udvári szállító és 6 os. és kir. Fennige József íőberceg udvári szállító cég

BUDAPEST, SÜTŐ-UTCA 2.
Szervita-ter sarok.

Sorozókűteleseknek íőlváműnymintákkal ellátott árjegyzűkűnűket díjmentesen kűldűk és felvilágosítűkkel szűvesen szűgűlűnk.

ÜVEGKÉSZLETEK a legolcsóbb és legfinomabb kivitelben minden árban.

TŰKROK velencei, francia és angol kivitelben, falra, kandalló íőlű és tolette-asztalra.

CSILLAROK üveg- és bronz-kivitelben, villanyra és légszűzre.

Régi csillárok átalakítása.

GIERGL HENRIK
Budapest, IV., Váci-utca 12. Telefon 10—90.

(Az e rovat alatt kűzűlűtűknek sem tartaműrt, sem alakjűrt nem íőlelűs a szerkesztűség.)

Legujabb.

Compiègneban.

Compiègne, szeptember 18.

Az orosz himnusz és a Marseillaise hangjainál a ágyuk dörgése között robogott be este 8 órakor az orosz cári párt és Loubet elnököt hozó különvonat. Az elnök bemutatta a cárnak Compiègne polgármesterét, Chovel szenátorát, továbbá Oise-megye szenátorait és képviselőit és a fogadásra megjelent más előkelőségeket. A cár kezét fogott Chovel szenátorral, aki az összes hatóságok nevében üdvözölte a cárt és megkérte a nagy szövetséges nemzet hatalmas uralkodóját, hogy fogadja szívesen a legészín-tébb érzelmek kifejezését. Azután Loubet elnököt üdvözölte a polgármester, majd a lakosság nevében avarfűvet adott át a cárnak az orosz császári címmel és Compiègne város címerével díszített ezüstvázában, arra kérve a cárnt, fogadja szívesen ezt az emléket, amely Compiègne régi erdejéből való. Végül szerencsőt kívánt a cárnak és mindazoknak, akiket szeret. A cárné nyájasan mondott köszönetet az ajándékért. A cári pár fél 9 órakor érkezett a compiégnei kastélyba.

TÁVIRATOK.

A római horvát kollégium.

Róma, szeptember 18. A *Tribuna* jelentése szerint Pázmán rektor be fogja pörölni Susca kormánybiztot, aki a San Girolamo-kollégiumot birtokába vette.

A kínai német csapatok.

London, szeptember 18. A *Times*nak jelentik Sanghajból: Német forrásból érkezett hírek szerint a santungi kormányzó mindama német csapatok visszavonását követelte, amelyek a kiáo-csani kerületen kívül vannak. A német kormányzó megtagadta a kívánság teljesítését s Pekingbe utazott a ügy rendezése végett.

A délafrikai háború.

London, szeptember 18. Tegnapelőtt óta a délafrikai angol hadsereg parancsnokai végrehajtják a *Kitchener* proklamációjában foglalt rendszabályokat a barcoló boerok ellen. A boer hadifoglyokkal úgy bánnak, mint a lázadókkal szokás, és vagyonukat elkobozzák.

Pretóriai jelentés szerint a Fokföldön nőttön nő a főlkélok száma.

A Leipziger Bank csődmérlege.

Lipose, szeptember 18. A *Leipziger Bank* tömeggondnoka ma tette közzé a szeptember 10-én kelt csődmérleget, amely szerint a hiányzó összeg 48,301.005 márka. A mérleghez mellékelte magyarázó jegyzetekben a tömeggondnok azt a nézetét fejezi ki, hogy a csődeljárás eredményeképp az elsőbbségi joggal nem bíró hitelezők valószínűleg körülbelül 50%-ot fognak kapni beletudva azokat a követeléseket is, amelyekkel a csődtömeg az ugynevezett törkölyművek értékesítése és a volt igazgatóság és felügyelő-bizottság elleni kártérítési követelések érvényesítése után még gyarapodni fog. Erre nézve azonban egyelőre számszerű adatok nem közölhetők.

A délamerikai zavarok.

Colon, szeptember 18. A *Pinson* cirkálóhajó, mely ide visszaérkezett, azt a hírt hozta, hogy a kolumbiai kormánycsapatok e hó 14-én Bocas del Toro mellett teljesen szétverték a liberálisok hadát és több ágyút és lövészert vettek el tőlük. *Gruzo* ezredes oszlokokon és gőzhajókon 800 emberrel közeledett a szigethez, majd észrevétlenül több helyen partraszállt és egyszerre előlről és hátulról támadta meg a főlkélokét. Kemény harc fejlődött ki, amelyben 30 főlkélok elesett vagy megsebesült és 40 fogságba esett. A többi elmenekült. A kormánycsapatok vesztesége 31 halott és négy sebesült volt.

Kölgazdasági táviratok.

London, szeptember 17. (*Gabonapiac.*) Tengeri és liszt 6 p.-vel drágább. Buza (gabonapiac). Az irányzat szilárd. Városi liszt — sp. Repceolaj 26 sh. 9 p. Tengeri — sh. — p. Behozatal: buza 10,000, árpa 32,000, zab 100,000 qu. Az idő borus.

Bécs, szeptember 18. (*A Budapesti Napló telefonjelentése.*) A kedvezőtlen tengeritermésről szóló jelentések alapján a newyorki piacon a tengeriarak meg lehetőségen javultak s ez áremelkedésben lényegesen részesedett buza is, de a jelentések nem voltak képesek az itteni piacot élénkebb tevékenységre hangolni, aminthogy az irányzat lényeg nem erősödött meg. Különösen buza volt elhanyagolva s e cikk zárlatkor

megmaradt tegnap esti árfolyamán. Buza tavaszra 8,45—8,46—8,45, rozs őszre 7,07—7,08, rozs tavaszra 7,86, zab őszre 6,79—6,80, zab tavaszra 7,17—7,19, tengeri szeptember—októberre 5,42—5,43, tengeri május—júniusra 5,43—5,44, buza őszre 7,95—7,96, repce augusztus—szeptemberre 14.—14,10 korona. A készárúk piacán búzabán elvélve néhány kötés fordult elő. Így eladtott: 76 kg. 7,85 K. és 77-5 kg. 7,45 K. Verebélből, 77-5 kg. 7,75 K. Wartbergből. Zárlatkor maradtak: buza őszre 7,24, buza tavaszra 8,43, rozs őszre 7,67, rozs tavaszra 7,84—7,85 korona.

New York, szeptember 18. (*Terményföldes.*) (*Zárlat.*) *Gyapot:* New Yorkban helyben 8,5/8 (8,5/8), szept.-re 7,78 (7,78). Decemberre 7,75 (7,78). New-Orleansban helyben 8,5/8 (8,5/8). — *Petroleum:* Stand white New Yorkban 7,50 (7,50). Stand white Philadelphában 7,45 (7,45). Refined in Cases 8,60 (8,50). Credit Balances at Oil City 1,25 (1,25). — *Zsír:* Western steam 10,15 (10,05). Rohe és Brothers 10,40 (10,25). — *Tengeri irányzata tartott.* — Szept.-re 63,3/4 (65,3/4). Decemberre 63,3/4 (65,3/4). — Májusra 64,3/4 (66,3/4). — *Buza irányzata tartott.* — Páros őszi helyben 76,3/4 (77,3/4). Szeptemberre 74,3/4 (75,3/4). Októberre — (75,—). Dec.-re 76,3/4 (77,3/4). Májusra 80,— (80,3/4). Gabona szállítási díja Liverpoolba —,3/4 (—,3/4). — *Kétsz:* air Rio 7. sz. 5,3/8 (5,3/8). Szept.-re 4,85 (4,80). Decemberre 5,10 (5,05). — *Liszt:* Spring Wheat cears 2,80 (2,80). — *Cukor:* 3,1/4 (3,1/4). — *Őn:* 25,25 (25,42). — *Réz:* 18,3/4 (18,3/4). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, szeptember 18. (*Terményföldes.*) (*Zárlat.*): *Buza irányzata tartott.* Szept.-re 68,3/4 (69,3/4). Dec.-re 71,— (71,3/4). *Tengeri irányzata igen tartott.* — Szept.-re 58,3/4 (58,3/4). — *Zsír:* Szeptemberre 9,80 (9,67). — Októberre 9,70 (9,65). — *Szalonna short cear* 9,30 (9,35). — *Sertészs:* Szeptemberre 14,80 (14,82). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

J-r. *Kapuvár.* Lehet beiratkozni mind a két szakra, de az egyikre csak mint rendkívüli hallgató. Haszna az ilyen studiumnak nincs, mert az alaposág rovására megy a kettős elolgoatltság. A kérdezett drámát még nem adták elő. Arról a német könyvről csak a németországi kiadók adhatnak biztos felvilágosítást. A címeket Párisban és Prágában tudhatja csak meg. A fordításra a tulajdonos, valamely párisi színház-ügynökség adhat jogot. Megjelent, forduljon a kiadó Singer és Wolner céghez (Andrássy-ut 10.)

Előzetes tá. 1. Bizalmasok között megengedhető az a megszólítás. 2. Látogatás, amely valaminek a viszonzása.

Szabolcs. 1. Okvetlenül gyógykezeltetnie kell magát. 2. Az információ K-ről helytelen. 3. Látogasson el a klinikára, ott ki van írva.

K. E. Azon a környéken nem ismerünk magániskolát. Legjobb, ha a kerületi előjárásnál tudakozódik.

Kávés. *Alba.* 1. Ezidő szerint Budapesten van. 2. VII. Rózsa-utca 57. szám. 3. M. kir. postatakarékpénztár, Széchenyi-utca 2.

T. S. A kérvény az állami gépgyárak igazgatóságához (X. Kőbányai-ut 19—21—23. sz. a.) intézendő. Mellékelni kell a születési, orvosi és tanulmányi bizonyítványokat.

G. P. A pályázatokat a Budapesti Közlöny hozza. Kiadóhivatala VIII. ker., Kerepesi-ut 54. szám alatt van.

J. R. Budapest. A Bölcsészek Segítő-Egyesülete közvetít ezeket az állásokat, egyébként kiserje figyelemmel hirdetési rovatuunkat.

H. I. Csak annyit tudunk, hogy Párisban tartózkodik. 2. Franciaul. 3. A részletekre vonatkozólag csak ő adhat felvilágosítást.

F. M. Székesfehérvár. Kezdje meg, aztán lehet szó a végleges megbízatról.

N. G. (*Állami tisztviselő felesége.*) A családi pótlékról szóló zápezem megírott cikkében megvan lényegében a második főszólalása, ezért az utóbbit nem közöltük.

V. Gy. Nagy-Boeskö. Sürgesse meg az iparhatóságna az ügy elintézését. A dolog a nyilvánosság elé való hozatára csak abban az esetben alkalmas, ha a konkrét mulasztás egyébként nem orvosolható. Más esetben inkább árthat az ügynek.

W. B. Pakrácz. A kiadóhivatal elintézte.

Versekről.

Többeknek szól az első üzenetünk. Azoknak, akiknek a verseiről elég megokolás nélkül annyit, hogy: nem közölhetők. Ebbe a sorozatba ezek tartoznak:

R. S. (Panasz), F. F. (Bucsu), L. V. (Emlékezés), R. K. (Mi vagyok?), H. A. (Tanács), B. E. (F. bácsi), G. B. (Messziről stb.), K. A. (Fordítások), X. Y. (Bolgóság), B. P. (Fordítások), S. (Augusztusi strófiák), R. K. (Reménytelen), B. J. (Kis pacirta), L. A. (Dal), P. Gy. (Angol-boer), H. A. (Katica), Z. L. (Honfibus), D. J. (Nemezis), D. I. (Háborog...), *Próba R. J.* (Dalaimbó), B. L. (Ha majd...), *Hít, Cz. V.* (Flirt...), Léva, O. J. (Emlék), F. J. (Boerok hőse), K. J. (Emlékszel...), K. A. Sz. A. (Akác...), E. E. (G-z), Z. L. (Ha meghalok...), K. B. (Körös partján...)

stb.), M. Sz. (M—...), B. (Az igazi szerelem), S. J. (Szerelom), R. C. (Mi lehet...), *Előfizető huga.* B. K. (Szellemehez), F. B. (A dal), *Egyedül.* M. J. (Filozófiéma), P—L. (A sorshoz), B. G. (Ha majd...), L. K. (Üdvözlöt), B. M. (Volt egyszer...), G. P. (Üdvözlöt), H. J. (Keressem...), G. L. (Egyik...), Sz. L. (S...), de J. (Gondolatom), Kuruc, R. A. (Elégia), W. J. (Ha csak...), V. S. (Panasz), Leopárd, L. B. (Tompóra), K. J. (Bucsuunk), T. G. E. (Parányi...), R. R. (Hantól stb.), B. E. (Szeretsz-e...), Sz. A. (A távolból), S. J. (Árnyak), D. A. Z. (Királyné), A. P. (Dalaim stb.), V. K. (It a földön...), K. A. (Az irigylet sors.), *Csángó, Sz. J.* (Te meg én...), L. M. (Levél), M. J. (Szilágyi), M. A. (Üzenet stb.), E. Gy. (Népdal), M. Gy. (Két találkozás), P. L. G. (Választás), D. J. (Nyilatkozat), S. Ó. (M—hoz), B. L. (Isten veled stb.), P. D. (Carola), M. N. (Az erdőben), S. J. (Szívem hurja stb.), D. S. (A férjek stb.), H. J. (A szabadság kenyere), — y. (Hangulat)

Huszónéhrom verset kaptunk Makai Emil halála alkalmából. A kedves emléktől költő megérdemli, hogy kegyeletesen őrizzük iránta érzett szeretetünket. A róla szóló verseket ezért nem közöltük. — F. Budapest. Nagy erénye az egyszerűség, kár, hogy a formája nem gondosabb. — J. S. A sok között nincs egyetlenegy vers sem, annál több félmult és ván — vén. — B. B. Gyöngye tündöcs. — S. J. A „Megelégedés” című tehetséget sejtet. — *Névtelen.* Bölcs dolog, követséres méltó példa a zengeményre.

Nem merem nevem addig megmondani, Mig verseimet az újság nem fogja közölni, Díjazást én Önöktől nem kérek... Mert én versfaragás nélkül is megélek.

Éljen soká! Versfaragással vagy a nélkül, de a nevént merje megmondani! — H. Ó. Ilyen vallo-mások közben ásit az ideál. — F. M. Bonne van az egész mitológia s minden anti-poezis. — L. M. Kalendáriumos költészet. — B-g. Nagy örömlünkre szolgál, hogy szeptember elején a tavasz kelleméről zeng, reméljük, hogy márciusban néhány kedves őszi hangulatot küld. — V. Zs. *Hajdu Bösörmény.* Valamennyi nemes hevílet megnyilatkozása, de ezt a zsánert nem kultiváljuk. — *Szírén.* A „Ne higgy a világnak”... kezdetű kedves, a hibái sokkal kisebbek, mint a másik kedvő. — R. Gy. Meleg szív dobbanása. De próza. — L. S. Az utolsó két sor tulságosan önző szint ad a kis alkotásnak. A korrekтура, amelyet utólag küldött, nem javít rajta. — M. T. Bécsből ilyen verseket — az 1867: XII. 63. § értelmében — tilos küldeni. — *Mysotos.* A két első strófa valóban szép, kár hogy a harmadik kinosan dőcög. — *Komédiás.* Miért küldi lantja zsengéit? Mi várhattunk volna még. — K. Gy. Szeptember 21-iken kezdődik az ősz. Ha várt volna három hétig, legalább aktuális versre provokálhatott volna lesújtó kritikát. — *Jámbor Misi.* Ez a zsáner sokkal több finomságot kíván. — B. A. (Kolozsvár.) Válogatunk belőlük. — Sz. Z. Ugy látszik, tud fordítani, kár hogy nem rövidebb poemát választott. A kis dalt közöljük. — K. F. Biztató kezdet, próbálkozók mégis más zsánerral, mert ezt nem kultiváljuk. — W. B. Szerencsére tizenegy éves, egy évtizedig még várhat tehát. — *Lengyel.* Rendelkezze a kéziratral, pár napig megőrizzük. — *Antoniette.* Erdemes arra, hogy gondosan kijavítsa. — V. I. Ime, egy strófat átadunk a halhatatlanságnak:

De nem szabad meg rá pillantanom

mert a nénye mindig lessen.

Nem megaj néni te szigorú néni

majt foksz te is még elmení.

D. I. (Temesvár.) Válogatunk belőlük. — K-z. Rettenetes ambíció! Ön középszerű költő akar lenni, mert érzi, hogy „a szárnyai magának nem röptük”. Es kérdezi, hogy a középszerű költőnek mi a „tenődjé”, ha érvényesülni akar. Ime Horatius ezt mondja a középszerű költőkről: — „Idősebb testvér, ámbar atyád szava jóra vezet és magadnak is van eszed hozzá, mindamellét jegyezd meg jól, hogy bizonyos dolgokban meg van engedve a középszerűség és a türhetőség, például a középszerű jogtudós és ügyvéd nem hasonlíthat a tudós Messaliához és nem tud annyit Cascellius Aulus, de mégis érvényesül: ellenben költő középszerű se az emberek se az istenek ítélete szerint nem lehet, a könyv-kirakó oszlopok se engedik ezt. Valamint a terített asztal rossz zene, avas kenőcs s a szardiniai mézzel kevert mák sérti, mivel a lakoma ezek nélkül is el lehetett volna s így a gyönyörökötletésre született és alkotott költemények, ha egy kicsit alább hagynak a tökéletességtől, akkor egyenesen a mélységbe zuhanak. Aki nem tud játszani, az távol áll Mars mezejétől, aki járatlan a labda, korong és karika hajtásban, az megnyugszik, nehogy a nagyszámú tömeg kacagására fakadjon!” A középszerű költészet receptjét Horatius ez itésee alapján elkészítheti. De a költeményeit ne küldje be. — Y. J. Formás, de sablon. Sz. J. Ez a fordítás nem sikerült. — K. P. R. Kezdetnek biztató.

KÜLÖNFÉLEK.

Kálvária.

Bejárom mind a helyeket,
Hol boldogságban egyesülünk;
S hol most kietlen szenvedés
Marcangoló emlékek fogadnak.
Bejárom mind e helyeket
És elsiratlak százszor újra.
Ez az én gyász-kálváriám,
Amelyet értek járok, értek,
Mint őstanyáját a kísértet,
Mint a rab lelke — börtönét,
Miért teszem? A bánatért,
Amely utánad itt maradt,
Hogy azt szeressem te helyetted.
Miért teszem? Mert enyhülést ad,
Mert boldogít e gyászos út;
Mert jobb szenvedni és szeretni;
Jobb emlékezni, mint feledni.

Zempléni Árpád.

George Sand első munkája.

George Sand emlékének felújítására a párisi Figaro az alábbi novellát közli, amely a híres író első műve volt. A Figaronan ezéltt hetven évvel jelent meg legelőször.

Jean Jacques egy fehérre meszelt, zöld zsugateres házaokkáért áhított. Önök, nemde, nem igen rajongának a zsugaterérekért? A zöld színt pedig csak olyan valaminek ismerik, amit egy árval kapcsolatban a boltosnál vásárolhatnak. De hiszen mindenki a maga képzeletében más-más ideáért rajong. Így Jean Jacquesnak szíve egy magányos kis malomért vert. De miért kívánt meg éppen egy csöndesen zugó-bugó malmot? Azért, mert a malom kis patakoska mellett fekszik, a patak mellett pedig bársonyos rét terül el, amely telve van fehér- és sárgaszínű irisz-virágokkal; a hosszú, terjedelmes levelek tövében meg a fűrge nádveréb magának nyugalmas fészket. A csobogó patak mentén fiatal, üde arcú pásztorleánykák heverésznek le a harmatos fűbe és formás lábaikat a legszüesebb szeméremmel áztatják a csillogó habokban. Amott a karsu nyárták ezüstös leveleit szeliden megrezgetteti a susogó szellő és a fűzák szomorú lombja busan hanyatlak át a sima víz tükre. A vékony galyakról lecsüngő hosszukás leveleket szerelmesen csókolgatja a tovarohanó patak árja.

A mezők és a rigó fűtjétől visszhangzó berkek lányai hasonlóak az aranyzárnó röpke tündérekhez. Karsu derekukat himzett mellényke fedi, amely fölül csöbösen szétnyílik és szabadon hagyja a fehér patyolatot, amely hasonló a feslő virág-bimbó szirmaihoz. Termetük leuge és hajlékonyan ruganyos, mint a karsu Taglioné. A patak vizében

vöröspettyes pisztrángok fióankolnak és inoselkedve pedzik a hosszú horognyélről alácsüngő hamis csalátket.

Az ő kis malmát tehát odakívánja egy távolesó falucska szomszédságába, amelynek környéke az emberek nagy tömegének kíváncsisága elől örökre el van zárva. Széles, oszónes völgyben óhajta hajlékát, egy szelid patakoska partján, amelyet nem igen ismer senkisé, talán a kicsinyke Creuse vagy talán az Igneraie mentén. A közelben pedig zöld pázsittal takart domboska emelkedék, amelyre keskeny, fehérkavicsos ösvény vezessen. Mint valami ezüst iv fonja át a lejtőt és a rajta haladót gyorsabb, élénkebb menésre, gyöngye szaladásra bírja. A fehér mészkőből emelt falat szőlőlinda fussa be és a zöld levelek mögöl mosolyogva tekintsenek elő a vadrózsának hamvas virágai.

Amott, arra a karsu fabídra szeretne estéinkint leheverészni, hogy tanuja legyen a csobogó viz rezgésének, hogy lássa a togas lapátkerekeket, amely csapkodva paskolja a patak vizét és azt ezer és ezer csillogó rojtú oszlatja. Az örökös mozgás mintha titkos gondolatokat, rejtett érzelmekeket foglalna magában és minden egyes fordulattal mintha újból élénk tárná a titokteljes változatokat. Mintha az élet örökös fordulatai tűnnének élénk és képzeletünk gyors körforgásában mi is ahhoz a ponthoz érünk, ahonnan kiindultunk. A nemzetek civilizációja, a hatalmasok hódítása, az erkölcsök nemessége, a hőbortos divatáramlatok és előítéletek szeszélyei ugy bolyongnak ez örökös forgás láttára képzeletünk egén, mint a világitör ködös végtelenjében tovarohanó csillagtest.

Az ember születik, felnő, munkálkodik, fárad és könnyeket hullat. A szenvedélyek, az élethivatás elragadják és horgat, forog a nagy árban, míg végre visszaesik a gyermekies naivtétlenség meddő szférájába.

A politikai életben a mozgékonyágnak ez a robotolása izgatja az embereket, míg végre egészen belefáradnak. Izagatok van malmot építsetek magatoknak. Utánaoztak azt az okos asszonyt, aki még mindig élénk emlékezetünkben van és aki elhagyva a rohanva siető élet mozgalmasságát, egyszerű molnárnővé lett. A keréknél szabályos csapokdása szeliden elringatja fáradt gondolatait. Arca felvidul a szomszédok kacajára, látván a tovarépülő galambokat, a vízben uszkáló kis sárgapelyhű réceket, amelyek hápogva követik anyjukat. Tegyetek ugy, mint ő és a vizeses suttogása mellett nemesítétek fáradt lelkeketek azon a helyen, ahol a patak vize csöndesen csobog és ahol a fűzálakon mint csillogó gyöngyszemek rezegnek a malomkerék által tovaröpített ragyogó harmatcseppek.

Ha megátjátok a megnyerő külsejű, telitidomu molnárnőt, szívetekben valami érző hű remeg meg. Lépjétek át ennek a csöndes szentélynek küszöbét,

ahol a tiszta boldogság honol s amely vendégszeretőleg hívogat magához.

Szeretitek-e a frissen sült turós lepényt? Meg akarjátok-e izlelni a zsiros kásában főtt ürüombot? Üljetek le csak egy pillanatra bár a kis molnárosalád közé és még ha püspökök lennétek is, irigyelni fogjátok a molnárt, mert boldogság tanyája a — malom.

— Az angol király patikája. Egy londoni újság érdekes dolgokat ír arról a gyógyszertrórról, amely az angol király és családja részére készíti a gyógyszerkeket. Természetes, hogy nehéz és telelősségteljes a király patikárusának lenni. Első sorban is az anyagok tisztaságára fordítják a legnagyobb gondot. Két megbízható vegyésznek a gondja hogy erre felügyeljen. Ha az anyagok tisztaságát konstátálták akkor beszállítják ezeket az anyagokat a gyógyszertróba, ahol minden egyes gyógyszertró egy üvegszerkevénybe helyeznek el, ahol minden egyes folyadékknak és fűszernek külön rekesze van. Minden egyes rekesznek külön zára van. A gyógyszertró elcsérőse tehát teljesen ki van zárva. Az orvos az udvari gyógyszertróba a receptet kétszeresen elzárt börtáskában küldi egy megbízható udvari szolgálóval. A börtáska két záróahoz egy-egy udvari gyógyszertrónek kulcsa van, tehát csak közösen nyithatják fel. A rendelvényt bevezetik a receptkönyvbe. A gyógyszertró sohasem egy gyógyszertró készíti el, hanem mindig kettő. Mind a ketten aláírják a receptet. A gyógyszertró üvegtró vagy dobozára egy etikettet ragasztanak, amelyet a két gyógyszertró szintén aláír. A gyógyszertró kétszeresen elzárt börtáskában küldik az orvosnak. A királyi család mindegyik tagjának külön receptkönyve van és ezeket is elzárva tartják. A börtáskához, amelyben a gyógyszertrókat küldik, a királyi család minden egyes tagjának külön kulcsa van, úgy hogy az csak a páciens által vagy a jelenlétében nyitható fel. Még a vizet is tolyton vegyésztró vizsgálik és a gyógyszertrótró elzártan küldik az udvarnak.

— Fialat leány mint remete. Egy fiatal leány, aki két hete él földél nélkül Aromaddy mellett, Skócia nyugati partvidékének egyik pusztá és magános helyén, mostanában élénk kíváncsiságot kelt a környék népei körében. Nagynehezen lehetett csak megtudni a nevét. Miss Margaret Mac Dongallnak hívják a remete-kisasszonyt, de ez aztán minden, amit meg lehetett tudni róla. Minden kísérlete, hogy származását és multját megtudják tőle, mély hallgatással felel. Sem pénzt, sem élelmiszert nem akar elfogadni. A pázsiton alszik s halakból és bogyókból táplálkozik. Egyszerűen, de csinosan van öltözve, jól neveltnek és igen intelligensnek látszik. Körülbelül huszonegyszendős lehet. Alakja s arca szép és különösen vonzó; dus barna haja kibontva hull le vállaira. Hogy meddig szándékozik

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(8)

— Hát ha mindenáron kell, megyek. De azt mondhatom, hogy még a tulajdon bogláros öved se tudna megvisszaszítani.

— Tiéd lesz az övem.

— Tartsd meg az övedet és tarts meg engem is!

— Ne teketóriázzunk. Holnap reggel indulsz Csehrinbe, s onnan futva mégy Roslogiba. Arról, hogy én milyen veszedelemben forgok, egy szót sem szabad szólnod. Itt van pénz, a levelet reggel megkapod.

Rzendianan zokogva karolta át Skrzetuski tórdét.

— Gazdám, édes gazdám, hát utólszor látlak?

— Az isten kezében van a sorsom. Menj, pihend ki magadat és Roslogiban vidám legyen az arcod!

Skrzetuski magára maradt. Könnyes szemekkel írta meg levelét, aztán ájtatos imádsággal istennek ajánlotta a lelkét. Már hajnalodott. A keletnek fekvő ablakon át rózsás sugarak villantak be a szobába, ébresztőt fújtak künn a sáncokon és Grodsicki maga jött jelenteni, hogy a csónakok készen állanak.

— Isten nevében, induljunk hát, — mondta Skrzetuski.

Mint a feskék, úgy siklottak a fűrge sajkák a vizen, inbolygó hátukon a merész lovaggal. A megdagadt folyó keresztül emelte őket a sziklás zátonyokon s nemsokára a nienasziti örvények fehérlették előttük. Itt partraszálltak s a száronzon vontatták tovább a sajkákat, ami kemény munka volt s rendszeren egy nap is beletelt, míg a hajó-

ható vízhez értek. Elő lényt egyet sem láttak, más csónak pedig mostanában nem juthatott erre át, mert Grodsicki Kudak előtt valamennyit feltartóztatta s a csöndet csak a sziklához csapódó hullámok verték föl. Míg a legénység a csónakokkal vesződt, Skrzetuski borzalmas gyönyörűséggel nézte a vidék csodáit. A folyam medrét egész szélességében hét hatalmas sziklásánc szelte keresztül, sorjában egymás mögött. Magasan kiemelkedtek a vízből, feketén meredeztek s lyukakat, hosszú nyílásokat, helyenként egész kapukat téptek ki rajtuk az örökösen harcos hullámcsapás. A folyó hatalmas víztömegei egész súlyukkal nekirohantak a szikláknak, magasarra fölépázták s harsogva, fehér tajtékat szórva, susstorgón buzogva hullottak alá.

Percenként megújult az ostrom, főlágaskodtak a hullámok, mint akadály előtt a paripa, aztán örvénylőn keringtek, mardosták a sziklát, amely állt keményen, megtörve, csatokra tépve, visszaverve a hullámot s ez végül megcsöndesült s mint a halálra fárasztott, úzóit vad menekült el, keresztüllopózva apró csikokban a kőszáncok hasadékaiban, nyílásain. Mintha száz ágyu torka bömblött volna, oly csattanás hallatszott néha s mint a farkasok üvöltözése. Ugy zuhogott a víz és mindenik sánc előtt megújult ez a rettenetes küzdelem. Madarak kerengtek az örvények fölött, a nép rossz szellemeknek hitte őket s keresztet vetett a látásukra. A legények babonás félelemmel nézték a vizet, s intették Skrzetuskit, hogy közel ne lépjen a ragadó árhoz, úgy mondták, hogy az örvénybe néző szeme elé rettenetes képek tárultak, amelyekből elveszthette esztét is. Árnnyak lengették onnan elő, amelyek maguk után esalták, hosszú, fekete karjokkal kísérteties határozás közben a mélységbe rántották. Soha ember nem járt itt a vizen, csak Bohunról daloltak a vak hegedűsök, hogy sajkájával keresztülvetett a sziklás sáncokon. Alkonyattájban végre megint hajózható vízhez értek, s a nap bucsuit intett feléjük, amikor csónakba szállottak. Itt ott kerengett még a víz, aztán azonban

sima volt a színe. Kucsakassia határán megbámulták a fehér kövekből emelt emléket, mely büszkén hirdette, hogy addig jutott el Jeremiás herceg s amelytől nem volt már mesze a Sies. Ejszaka azonban nem volt tanácsos belémerészkedni a csertomeliki utvesztőbe. Khortycánál tehát partraszálltak. Skrzetuski haszaltan keressett valakit, akit előre küldhessen hírd adni, hogy békes szándékkal, követi minőségben jön csupán. Mintha kihalt volna az egész vidék, pedig itt kellett volna állomásoznia az utolsó csapat kozák katonaságnak, amely a tatárok ellen volt szükséges védelem. Az egész szigeteket ugyan nem kutathatta föl utánok, mert jó mértföld széles volt a hely, de amennyire az őrszemei elballagtak, hírok sem volt. Visszamentek hát a partra kihuzott csónakok mellé, tüzeket gyújtottak s nyugodni, aludni tértek. Csak az örök voltak ébren és Skrzetuski, akit Kudak óta álmatlanság gyötört. Hideg verte, láz tépte s úgy hitte, hogy ez a láz téveszti meg a fület, mert csoszogó lépteket, mekegészterű, fojtottan susogó hangokat hallott. De egyszerre meggyőződött az ellenkezőről. Futva jött feléje az egyik ör.

— Uram, jönnék!

— Kik jönnék?

— Ugy látszik, hogy a rónaságbeliek. Lethettek vagy negyvenen.

— Verd föl az embereket. Gyujtsatok tüzet.

A kis csapat hamarosan fegyverben állott s a főllobogó tűz megvilágította a csónakokat s fénye visszahívta a többi őrt is. Most már közelebről hallatszott a lépések dobogása. Aztán megállottak a közeledők s fenyegető hangon kérdezte valaki.

— Ki az ott a parton?

— Kik vagytok ti? — kérdezte válasz helyett az őrmester.

— Felelj te kutya, vagy a puskám fog kérdezni.

(Folytatása következik.)

ezt az életet folytatni, senki sem tudja; a rendőrség és a papok kísérletei, melyekkel az élet fölhagyására akarták bírni, haragos ellenállásra találtak nála. Amde a viharok, melyeknek a partvidék érsze östjában ki van téve, mindennap megkezdődhetnek s akkor ehetően lesz továbbra is ott élnie. A környék népe természetesen máris csodás legendakörrel vette körül a szép ismeretlen alakját. A remete-kisasszony nemcsak angolul és franciául beszél egész folyékonyan, hanem ezeken kívül még több idegen nyelven is. Több ízben lefotografálták, de csodálatosképpen egyik kép sem hasonlít a másikhoz. Egyáltalán nagyon különböző hatást tesz a szemlélőre. Van, aki huszonegy évesnek mondja, míg mások éppen kétszer annyinak nézik.

— Egy nagy színész. A komikus szerepek híres személyesítője, Lassouche, most hetvenhárom éves korában újra visszatér a színpadra. Nagy újság ez Párisban, amely az ottani színházi körökben óriási leütést kelt. A hirt eleinte el sem akarták hinni. De az öreg színész maga is megerősítette.

Igen, — mondta egy újságíróknak, aki fölkereste — csakugyan játszom a Variété új darabjában. L'on revient toujours... Mindenesetre csak egy epizód szerepem lesz a darabban...

Am az ily epizód szerepekben teremtette meg Lassouche az ő ellenállhatatlanul komikus típusait, amelyek gyakran gyöngébb darabot is sikerre segítettek. Az ő mulatságos ötletei, vidám mókái kifogyhatatlannak látszottak.

Hogy tanulmányozza ön a szerepeit? — kérdezte az újságíró.

A darab elolvasása után nyomban néhány ceruzavonással vázlatot készíték az általam bemutatandó alakról. Ime, nézze...

Az öreg komikus lapozgatni kezdett az előtte heverő papirostömegben s megmutogatta egymásután az ő legjobb figuráinak tréfás silhouetteit.

— Ez volt a szisztémám, — mondta. Szívesen rajzoltattam. Kávéházban, páholyban, odahaza mindig skizetteket csináltam, mihelyt egy pernyi időm volt. Van egy albumom, abba rajzoltattam bele azokat az alakokat, amelyekkel utcan vagy színházban megfigyeltem. És ezek a vázlatok gyakran szolgálták modellül nekem. Az én alakjaim, ha néha valószínűtlenneknek is látszottak, mindig élethűek voltak, ha mindjárt több individualitás groteskségeit egyesítették is egy figurában.

Lassouche most dolgozik a memoárjain, amelyek tömve vannak adomákkal egy eseményekben gazdag színésszpályán eltöltött életből.

— A világ minden részéből. Minden héten 20 ezer dollár értékű őrgepeket szállítanak az Egyesült Államok Angliába.

A Szajna folyamon az elmúlt évben 50.048 hajó 27 millió utast és tíz millió tonnányi teherátut szállított.

A japán parlament tagjai közül foglalkozásra nézve van 160 főművelő, 23 ügyvéd, 26 kézműves. 3 orvos, 12 hivatalnok és 76 magánzó.

Az Egyesült Államok termése 1897-ben emberemlékezet óta a legjobb volt. A kukoricatermés pénzbeli értéke 941 millió, a gabonatermés értéke 440 millió s a gyapottermés értéke 356 millió dollár volt.

Los Angeles városnak (Kalifornia) 13 parkja van, amelyeknek összterülete 3740 acre.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Szeszarak. A kontingens nyersszesz ára Budapesten pénzben 42.— korona, áruban 42.50 korona. Bécsben 41.20 korona pénzben illetve 41.60 korona, áruban.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-ícvárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1901. évi szeptember 18. Készlet 109 darab. Erkezett 751 darab. Összesen 860 darab. Eladott 576 darab. Maradt 285 darab. Napj árak: 120—180 kilogramm sulyban 88—93 koronáig, 220—280 kilogramm sulyban 86—93 koronáig, 320—380 kigr. sulyban 86—92 K.-ig. Öreg nehéz páronkint 400—500 kilós 80—86 koronáig. Malac — korona. A vásár lanyha.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, szeptember 18.

Tartott irányzat és változatlan árak mellett 30.000 métermáza buza került forgalomba. Egreg gabonatermékben mérsékelt volt a forgalom árváltozások nélkül.

Eladatott: **Buza, Tiszavidéki:** 100 mm. 79-7 k. 8 K. 2 1/2

100 mm. 80 k. 8 K. 15 1/2, 100 mm. 80 k. 8 K. 02 1/2 f. 100 mm. 80 k. 8 K. 07 1/2 f. 100 mm. 79-5 k. 8 K. 07 1/2 f. 100 mm. 79 k. 8 K. 15 f. 1400 mm. 79 k. 8 K. 12 1/2 f. 400 mm. 79 k. 8 K. 07 1/2 f. 1000 mm. 79 k. 8 K. 12 1/2 f. 200 mm. 79 k. 8 K. 15 f. 100 mm. 79 k. 8 K. 10 f. 100 mm. 79 k. 8 K. 02 1/2 f. 100 mm. 78 5 k. 8 K. 05 f. 200 mm. 78-6 k. 8 K. 07 1/2 f. 950 mm. 78 k. 8 K. 12 1/2 f. 150 mm. 79-5 k. 8 K. 12 1/2 f. 150 mm. 78 k. 8 K. 05 f. 250 mm. 78 k. 8 K. 70 f. 200 mm. 78 k. 7 K. 90 f. 350 mm. 78 k. 8 K. 05 f. 500 mm. 78 k. 8 K. 07 1/2 f. 150 mm. 78 k. 8 K. 05 f. 200 mm. 78 k. 8 K. — f. 100 mm. 78 k. 7 K. 72 1/2 f. 100 mm. 77-7 k. 8 K. — f. 100 mm. 77 k. 7 K. 80 f. 400 mm. 77 k. 7 K. 90 f. 100 mm. 76-5 k. 7 K. 77 1/2 f. 100 mm. 76 k. 7 K. 77 1/2 f.

Pestmegyei: 100 mm. 78-5 k. 8 K. 10 f. 100 mm. 78-5 k. 8 K. 05 f. 150 mm. 78 k. 8 K. — f. 400 mm. 77-5 k. 7 K. 93 1/2 f. 100 mm. 77-5 k. 7 K. 80 f. 100 mm. 77-4 k. 7 K. 57 1/2 f. 1500 mm. 76 k. 7 K. 85 f.

Fehérmezei: 600 mm. 78 k. 8 K. 05 f. 980 mm. 76 k. 7 K. 82 1/2 f. 980 mm. 75-4 k. 7 K. 82 1/2 f. **O-Becsei:** 4400 mm. 75-8 k. 7 K. 97 1/2 f.

Külpini: 1700 mm. 75-6 k. 7 K. 80 f. **Bánsági:** 1500 mm. 75-7 k. 7 K. 92 1/2 f. **Dunai:** 6000 mm. 75-5 k. 7 K. 65 f. **Duna-Bácskai:** 1500 mm. 73-4 k. 7 K. 55 f. **Bajai:** 2000 mm. 75-4 k. 7 K. 75 f.

Mind három hónapra. **Rozs:** 100 mm. 6 K. 55 f. ab Budapest, 100 mm. 6 K. 50 f. ab Üllő, 600 mm. 5 K. 97 1/2 f. par. Nagy-Károly.

Árpa: 100 mm. 6 K. — f. 100 mm. 5 K. 95 f. **Zab:** 100 mm. 6 K. 85 f. 150 mm. 6 K. 80 f. 100 mm. 6 K. 75 f. 100 mm. 6 K. 67 1/2 f. 100 mm. 6 K. 65 f. 100 mm. 6 K. 50 f. 100 mm. 6 K. 50 f. 100 mm. 6 K. 45 f. 200 mm. 6 K. 40 f. 300 mm. 6 K. 25 f. par. dohos., 100 mm. 6 K. ab. Káta.

Tengeri: 2200 mm. 5 K. 15 f. 500 mm. 5 K. 15 f. ab. Kőbánya.

Készpénzfizetés mellett. **A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktözsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.**

B u z a	Kilós	Kilogramm ára		Kilós	Kilogramm ára	
		K.-től	K.-ig		K.-től	K.-ig
Tiszavidéki új	76	7.60	4.72	80	8.—	5.16
"	77	7.85	7.80	81	—	—
"	78	7.70	7.80	82	—	—
"	79	7.85	8.—	—	—	—
Fehérmezei	77	7.99	7.72	80	8.—	5.13
"	77	7.65	7.80	81	—	—
"	78	7.70	7.10	82	—	—
"	79	7.65	8.—	—	—	—
Pestvidéki	76	7.61	7.72	80	7.96	5.08
"	77	7.90	7.72	81	0.—	0.—
"	78	8.08	7.85	82	—	—
"	79	7.80	7.90	—	—	—
Bánsági	76	7.50	7.06	80	0.—	0.—
"	77	7.65	7.70	81	0.—	0.—
"	78	7.60	7.80	82	—	—
"	79	0.—	0.—	—	—	—
Bácskai	76	0.—	0.—	80	0.—	0.—
"	77	7.75	7.60	81	—	—
"	78	0.—	0.—	82	—	—
"	79	0.—	0.—	—	—	—

Egyéb gabonatermék	Kilós	Kilogramm ára	
		K.-től	K.-ig
Rozs új esőrendű	70-72	6.55	6.75
" másorendű	—	6.45	6.65
Árpa	30-60	6.90	6.10
" égetni való	30-60	6.75	5.95
" sörfőzésre való	30-60	6.—	6.—
Zab	30-41	6.50	6.00
Tengeri	—	0.—	0.—
" másorendű	—	5.90	5.65
Repce új káposzta	—	—	—
" másorendű	—	—	—
Kolcs	—	4.50	—

A határvidéki úton a következő kötések történtek:

Buza októberre	7.80—7.87—7.86—7.85
Áprilisi buza 1902.	8.32—8.30—8.31
Rozs októberre	6.68—6.69
Zab októberre	6.46—6.47
Áprilisi zab 1902.	6.88—6.89
Májusi tengeri 1902.	5.14—5.16—5.14—5.15

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tözsdén:

Buza októberre	7.83	7.84	ár
Áprilisi buza 1902.	8.28	"	8.29
Rozs októberre	6.67	"	6.63
Zab októberre	6.45	"	6.46
Áprilisi zab 1902.	6.87	"	6.88
Májusi tengeri 1902.	5.12	"	5.13

Délután fél 5 óraker zárul:

Buza októberre	7.88—7.85
Buza áprilisi	8.29—8.30
Rozs októberre	6.68—6.69
Zab októberre	6.46—6.47
Áprilisi zab 1902.	6.89—6.90
Májusi tengeri 1902.	5.11—5.12

A budapesti értéktözsde.

A mai előtözsde irányzata csendes volt és csekély változások után az árfolyamok egy csekélyiséggel csökkentek.

A helyi piac teljesen el volt hanyagolva. A déli tözsde megnyugtató külföldi híreke és kedvezőbb bécsi vételekre jobb irányzatot követett. Az internacionális értékekben tartott üzlet mellett csekély javulás volt észlelhető. A zárlat nyugodt volt. A helyi piac csendes lefolyású volt. A valuták és érváltók változatlanok.

Az előtözsde: csendes gyengeségre hajló. **Kötötték:** Magyar hitelrészvény —. Osztrák hitelrészvény 614.25—615.50. Államvasuti részvény 612.—613.25. Leszámlító 406.—. Rimamurányi vasmű 401.—405.— korona.

A déli tözsde: nyugodtabb. **Jegyzetek:** Magyar hitelrészvény 620.—622.—. Osztrák hitelrészvény 614.50—618.25. Államvasutak 613.—615.—. Koronajáradék 92.45. Rimamurányi 405.—405.—. Közüti vasút 550.—551.— korona. **Forgalomba került tovább:** Kereskedelmi bank 2415.—. Saigótarjáni 507.—514.—. Dunagőzhajózás 745.—750.— korona.

Utótözsde. A 4 órai zárlatkor maradt: **Osztrák hitelrészvény** 617.50. **Magyar hitelrészvény** 621.—. **Leszámlító bank** 407.—. **Rimamurányi vasmű részvény** 400.—. **Osztrák-Magyar államvasut** 614.—. **Közüti vasut** 550.—. **Villamos vasut részvény** 273.— korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag; lucerna magyar —.— korona, vörös aprószemű —.— korona, vörös erdélyi —.— korona, vörös bánsági —.— korona, középszemű —.— korona, nagyszemű —.— korona. **Disznózsír:** budapesti 53.50—54.— korona, vidéki —.— korona. **Táblaszalonna:** légszárazított vidéki —.— korona, városi 4 darabos 44.—44.50, korona 3 darabos 45.50—46.— korona, üstölt —.— korona. **Szilva:** boszniai, szokás szerinti minőség 12.—12.25 korona 120 darabos —.— korona, 100 darabos 13.25—13.75 korona, 85 darabos 15.—15.50 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 10.50—11.— korona, 100 darabos 11.75—12.25 korona, 85 darabos 13.25—13.50 korona. **Szilva:** slávniai 19.25—20.— korona, szerbiai 17.75—18.25 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktözsde.

Az előtözsde végén javult az irányzat. **Déli tözsde** élénken indult. **Zárlat** valamely gyengébb.

Bécs, szeptember 18. **(Magyar értékek zárlata.)** 4°/o-os aranyjáradék 118.45. Német és szegedi kölcsön sorsjegye 145.20. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.25. Magyar keleti vasuti állami kölcsön 119.25. Magyar leszámlító-és pénzváltóbank 401.—. Rimamurányi vasmű részvény 402.—. Magyar koronajáradék 92.40. 4°/o-os Magyar földterem. Könyven 92.15. Magyar hitelbank részvény 623.—. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegye 176.25. Kassa-oderbergi vasuti részvény 350.—. Magyar kereskedelmi bank 2412.—. Magyar cukoripar 1890.—.

Bécs, szeptember 18. **(Osztrák értékek zárlata.)** 4°/o-os papírjáradék 98.30. 4°/o-os osztr. aranyjáradék 118.80. 1890-os sorsjegye 137.75. Osztrák hitelsorsjegye 397.—. Angol-osztrák bank 280.—. Bécsi bankjegyzet 426.50. Osztrák-magyar bank 1820.—. Déli vasut 82.—. Dunagőzhajózási részvény 750.—. Dohányrészvény 276.—. Császári és királyi arany 11.34. Német bankváltó 117.10. 4°/o-os ezüst járadék 98.25. Osztrák koronajáradék 95.55. 1864-iki sorsjegye 212.—. Osztrák hitelintézet részvény 618.—. Unionbank 514.—. Osztrák Länderbank 391.—. Osztrák-magyar államvasut 613.50. Elbavölgyi vasut 456.—. Alpeisi bányász részvény 341.—. 20 irak. arany 19.01. Londoni váltóár 239.20. Bécsi Iramway Litt B. 224.—. Bécsi Iramway Litt A. 229.—. Lipót kohó 322.—. Az irányzat tartott.

Bécs, szeptember 18. **(A Budapesti Napló tudósítójának telefontelepítése.)** A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: **Osztrák hitelrészvény** 615.50. **Magyar hitelrészvény** 624.—. **Angol-Osztrák bank** 280.—. **Bécs bankjegyzet** 427.—. **Union bank** 515.—. **Länderbank** 392.—. **Osztrák-magyar államvasut részvény** 613.—. **Déli vasut** 82.—. **Elbavölgyi vasut** 457.—. **Eszkanyugati vasut részvény** 450.—. **Dohányrészvény** 277.—. **Rimamurányi vasmű** 404.—. **Alpeisi bányász részvény** 340.50. **Májusi járadék** 98.30. **Magyar korona járadék** 92.40. **Lörk sorsjegye** 94.75. **Német birodalmi márka** 117.20—22. **Napoleon d'or** 1901.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, szeptember 18. **(Tözsde tudósítás.)** Vételkedv hiánya miatt ma is vontatott volt az üzlet. Az árfolyamok nem igen változtak. **Hitelrészvények** kissé javultak, mert a bécsi kényszereladatok, úgy látszik, megszűntek. **Kohó-és közényszervények** eleinte gyengültek realitációk hatása alatt, de később kissé javultak. **Kanada-és Pacific-részvények** a kedvező heti kimutatásra szilárdak. **Bankok** tartottak. **Járadékok** közül **Argentína-kölcsönök** emelkedtek arra a hírre, hogy az unifikáció tervét újra fölvették. **Magánkamatláb** 2°/o-os.

Berlin, szeptember 18. **(Zárlat.)** 4°/o-os papírjáradék —.—. 4°/o-os osztrák aranyjáradék 101.60. **Elbavölgyi vasut** —.—. **Magyar koronajáradék** 93.40. **Osztrák-magyar államvasut** 131.75. **assa-oderbergi vasut** —.—. **Bécsi váltóár** 85.30. **Magyar vasuti beruházási kölcsön** 102.90. **Alpeisi bányász részvény** —.—. **Disconto-Commandit** 173.—. **Aitalános villamosági Edison** 174.50. **Gelsenkirchen** 159.—. **Laura-kohó** 179.—. 4°/o-os ezüstjáradék 98.60. 4°/o-os magyar aranyjáradék 99.75. **Osztrák hitelrészvény** 194.40. **Déli vasut** 20.75. **Károlyi Lajos vasut** —.—. **Orosz bankjegye** 216.35. 4°/o-os új orosz kölcsön 95.90. **Török dohányrészvény** —.—. **Olasz járadék** 99.30. **Magyar hitelbank** —.—. **Dynamit Trust** 150.25. **Harneni** 149.80. **Az irányzat** csendes.

Berlin, szeptember 18. **(A Budapesti Napló tudósítójának (váltata.) Eszt forgalom.)** 4°/o-os magyar aranyjáradék 99.75. **Magyar koronajáradék** 93.40. **Osztrák hitelrészvény** 194.25. **Osztrák-magyar államvasut** 131.25. **Déli vasut** 20.75. **Eszkanyugati vasut** 21.60. **Elbavölgyi vasut** —.—. **Orosz bankjegye** készpénz 216.35. **Fusentehrad** —.—. **Orosz bankjegye** —.—. **Utimo**, **Lombard** —.—. **Frankfurt,** szeptember 18. **(Zárlat.)** 4°/o-os papírjáradék 98.70. 4°/o-os osztrák aranyjáradék 101.40. **Magyar koronajáradék** 93.65. **Osztrák-magyar bank** 117.—. **Déli vasut** 20.70. **Elbavölgyi vasut** —.—. **Londoni váltóár** 20.40. **Bécsi bankjegyzet** 100.—. **Villamos részvény** 121.50. 3°/o-os magyar aranykölcsön 84.—. 4°/o-os ezüstjáradék 98.45.

40/0-os magyar aranyjárdék 99.95. Osztrák hitelrészvény 194.40. Osztrák-magyar államvasút 131.70. Északnyugati vasút —, Bécsi váltóár 813.16. Párisi váltóár 808.83. Unio bank —, Alpesi bányarészvény —, Az iranyzat nyugodt.

Frankfurt, szeptember 18. (A Budapesti Napló tudósításának távirata.) Arólyamok január. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 194.40. Német bank —, Disconto 173.60. Berini kereskedelmi bank —, Gelsenkirchener —, Harpeni 150.—, Laura-kohó —, Olasz járdék —, Tartott.

Hamburg, szeptember 18. (Zárulat.) 4 1/2 0/0-os ezüstjárdék 98.40 1890. sorsjegy 140.25. Déli vasút 20.50. 4 1/2 0/0-os osztrák aranyjárdék 101.30 Osztrák hitelrészvény 194.40. Osztrák-magyar államvasút 131.50. Olasz járdék 99.20. 4 1/2 0/0-os Magyar aranyjárdék 99.95. Az iranyzat nyugodt.

Páris, szeptember 18. (Zárulat.) Osztrák-magyar államvasút —, 4 1/2 0/0-os osztrák aranyjárdék 103.—, Osztrák lánckerbank —, 3 1/2 0/0-os francia járdék 101.75. Ottomanbank 524.10. 3 1/2 0/0-os francia járdék 101.87. Alpesi bányarészvény —, Déli vasút —, 4 1/2 0/0-os magyar aranyjárdék 101.30. Párisi bankrészvény 1045. Olasz járdék 99.45. Francia tőzsv. járdék —, Osztrák földhitelintézet részvény 1190.—, Török dohányrészvény 308.—, Az iranyzat tartott.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Szeptember 18. A sertésüzlet irányszava változatlan. A) Hízott sertések ára: L. A Magyar eia örendü; Öreg nehéz (párnkint 400 kilogramm feletti súlyban) —, fillérig. Öreg közép (párnkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban) —, fillérig. Fialat nehéz (párnkint 320 kilogramm feletti súlyban) 92—93 —, fillérig. Fialat közép (párnkint 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 91—92 —, fillérig. Fialat könnyű (párnkint 250 kilogramm terjedő súlyban) 90—92 —, fillérig. II. Magyar szedett: Nehéz (párnkint 280 kilogramm feletti súlyban) —, fillérig. Közép (párnkint 240—280 kilogramm súlyban) —, fillérig. Könnyű (párnkint 240 kilogramm terjedő súlyban) —, fillérig. III. Romániai: Nehéz (párnkint 320 kilogramm feletti súlyban) —, fillérig. Közép (párnkint 250—320 kilogramm terjedő súlyban) —, fillérig. Könnyű (párnkint 250 kilogramm terjedő súlyban) —, fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (párnkint 240 kilogramm terjedő súlyban) —, fillérig. Könnyű (párnkint 240 kilogramm terjedő súlyban) —, fillérig. V. Szerbiai: Nehéz (párnkint 260 kilogramm feletti súlyban) 90—91 fillérig. Közép (párnkint 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 89—90 fillérig. Könnyű (párnkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 89—90 fillérig.

Sertésleltés szám 1901. szeptember 16. napján volt készlet 45.233 darab. — 1901. szeptember 17. napján felhatalozott 227 darab. 1901. szeptember 17. napján elszállított 640 darab, 1901. szeptember 18. napjára maradt készletben 44.320 darab.

Napirend.

Napló. Csütörtök, szeptember 19. — Római katolikus: Janár 6. — Protestáns: Janár. — Görög-országi: (szeptember 6.) Mihály cs. — Zsidó: Tisri. 6. — Nap két: 5 óra 28 perccel. — Nyugszik 5 óra 46 perccel. — Heid két: délután. — Nyugszik: este 9 óra 2 perccel. A miniszterelnök és belügyminiszter fogad délután 4 órakor.

A közoktatási miniszter fogad délután 4 órakor. A honvédelmi miniszter fogad déli 12 órakor. Az igazságügyi miniszter fogad délután 1 órakor. Nemzeti Múzeum. Természettörténeti nyitva van délután 9 óráig délután 1 óráig. Többi társi 1 korona belépődíj mellett tekinthetők meg. Nemzeti Szalon d. e. 9 óráig este 7 óráig. Belépődíj 50 fillér. Országos Képtár az Akadémiában nyitva délelőtt 9—1-ig. Technológiai Iparmuseum. Nyitva délelőtt 9—1-ig. Mezőgazdasági Múzeum d. e. 9—1-ig. Földtani Intézet múzeuma (Stefánia ut 14.) nyitva délelőtt 10—1 óráig. Díjtalanul. Közeledési museum zárva. Az Akadémia Goethe-szobája zárva. Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 óráig 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 óráig 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 óráig 12 óráig és délután 3—8-ig. Alutarkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér. Magyar Kereskedelmi Museum. Igazgatóság, kereskedelmi szakönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelmőtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés áruviszonyait is eszközöl) a Városligeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 óráig 12 óráig és délután 3 óráig 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénycsarnok) V., Váci-körút 32. szám alatt.

Kivonata hivatalos lapból.

— Szeptember 18. —

Kinevezések. A király Senc Istvánt, a zrághri alsóvárosi főgimnázium ideiglenes vezetésével megbízott gimnáziumi tanárt ugyanezen tanintézet igazgatójává; a vallás- és közoktatásiügyi miniszter Víz Istvánt, Kovách László, Gyömörei Miksa és Dénes Margit okleveles tanítókat, illetve tanítónőt a zala-lövői állami elemi népiskolához rendes tanítókká, illetve tanítónővé; Cseh Károly okleveles tanítót a szerb-tetbei állami elemi népiskolához rendes tanítavá; Novothny Jenő okleveles tanítót a komlói állami elemi népiskolához rendes tanítavá; Budaházy József és Tar Klemtina okleveles tanítót, illetve tanítónőt a pétfürdői állami elemi népiskolához rendes tanítavá, illetve tanítónővé; Kálmán István gyermek-mentőmiskóti áramlag segélyezteté községi polgári iskolai tanítót ugyanezen iskolához rendes tanítavá nevezte ki s egyszerűsminél igazgatói teendőikkel is megbízta.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásiügyi miniszter Baackó Gyula kistaludi állami elemi iskolai tanítót a biki állami elemi iskolához jelen minőségében; Biczkó Mihály kovászói állami elemi iskolai tanítót a kelemenfalvi állami iskolához, jelen minőségében; Stegana Andor biki állami elemi iskolai tanítót a bakabányai állami elemi népiskolához jelen minőségében; Jerjy Hermin magyar-óvári állami polgári leánykoi segédtanítónőt a pápai állami polgári leányiskolához helyezte át.

Megbízások. A földmivélségi miniszter Fekete Zsigmond miniszteri osztálytanácsost az ország természetes vízügyének csatornázása érdekében szükséges tervek kidolgozására az országos vízüzési igazgatóság kebelében felállított kirendeltség vezetésével, Faragó Lipót miniszteri osztálytanácsost az országos vízüzési igazgatóság dunai mészaki osztályának vezetésével, Hulovszky János mészaki tanácsost a nevezett igazgatóság mészaki osztályának vezetésével, Józsa

László mészaki tanácsost a nevezett igazgatóság kulturális osztályának vezetésével, Szilágyi Boldizsár főmérnököt az I-ső dunai kerület felügyelői teendőinek ellátásával, végül a zombori folyammérnöki hivatal vezetésével Martin Tivadar főmérnököt bizta meg.

Nemmagyarosítók. A belügyminiszter Schiffer Jakab majsai lakos kiskoru gyermeke: Miksa, Andor és Béla vezetékevének Szántora, Sonnenschein Géza budapesti lakos vezetékevének Nyáryra, Lang Ignác vármelléki lakos, valamint kiskoru gyermeke: Lajos, Margit, Imre, Irma, Gyula és Erzsébet vezetékevének Lángra, kiskoru Schwartz Andor marosvásárhelyi lakos vezetékevének Fekete, Steiner Dávid Tódor veszprémi lakos vezetékevének Szilárdra, Eisler Dávid Wolf bországi lakos vezetékevének Erdősre, Eschperchitt Ferenc budapesti lakos vezetékevének Eggerszger, Springer Antal kaocsoi lakos ve-zetékevének Siposra, Izrael Miksa budapesti lakos, valamint kiskoru leánya Cecília vezetékevének Iványira, Boszorát Sándor nagyszőlősi lakos vezetékevének Biróra, Berg Henrik varjasi lakos vezetékevének Mártonra, kiskoru Spitzer József, Armin és Endre szegedi lakos ve-zetékevének Sebastyura, Szipán János monyoródi kántortanító, valamint kiskoru fia Dező, Géza és Béla vezetékevének Szálásra, Wittmann Szál budapesti lakos vezetékevének Balasszra, Blum Gerzon bud.pesht lakos vezetékevének Virágra, Sonnenberg Adolf, valamint kiskoru gyermeke: Mór, József, Bernát és Leo uppesti lakosok vezetékevének Szilásra kéri átváltoztatást megengedte.

Pályázatok. A zombori pénzügyigazgatóság kerületében egy pénzügyi szemlési állásra 2 hét alatt; a brassói törvényeszkényi irnoki állásra október 16-ig; az ujeghyázi járásbírósnágnál egy tekkönyvi átalakítást djnökk állásra 2 hét alatt; a muraszombati adóhivatalnál adószítási állásra 2 hét alatt; a zsolnai állami rediskóknál szolgai állásra október 15-ig; a buzási járásbírósnágnál egy tekkönyvi átalakítást djnökk állásra 14 nap alatt; az újvidéki törvényhatóságnál, a városnál megfúrtesdett tanácsnoki (árvaszeki előadói) állásra szeptember 30-ig.

Vizállás.

Table with columns for location (e.g., Inn Duna, Móra, Vág, Rába, Dráva, Mura, Sváva, Szamos, Krassán, Latorca, Latorca, Ukk) and weight (e.g., 17.15, 1.34, 1.70, etc.).

Advertisement for 'Felöltő és télikabát.' (Overcoat and winter coat) with details on price and location.

Advertisement for 'Gróf Andrássy Tivadar szőlőtelepén a legfinomabb gyögszölő' (Wine estate of Count Andrássy Tivadar).

Advertisement for 'Stumpf Károly Kocsigyára' (Stumpf Károly Coachmaking).

Advertisement for 'ROBORIN legolcsóbb idegerősítőszer.' (Roborin, the cheapest nerve tonic).

Advertisement for 'Aktuális a választásokra! A GYÜLEKEZETI JOG' (Current for elections! The Right of Assembly).

Advertisement for 'Titkos betegségek ellen' (Against secret diseases) by Dr. KAJDACS, v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Advertisement for 'VALÓ' (The Truth) featuring a hand holding a scale.

Advertisement for 'Durbints sógor' (Durbints' brother-in-law) and 'Magyar turista-tapasz' (Hungarian tourist tapestry).

